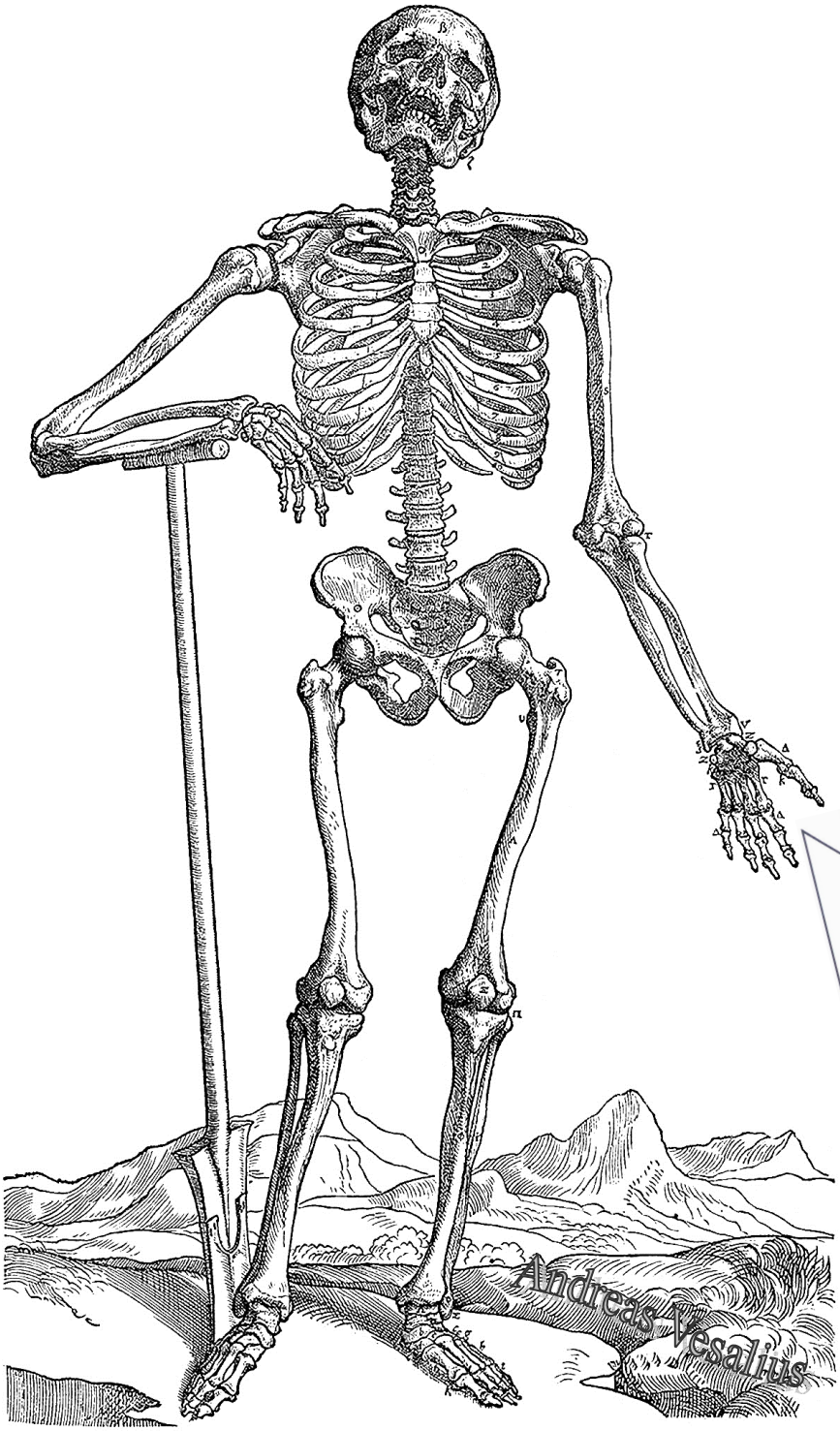
België - Belgique
P.B.-P.P.
2000 Antwerpen 1
BC 9497

PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND

67ste jaargang Apr – Mei - Jun 2012 Nr. 2

AFGIFTEKANTOOR: 2000 ANTWERPEN 1

Inhoud

VOORWOORD **3**
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE **4**
- DE VOORUITGANG VAN FYSIOLOGIE, CHEMIE EN CELLENLEER TIJDENS DE 19E EEUW - DE BASIS VOOR DE HEDENDAAGSE GENEESKUNDE (DEEL II): P. Broos 4

BALANS: E. Ponette **6**
FORUM **8**
- ZIN EN ONZIN VAN BORSTKANKERSCREENING: EEN UPDATE: E. Van Limbergen 8
- HUISARTSENWACHTPOST NAAST SPOED OF NIET: J. Dockx 9
- LICHT AAN HET EIND VAN DE AIDS-TUNNEL?: A. Billiau 10
- RELATIVERINGSTECHNIEKEN VAN DE GELDSTROOM UIT VLAANDEREN: E. Ponette 10

KORTE BERICHTEN **15**
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING **22**
VGV-MEDEDELINGEN **23**
- WIL NOTEREN IN UW AGENDA 23

OVV-MEDEDELINGEN **23**
- PERSBERICHT Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV) 29/02/12
  Opschorten van artikel 195 is een aanslag op de democratie en neigt naar een staatsgreep
  Het OVV vraagt respect voor de democratie 23

VGV-CULTUUR **24**
- TENTOONSTELLINGEN 24
- RECTOREN VAN DE KU LEUVEN AFKOMSTIG UIT FRANS-VLAANDEREN: R. Ooghe 26
- BEDRIJFT HET MAFESTIVAL MUZIKALE ACUPUNCTUUR?: L. Schaeverbeke 27
- EEN ANDERE ROME-PRIJS: EEN WERELDPREMIÈRE: L. Schaeverbeke 28
- UIT DE DISCOTHEEK: E. Baert - Van den Eynde 28
- POËZIEHOEKJE: A. De Schepper 29
- BOEKBESPREKINGEN 30

BRIEFWISSELING **34**
HOMO LUDENS **35**
- KRUISWOORDRAADSEL 35
- HEKELLIED 35

VVMV-Berichten: pag.20-21.

DOORBRAAK
vrijmoedig maandblad

Lid van het Vlaams Geneeskundigen Verbond zijn, heeft zo zijn voordelen.

Dat wist u al.

Dat u als lid van het VGV slechts 20 EUR voor een jaar Doorbraak betaalt in plaats van 25 EUR wellicht niet.

Teken nu in op dit aanbod, bespaar 5 EUR en geniet een jaar lang van het belangrijkste maandblad dat de politiek door een gezonde Vlaamse bril bekijkt.

www.DOORBRAAK.ORG

administratie@doorbraak.org - 03 320 06 30
Passendalestraat 1A - 2600 Berchem
BE91 7360 0127 1976

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: Dr. J. Dockx
Ondervoorzitter: Dr. R. Vermeulen*
Secretaris: Dr. B. Garmyn
Penningmeester: Dr. G. Debruyne
Cultuur: Dr. J. Dockx
Leden: Prof. Dr. A. Baert, Prof. Dr. D. Brutsaert, Dr. F. Goes, Dr. L. Ide, Dr. P. H. Jongbloet, Prof. Dr. E. Ponette*, Dr. D. Van de Voorde, Dr. L. Van Ermen, Dr. J. Van Meirhaeghe*, Dr. H. Verbrugge

* oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr. R. Casteels, KU Leuven
Prof. Dr. L. Denis, directeur Oncologisch Centrum Antwerpen
Prof. Dr. W. Dierick, UA
Prof. Dr. A. Dupont, decaan geneeskunde en farmacie, VUB
Dr. C. Geens, voorzitter Alumni geneeskunde KU Leuven
Prof. Dr. J. Peers, KU Leuven
Prof. Dr. P. Van Cauwenberge, rector UGent
Prof. Dr. Ph. Vandekerckhove, gedelegeerd bestuurder Rode Kruis Vlaanderen
Prof. Dr. G. Verdonk, UGent
Dr. R. Verhaert, V.V.K.

Uitgave van het VGV

Redactieraad: Prof. Dr. A. Baert, Dr. J. Dockx, Dr. J. Gyselinck, Dr. P.H. Jongbloet, Dr. R. Lenaerts, Prof. Dr. E. Ponette, Dr. J. Van Meirhaeghe
Verantwoordelijke uitgever:
Dr. J. Van Meirhaeghe,
Koolkerkesteenweg 76, 8340 Oostkerke
Hoofdredacteur: Prof. Dr. E. Ponette,
Schoonzichtlaan 40, 3020 Winksele-Herent
en Dr. P.H. Jongbloet
De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs
Drukkerij Jules De Winter,
Kleine Markt 13, 2000 Antwerpen,
Tel. 03/232.20.22, Fax. 03/225.15.84

Lidgeld V.G.V.

Gewoon lid	€ 55.00
Tot 5 jaar na diploma	€ 25.00
Arts zonder praktijk	€ 25.00
Steunend lid	€ 75.00
Artsenkoppel	€ 60.00
Artsenkoppel (tot 5 jaar na diploma of zonder praktijk)	€ 30.00
Abonnement "Periodiek" voor niet leden	€ 20.00

KBC IBAN nr.: BE22 4073 0622 5147

Secretariaat V.G.V.: Ergo de Waellaan 3 – bus 14
2100 Deurne – Antwerpen - Tel: 03/322.28.50 – Fax: 03/322.45.14
e-post: info@vgv.be - webstek: www.vgv.be
Het secretariaat is open van maandag tot donderdag (9u-14u).

VOORWOORD*

Beste vrienden,

Hoe zou het Europa in 2222 eruit zien als het VGV zijn 300ste verjaardag viert? Tijdens een audiëntie bij president Rustige Vastheid heeft hij zijn langetermijnvisie, doorspekt met haiku's, voorgesteld en uiteindelijk gerealiseerd.
Het Europa van een unie van landen is vervangen door een unie van taalregio's waarbij taal en cultuur zoveel mogelijk op elkaar zijn afgestemd. De Nederlandse Unie is uitgegroeid tot de meest welvarende ter wereld omdat het de grootste haveninfrastructuur bezit. De driehoek Zeebrugge – Antwerpen – Rotterdam, elk met een eigen specialisatie, biedt werk aan miljoenen mensen. De uitdieping van de Westerschelde is een jaarlijkse formaliteit. De IJzeren Rijn naar het Ruhrgebied is één van de drukste spoorlijnen van Europa en houdt duizenden vrachtwagens van de wegen. De waterwegen zijn over de grenzen heen met elkaar verbonden en worden zo druk bevaren, dat elke pleziervaart verboden is. Samen met de Duitse en Scandinavische Unie behoort de Nederlandse Unie tot de meest welvarende regio's ter wereld.
De Europese hoofdstad, Eurobrussel, wordt beheerd en gefinancierd door alle taalunies. Er zijn bijna 200 nationaliteiten aanwezig waaronder 0,05 procent Vlamingen en 0,1 procent Franstaligen. De Vlaamse Rand rond Brussel is ondanks de onwil en onverschilligheid van Bloso in het jaar 2012 een echte groene gordel geworden zonder gemeentelijke grenzen en dit "Central Park" staat onder mandaat van de Nederlandse Unie, wat een historische correctie is.
Meer naar het zuiden bevinden zich de Latijnse Unies die een minder welvarende status kennen. Elk jaar wordt in Eurobrussel het Transparantieverdrag geratificeerd dat de geldtransfers regelt met de Latijnse Unies. Verder regelt de Europese Centrale Bank het Wisselkoersverdrag ter ondersteuning van de landen die de Unie noodgedwongen hebben moeten verlaten. Goedkope Griekse, Bulgaarse, Roemeense en Portugese artsen worden ingezet in knelpuntberoepen in de gezondheidszorg van de noordelijke unies. Zij worden enkel toegelaten als ze vooraf een taalexamen hebben afgelegd in het land van herkomst. De taaloppleiding wordt procentueel terugbetaald volgens de behaalde vaardigheid.

Het VGV heeft zijn patrimonium 100 jaar geleden te gelde gemaakt om een vierjaarlijkse prijs in te stellen. Dit jaar wordt deze prijs postuum toegekend aan minister Innocent, de vader van het kadaster. Hij heeft meer dan 100 jaar geleden de behoeften van ons huidige artsenbestand vastgelegd volgens de paradox van Onkelinx. Ik citeer de jury: "De prijs wordt toegekend voor de opmerkelijke resultaten in de gezondheidszorg waardoor de gemiddelde levensverwachting van 250 jaar in de Nederlandse Unie tot de hoogste ter wereld behoort".

Beste vrienden, in deze crypte mogen wij dromen want enkel in catacomben sluimert het verzet. Na 90 jaar is onze taak nog niet af: de overheveling van de sociale zekerheid met als eerste aanzet de gezondheidszorgen naar de Vlaamse en Franse Gemeenschap. Dit alles moet leiden tot meer eigen klemtonen in het beleid, tot een efficiënter beleid door coherente bevoegdheidspakketten en tot grotere responsabilisering van de gemeenschappen.
Ik heet u dan ook hartelijk welkom op onze jaarlijkse ledenvergadering die plaatsvindt in een bijzonder jaar waarbij het VGV zijn 90ste verjaardag viert. Dat we dit doen in een crypte heeft geen enkele symbolische betekenis. Nadien worden we vanaf 18.30 u verwacht in het restaurant "Marcel" op het Van Schoonbekeplein in de prachtige art nouveau-zaal op de 1ste verdieping. Na het eerste hoogtepunt met het kerkbezoek en het orgelconcert volgt nu het tweede hoogtepunt met een voordracht over 90 jaar VGV geschiedenis in vogelvlucht door Prof. Karel Van Acker en Dr. Jan Van Meirhaeghe. Ik geef hen beiden het woord.

Jan Dockx, VGV-voorzitter

* Toespraak tijdens de Algemene Ledenvergadering VGV in de crypte van de Sint-Pauluskerk te Antwerpen op 10 maart ll.

UITGAVEN VGV

Autokenteken

- Decalco € 2.00,- + € 0.61,- Port
- Aluminium € 3.00,- + € 0.61,- Port

Fiscaal dagboek € 25.00,- + € 1.83,- Port

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

PROF. EM. PAUL BROOS

- geboren in 1945; was gewoon hoogleraar aan de KU Leuven en diensthoofd heelkunde en traumatologie van UZ Leuven
- Fellow of the Royal College of surgeons of England
- Voorzitter van de raad van de Orde van Geneesheren Vlaams Brabant en van de Medische Commissie van het Rode Kruis Vlaanderen
- zet zich in voor het historisch archief van de Universitaire Ziekenhuizen
- publiceerde het boek '*Over Geneeskundigen en Geneeskunst'* (Davidsfonds)

DE VOORUITGANG VAN FYSIOLOGIE, CHEMIE EN CELLENLEER TIJDENS DE 19E EEUW - DE BASIS VOOR DE HEDENDAAGSE GENEESKUNDE (DEEL II)

Chemie en Farmacologie.

Priestley en **Lavoisier** hadden tijdens de vorige eeuw reeds aangetoond dat gassen via de longen konden worden opgenomen. De eerste had in 1772 distikstofoxide ontdekt. Wolkjes van dit gas werden op feestjes gebruikt om een gevoel van euforie te verwekken, vandaar dat men het 'lachgas' ging noemen. Het product veroorzaakte bij de feestvierders ook een verminderde gevoeligheid voor pijn. Zo kwam **Humphrey Davy** (1778 – 1829) op het idee om lachgas ook bij operatieve ingrepen te gebruiken, maar zijn suggestie werd niet nagevolgd. In 1830 hadden onafhankelijke onderzoekers in de V.S., Duitsland en Frankrijk reeds een product ontdekt dat chloroform werd genoemd door **J.B. Dumas** (1800 – 1884), de leermeester van **Pasteur**. Ook zwavelether was sinds 1831 reeds bekend. Pas in 1846 zouden **Horace Wells** (1815 – 1848) en **William Morton** (1819 – 1868) deze producten voor narcose gebruiken.tijdens heelkundige ingrepen. Ook was carbolzuur (fenol), het succesvolle antisepticum van **Lister** uit 1867, voor het eerst bereid door **Runge** in 1834…..

Naarmate scheikunde en fysiologie zich verder ontwikkelden, lukte het steeds beter om geneesmiddelen in zuivere vorm te isoleren, zo bijv. in Duitsland morfine uit opium door **F. W. A. Sertürner** en nadien ook codeïne en heroine. In 1818 lukte het de Fransen **Pelletier** en **Cavenou** om strychnine, cafeïne en kinine af te zonderen. Pierre **Robiquet** extraheerde een aantal belangrijke alkaloïden, zoals atropine, colchicine en cocaïne. In 1830 slaagde men er in saliciline te bereiden uit wilgenschors, sedert eeuwen gebruikt als koortswerend middel en een van de meest gebruikte geneesmiddelen ooit (onder andere in Aspirine!). Tegen waterzucht en bepaalde hartaandoeningen gebruikte **Withering** sinds 1785 een thee, bereid uit vingerhoedskruid of *digitalis purpurea*. Dankzij het werk van **Homolle** (1864) en van **Nativelle** (1869) kon men nu het digitaline, de werkzame substantie in gezuiverde vorm, gebruiken. Isolering van al deze geneesmiddelen en het vaststellen van hun chemische eigenschappen lieten toe steeds meer geneeskrachtige middelen, uit de echt werkzame basiselementen samen te stellen.

Ondertussen had **Charles Pravaz** (1791 – 1853) de injectiespuit uitgevonden, aanvankelijk vervaardigd uit metaal en later uit glas. Hierdoor hadden artsen de mogelijkheid om medicijnen rechtstreeks onderhuids of in de spieren toe te dienen. Dit verhoogde hun therapeutische mogelijkheden. Aldus groeide ook de behoefte om steeds meer werkzame medicijnen te gebruiken. Een belangrijke stap in de vooruitgang in de organische chemie, ook wel de scheikunde van koolstof genoemd, was de synthese van ureum, een natuurlijk product van het lichaam, uit ammoniumsulfaat (**Friederich Wöhler,** 1800 – 1882). **Felix Hoppe–Seyler** (1825 – 1895) paste de technieken van de organische scheikunde toe op het menselijk lichaam. In 1862 ontdekte hij het hemoglobine, het deel van de rode bloedlichaampjes dat instaat voor zuurstofopname. Dit betekende een mijlpaal voor de geneeskunde. Dankzij de organische scheikunde kreeg men ook meer inzicht in de chemische reacties in het menselijk lichaam en kon men van '*biochemie*' spreken. Het lukte stilaan beter om werkzame medicijnen, niet alleen te isoleren uit natuurlijke producten, maar ze ook te synthetiseren. Zo waren alkaloïden en antipyretica (koortswerende middelen) de eerste geneesmiddelen die werden gesynthetiseerd. **Justus von Liebig** (1803 – 1873) was in zijn tijd leidinggevend (Fig. 5). Hij maakte ondermeer een onderscheid tussen de drie voornaamste voedingsstoffen: eiwitten of proteïnes, vetten of lipiden en suikers of gluciden. Hij synthetiseerde vele medicijnen waaronder de barbituraten, eertijds de meest bekende slaapmiddelen. Met **Liebig** was een nieuw vakgebied in de geneeskunde ontstaan: de farmacologie!

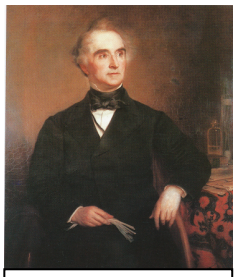

Fig.5. Justus von Liebig maakte een onderschied tussen eiwitten, suikers en vetten. (Door W. Trautschold. Verzameling E. Merck AG. Darmstadt).

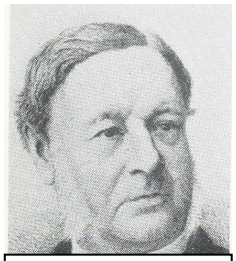

Fig.6. Theodoor Schwann toonde aan dat plantaardige en dierlijke weefsels uit cellen zijn opgebouwd. (Uit Sondervorsts *Geschiedenis van de Geneeskunde in België.* Elsevier, Brussel, 1981).

Vooruitgang dank zij de microscoop!

Levende weefsels opgebouwd uit cellen: **Matthias Schleiden** (1804 – 1881) en **Theodoor Schwann** (1810 – 1882) ontwikkelden een van de belangrijkste denkbeelden in de biologie (Fig. 6). **Schleiden** was de eerste die uitdrukkelijk vaststelde dat elke plant een verzameling was van cellen, die elk een afzonderlijk bestaan leiden. **Schwann,** geboren te Neuss in Pruisen, bracht deze ideeën over op alle leven, zowel plantaardig als

dierlijk. Vóór hij de dierlijke cel had ontdekt had hij heel wat onderzoek in verband met klieren en kraakbeen verricht. Zo had hij ook de werking van pepsine, een verteringssap, vastgesteld. Hij legde een grondslag om de exacte structuren van weefsels en organen met elkaar te vergelijken. Hij begon inzicht te krijgen in het ontstaan van pathologische veranderingen in de cel. **Schwann** doceerde kortstondig te Leuven en later aan de in 1835 opgerichte universiteit van Luik. Als geniale vernieuwer bouwde hij ook een zelfregistrerende kwikmanometer en een draagbaar beademingstoestel.

Jean-Baptiste Carnoy (1836 – 1899), een van de opvolgers van **Schwann** te Leuven, zou zijn leven wijden aan de studie van de celbiologie. Hij stichtte een belangrijk instituut dat zijn naam zou dragen. Nu rees de vraag hoe al deze cellen ontstonden. **Schleiden** meende nog dat een cel en al de samenstellende elementen ervan, voortkwamen uit een ongedifferentieerde massa als gevolg van een chemische reactie. Deze opvatting werd aanvankelijk door vele gezaghebbende wetenschappers aanvaard, ondermeer door de befaamde patholoog **Karl Rokitansky**. Door ontegensprekelijk te bewijzen dat cellen alleen maar ontstaan uit bestaande cellen veegde uiteindelijk **Rudolf Virchow** deze en andere ongestaafde theorieën van tafel. Vele onderzoekers zouden hem hierin bijtreden. Zo beschreef in 1882 **Walter Fleming** het mechanisme van de celdeling als de wijze waarop een embryo in volume toeneemt en organen of weefsels groeien en zich herstellen. **Wilhelm Waldeyer** (1836 – 1921) gaf de naam *chromosoom* aan een element in de celkern. Ook beschouwde hij de zenuwcel, het neuron, als basiseenheid van het zenuwstelsel.

Pathologie: Karl Rokitansky versus Rudolf Virchov

Autopsiebevindingen gingen in de geneeskunde een steeds grotere rol spelen omdat aan de relaties tussen klinische ziektebeelden en morfologische pathologische afwijkingen steeds meer belang werd gehecht. **Karl Rokitansky** (1804 – 1878), een Tsjech verbonden aan het Pathologisch Instituut van Wenen, was een niet-praktiserende arts die samen met zijn studenten in 50 jaar bijna 60.000 lijkschouwingen verrichtte. De jonge **Virchow** had heel wat vernietigende kritiek op Rokitansky's opvattingen, die eigenaardig genoeg de oude humorentheorie bleef aanhangen! Desalniettemin was **Rokitansky** op het einde van zijn leven nog steeds een geëerd patholoog-anatoom. Eén van zijn medewerkers, **Josef Skoda** (1805 – 1881) probeerde de ervaringen in de autopsiezaal om te zetten in de klinische praktijk. Hij verwierf hierbij een goede faam, al staat hij bekend om zijn therapeutisch pessimisme.

Ondertussen had **Virchow** (1821 – 1902) stilaan een geweldige wetenschappelijke invloed gekregen. Hij werd zelfs de 'paus' genoemd van de geneeskunde in Europa (Fig.7). Geboren in Pommeren, studeerde hij niet alleen geneeskunde maar ook geschiedenis en Arabische poëzie. Met kennis van zaken maakte hij gebruik van de microscoop en legde hij de link tussen pathologische ontleedkunde, fysiologie en klinische geneeskunde. In 1858 publiceerde hij '*Die Cellularpathologie.* Door te stellen: "*omnis cellula a cellula"* ("alle cellen komen voort uit andere cellen") parafraseerde hij hier het oude gezegde van **Harvey**: "*omne ovum ab ove"* ("elk ei komt voort uit een ander ei"). Opdat organen en weefsels goed zouden functioneren moeten de cellen waaruit ze zijn opgebouwd gezond zijn. Hiervoor moeten de cellen via de circulatie worden gevoed en afvalstoffen kunnen afgeven. Deze theorie bracht een revolutie teweeg in het medische denken.

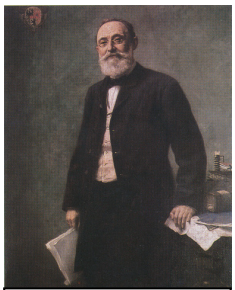

Fig.7. Rudolf Virchow: "omnis cellula a cellula" (Door H. Vogel. Virchow Museum, Berlijn).

Meer en meer begon men ziekte te zien als een verstoring in structuur en werking van de lichaamscellen en ingrijpen op de cel werd stilaan doel van de behandeling. Hij leverde tal van bijdragen tot de geneeskunde. Hij ontdekte wat leukemie was en verrichtte studies in verband met trombose, embolie en flebitis. Al gebruikte hij niet het woord 'kanker', hij toonde aan dat kwaadaardige gezwellen via bloed- en lymfebanen konden uitzaaien of metastaseren. Daarnaast had hij een breed interesseterrein en een onvermoeibare werkkracht, ook met aandacht voor andere domeinen, zoals antropologie, archeologie, geschiedenis, politiek, openbare gezondheidszorg en sociologie. Zijn vrijzinnige en nationalistische opvattingen brachten hem soms in moeilijkheden in het Pruisen van Bismarck. Hij moest zelfs Berlijn tijdelijk verlaten. Zijn interesse voor archeologie en antropologie bracht hem er toe Schliemann in het oude Troje te helpen bij diens opgravingen.

Virchow was evenwel nog niet overtuigd dat microorganismen de verwekkers waren van infectieziekten en epidemieën. Voor hem waren er twee soorten epidemieën: 'natuurlijke', zoals malaria en dysenterie, afhankelijk van klimatologische omstandigheden, en 'kunstmatige', zoals tyfus, cholera, scheurbuik en tuberculose, vooral te wijten aan sociale omstandigheden. Hij stelde een reorganisatie voor van de medische opleiding en artsenerkenning. Maar de grote **Virchow** had ook zijn kleine kanten: de onophoudelijke aanvallen op **Rokitansky** en de beroemde en invloedrijke clinicus **Karl August Wunderlich** waren wellicht niet geheel ongegrond, maar ook ingegeven door persoonlijke naijver. Dat bacteriën de verwekkers waren van ziekten werd door hem niet zomaar aangenomen. Het feit dat er op een zieke plek van het lichaam microorganismen gevonden werden was voor hem nog geen bewijs dat die organismen de oorzaak waren van de ziekte. Zo steunde hij evenmin Semmelweis in diens hardnekkige strijd voor asepsis en hechtte hij evenveel belang aan de reactie van de lichaamscel zelf op het binnendringende organisme als aan het micro-organisme. Dit is volledig in overeenstemming met de huidige inzichten: de reactie van de gastheer is minstens even belangrijk als bacterie, virus of chemische stof! Dankzij **Virchow** zou de Duitse school van anatomopathologen gedurende een halve eeuw in Europa toonaangevend zijn, met mensen als **Friederich von Recklinghausen** (1833 -1910) en **Paul Ehrlich** (1854 – 1915).

Besluit.

Pasteur, Lister en **Wells** waren niet alleen verantwoordelijk voor een scharniereeuw. Veel minder bekende scheikundigen hadden decennia eerder producten bereid, die later uitoefening van de geneeskunde fundamenteel zouden wijzigen. Toen **Priestley** in 1772 stikstofdioxide ontdekte zal hij niet hebben vermoed dat dit gas voor de eerste narcose zou worden gebruikt. Ook al gebruikten **Magendie**, **Bernard** en **Brown-Séquard** geen microscoop, het gestructureerd fysiologisch onderzoek had de inzichten in orgaanfuncties ruim vergroot. Het was duide-

lijk geworden dat elk orgaan was opgebouwd uit cellen, die zijn ontstaan uit andere levende cellen, en dat een orgaan ziek wordt wanneer deze cellen het laten afweten. **Virchov** had definitief komaf gemaakt, niet alleen met de "generatio spontanea", maar ook met de op onbewezen theoretische grondslagen gebaseerde humorentheorie uit oudheid en latere eeuwen. Al had hij zijn vaststellingen gebaseerd op zijn microscopisch onderzoek, voor hem bleven de kleine levende wezentjes, die hij waarnam, niet de verwekkers van ziekten. Hij bleef er met reden van overtuigd dat milieu- en sociale factoren mede aan de basis lagen van epidemieën, die met algemene hygiënische maatregelen moesten worden aangepakt. Toen hij beweerde dat bij het ontstaan van infecties factoren bij de gastheer zeer belangrijk waren, had hij het bij het rechte eind! Zijn enthousiasme voor de microscoop werd gelukkig ook gedeeld door **Pasteur** en **Lister**. Zij hebben het tijdperk van antisepsis en antimicrobiële therapie ingeleid.

Bibliografie

Appelboom T., Bluard C.: *De Geneeskunde. Van Magie tot Wetenschap.* Mercatorfonds, Antwerpen, 1997.

Bell Charles: *The Hand. Its Mechanism and vital Endowments as Evincing Design.* William Pickering, London, 1833.

Bichat Xavier: *A Treatise on the Membranes.* Cummings and Hillard, Boston, 1813.

Broos Paul. *Over geneeskundigen en geneeskunst.* Davidsfonds, Leuven, 2011.

Ellis Harold: *A History of Surgery.* Greenwich Medical Media, London, 2001

Gullen D.G. et al: *History of Medicament.* Editiones Doyma, Barcelona, 1985.

Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België: *De Pest in de Nederlanden: Medisch Historische Beschouwingen 650 jaar na de Zwarte Dood*. Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België, Brussel, 1999.

Lewis P., Margotta R.: *Ontwikkeling van de Geneeskunde.* Standaard, Antwerpen, 1996.

Lyons Albert S, Petrucelli R Joseph: *Geschiedenis van de Geneeskunde*. Standaard, Antwerpen, Amsterdam 1981

Magendie F.: *Lectures on the Blood.* Haswell, Barrington, and Haswell, Philadelphia, 1839.

Mez-Mangold L.: *A History of Drugs.* Editiones "Roche", Basle, 1971.

Schwann Theodore: *Microscopical Research into the Acoordance in the structure and Growth of Animals and Plants.* The Sydenham Society, London, 1847.

Sondervorst F.A.: Geschiedenis van de Geneeskunde in België. Elsevier Brussel 1981.

Sournia Jean Charles: *Histoire de la Médicine et des Médecins.* Larousse, Paris 1991.

BALANS

Bij het dodelijk busdrama op 13 maart ll. in het Zwitserse Sierre, waarbij 22 kinderen en 6 volwassenen overleden, past enkel ingetogen stilte. Wij bieden aan de VGV-leden, die een slachtoffer betreuren bij familieleden of vrienden, onze oprechte deelneming aan.

Artikel 195 van de grondwet behandelt de procedure om de grondwet te wijzigen. Het bepaalt dat een ontslagnemend Parlement de artikelen moet aanduiden die tijdens de volgende legislatuur kunnen herschreven worden.
Het technisch probleem is nu dat de Franstaligen hun, in het regeerakkoord afgedwongen, verworvenheden in de faciliteitengemeenten en in Brussel in de grondwet willen vergrendelen. Dat kan echter niet omdat het vorig Parlement de betrokken artikelen niet voor herziening heeft aangewezen.
Doch niet getreurd: art. 195 zelf was wel voor herziening vatbaar verklaard en de oplossing kwam van Prof. Christian Behrendt, grondwetspecialist aan de Luikse universiteit. Hij stelde voor om art. 195 tijdelijk buiten werking te stellen en van die gelegenheid gebruik te maken om de artikelen, die niet konden herzien worden, toch te wijzigen (Rik Van Cauwelaert, Knack 14.03.12) (Zie ook "OVV-mededelingen" in dit nummer).
Een aantal journalisten reageerden negatief: "Zappen met de grondwet" ('t Pallieterke, 18.01.12), "De grondwet is geen vodje papier" (Paul Geudens, GvA 20.02.12), "De grote verdwijntruc" (Bart Haeck, DT 10.03.12), "Een geval van grondwetsontduiking" (Rik Van Cauwelaert, Knack 14.03.12). In dat laatste artikel wordt ook grondwetspecialist Em. Prof. Robert Senelle geciteerd, die deze werkwijze een verkrachting van de grondwet noemt. Prof. Hendrik Vuye, hoogleraar grondwettelijk recht te Namen, zegt: "Als men dit artikel tijdelijk gaat wijzigen voor één enkele staatshervorming, dan toont men aan dat de grondwet een vodje papier is" (Meervoud febr. 2012).
Het mocht allemaal niet baten: op 15 maart keurde de Kamer de wijziging van art. 195 goed en de Senaat volgde op 22 maart. Op 8 maart diende N-VA klacht in bij de Raad van Europa, doch de uitspraak volgt pas later.
In elk geval is dit gesol met de grondwet door de regering Di Rupo een signaal dat die grondwet niet al te ernstig moet genomen worden. We zullen dat onthouden.

Het eerste pakket over de staatshervorming uit het regeerakkoord werd op 29 maart in wetteksten gegoten en ter bespreking ingediend in het Parlement. Dit pakket omvat: de "splitsing" van het kiesarrondissement en het gerechtelijk arrondissement **BHV**, de "herfinanciering" van Brussel, de "hoofdstedelijke gemeenschap", het stemrecht voor Belgen in het buitenland en de benoemingsprocedure voor de burgemeesters in de zes faciliteitengemeenten rond Brussel (Wim Van de Velden, DT 20.03.12; Wim Winckelmans en Peter De Lobel, DS 30.03.12).

Aanvankelijk bestond er onduidelijkheid over het feit of men de 20 N/ 80 F regeling uit het regeerakkoord voor magistraten in Brussel, opgesteld op basis van foutieve cijfers over het werkvolume van die magistraten in het nadeel van de Nederlandstaligen, al dan niet zou handhaven in de teksten (Lars Bové, DT 21 en 22.03.12).
Na protest van de Nederlandstalige rechters te Brussel is het gerechtelijk BHV-akkoord aangepast op z'n Belgisch: de Franstaligen krijgen meer rechters dan nu en de Vlamingen moeten voorlopig geen rechters afstaan, doch na een jaar dooft hun aantal uit tot de vastgelegde 20 %. Maar als uit werklastmeting blijkt dat er meer N-talige rechters nodig zijn, zou dat bijgestuurd worden (Lars Bové, DT 31.03.12). De voorzitter van de Brusselse arbeidsrechtbank, Gaby Van den Bossche, vreest echter dat er in het wetsontwerp geen garanties zijn ingebouwd om hun aantal na verloop van tijd terug op te trekken (Ingrid Van Daele, Knack.be 06.04.12). En Anouk Devenyns, ondervoorzitter bij de Brusselse rechtbank van eerste aanleg, protesteerde in een brief aan minister Turtelboom tegen het huidig BHV-wetsvoorstel namens alle N-talige rechters van genoemde rechtbank en van de arbeidsrechtbank (Lars Bové, DT 12.04.12). De Franstalige politici zijn dus niet bereid akkoorden, die op foutieve cijfers berusten, te herzien.
Ter herinnering. Het enige pluspunt in het regeerakkoord over BHV is de splitsing van het kiesarrondissement voor 29 gemeenten van Halle-Vilvoorde, doch in de 6 overige, de faciliteitengemeenten rond Brussel, kunnen de inwoners voor Brusselse kandidaten blijven stemmen en dat recht wordt nu grondwettelijk verankerd. De wijzigingen inzake het gerechtelijk arrondissement zullen de verfransing van Halle-Vilvoorde bestendigen en het aantal N-talige rechters en parketmagistraten in Brussel doen afnemen; ook die bepalingen worden grondwettelijk verankerd. Voor meer details over BHV, herfinanciering van Brussel en "hoofdstedelijke gemeenschap": zie Periodiek, okt. 2011, p. 7-9.

De **federale regering** kreeg in de eerste drie maanden van dit jaar af te rekenen met een aantal **financieel-economische uitdagingen**.

Reeds enkele dagen na het begrotingsakkoord over 2012, einde november 2011, werd duidelijk dat de 11,3 miljard euro, nodig om het tekort te beperken tot 2,8 % van het bbp, onvoldoende zou zijn. En inderdaad tijdens de *begrotingscontrole* werd op 11 maart, dankzij een batterij kleine maatregelen, 2,5 miljard euro extra bij elkaar gesprokkeld om de genoemde doelstelling te bereiken (Marjan Justaert, DS 12.03.12; Pieter Blomme, DT 13.03.12; Patrick Martens, Knack 14.03.12).
Ook de volgende jaren moet de buikriem aangehaald worden. Tegen eind april moet België een nieuw stabiliteitsprogramma bij Europa indienen, met als doel een *begrotingsevenwicht in 2015*. Dat veronderstelt een structurele besparing van 12,5 miljard euro gespreid over 2013, 2014 en 2015, te verdelen over federale staat en deelstaten (Pieter Blomme, DT 28.03.12). In dat verband adviseerde de Hoge Raad voor Financiën dat elke regering vanaf 2015 een begroting in evenwicht moet hebben: voor de federale regering komt dat neer op een besparing van 10,5 miljard euro tegen 2015 (Pieter Blomme, DT 03.04.12; Wim Winckelmans, DS 04.04.12).
Daarmee is de kous van de financiële kommer echter niet af: we hebben af te rekenen met een aantal handicaps. Vooreerst delen wij mee in de klappen van de instabiele financiële toestand in Europa en de wereld. Sinds het vierde kwartaal van 2011 zit de Belgische economie bovendien in een recessie: er is namelijk een negatieve economische groei in de laatste twee kwartalen van dat jaar (Daan Ballegeer, DT 02.02.12). De overheidsschuld sloot in 2011 af op het hoge niveau van 98,2 % bbp (Wouter Vervenne, DT 31.03.12). En de federale overheid heeft in 2011 een goede 54 miljard euro staatsgaranties toegestaan aan de Dexia-holding (Pascal Dendooven, DS 24.02.12; Stefaan Michielsen, DT 25.02.12; Rik Van Cauwelaert, Knack 04.04.12). En dit terwijl we met een aantal dwingende noden zitten: de vergrijzing is pas begonnen en de loonkosten in België liggen gemiddeld 15 % hoger dan in de drie buurlanden Frankrijk, Duitsland en Nederland (Tom Michielsen, DT 19.01.12).

En daar duikt het spook van de **politieke benoemingen** op **federaal** niveau terug op.
In 2000 hervormde de regering Verhofstadt met het Copernicus-plan het aanwervingsbeleid van de overheid met de bedoeling een einde te maken aan de politieke benoemingen. Er zou voortaan rekening gehouden worden met de geschiktheid van de kandidaat en die zou getest worden door een echt onafhankelijk Selor.
Die boodschap is echter niet besteed aan premier Di Rupo, die aan de zes partijvoorzitters van zijn coalitie vroeg op te lijsten welke topjobs en bestuursfuncties ze bezetten in 46 overheidsbedrijven en –diensten. De bedoeling is aan de hand van die lijsten een nieuw rondje politieke benoemingen te organiseren (Rik Van Cauwelaert, Knack.be 18 en 19.02.12).

Bij de begrotingsopmaak in het najaar 2011 rekende de **Vlaamse regering** op een economische groei van 1,6 % toen ze voor 2012 een begroting in evenwicht opstelde. Doch intussen raamde het Planbureau die groei op slechts 0,1 % (Barbara Moens en Bart Haeck, DT 28.02.12), zodat een **begrotingscontrole** in februari ll. moest gehouden worden. Om de begroting **voor 2012** terug in evenwicht te krijgen – dit in tegenstelling tot de federale begrotingsdoelstelling, die mikt op een tekort van 2,8 % van het bbp – werd 560 miljoen euro gezocht en gevonden. Daarvoor werd onder meer de geplande kindpremie uitgesteld tot 2013 en daarbij werd nog geen rekening gehouden met de "usurperende bevoegdheden" of "fantoombevoegdheden" (Bart Haeck en Ivan Broeckmeyer, DT 29.02.12; Wim Winckelmans, DS 29.02.12). Dat zijn bevoegdheden van de deelstaten die tot hier toe nog gefinancierd worden door de federale overheid, doch waar die overheid van af wil: het zou voor Vlaanderen gaan om een pakket van 250 miljoen euro (gom, DS 28.02.12).

De resultaten van het **Vlaams regeringswerk**, deels in samenwerking met de industrie, zijn in een aantal domeinen duidelijk positief, doch lokken in andere domeinen minder enthousiasme uit.
Positief is zonder meer het 82,5 % *aandeel van Vlaanderen in de Belgische uitvoer* in 2011 (Barbara Moens, DT 17.01.12).
Het aantal gesubsidieerde projecten voor de (her)ontwikkeling van *bedrijfsterreinen* heeft in 2011 een record bereikt. Het beschikbare aanbod bedraagt nu 1.363 hectare en daarnaast zijn er 661 hectare in ontwikkeling (Barbara Moens, DT 04.02.12).
Buitenlandse investeringen in Vlaanderen waren in 2011 goed voor 3.720 nieuwe jobs, een prestatie die de goede jaren 2006 en 2007 bijna evenaart (Wim Winckelmans, DS 08.02.12). Doch 2012 startte slecht met BASF Antwerpen dat naast een investering van 1 miljard euro greep, daar waar de totale hoeveelheid buitenlandse investeringen in 2011 1,8 miljard euro bedroeg (Bart Haeck, DT 09.02.12).
Tijdens de laatste week van maart gingen er *1.200 jobs* in vier grote bedrijven (Bekaert, Nokia Siemens, Alcatel-Lucent en Crown) *verloren*: dat is evenveel als alle collectieve ontslagen samen in de laatste drie maanden van 2011 (Ivan Broeckmeyer, DT 04.02.12).
De Vlaamse regering laat zich bijstaan door een honderdtal *advies- en overlegorganen*; samen met de syndicale overlegorganen zou dat neerkomen op 224 organen; VOKA-voorzitter Luc De Bruyckere en LDD Vlaams Parlementslid Ivan Sabbe vragen zich af of die wel een toegevoegde waarde bieden, des te meer omdat de adviesvraag volgens laatstgenoemde pas komt nadat het dossier goedgekeurd is door de politieke partijen (Ivan Broeckmeyer en Barbara Moens, DT 10.01.12).
Het voorontwerp decreet over de *taal in het hoger onderwijs*, goedgekeurd door de Vlaamse regering op 23.12.11, laat een te verregaande verengelsing toe: in de bachelors kan 18,33 % van de vakken, en in de masters 50 % van de vakken, in een andere taal (lees: in het Engels) worden gedoceerd; in het nog steeds geldende decreet van 2003 zijn die limieten respectievelijk 10 % en "in beperkte mate".
Studenten die hun opleiding volledig in het Nederlands willen volgen, worden verwezen naar slechts één plaats binnen de Vlaamse Gemeenschap: dat is antidemocratisch. Studenten die hun ganse opleiding in het Engels willen krijgen, kunnen dat in principe in elke instelling via het achterpoortje van de cursussen voor buitenlandse studenten. Zo ontstaan voor binnenlandse studenten drie potentiële onderwijscircuits:

1. volledig in het Nederlands op slechts één plaats binnen de Vlaamse Gemeenschap;
2. gemengd Nederlands-Engels in elke instelling;
3. volledig in het Engels in elke instelling, hoewel niet voor alle opleidingen.

Verder kunnen volgens de huidige tekst Engelstalige vakken vanaf het eerste bachelorjaar gedoceerd worden en wordt het recht om examen in het Nederlands af te leggen sterk ingeperkt.
Het VGV heeft nooit gevraagd om het Engels uit het hoger onderwijs te bannen: U kan ons standpunt terugvinden in Periodiek januari 2009 op p. 16-17 (via www.vgv.be). Doch met de voorliggende tekst loopt het de Engelse spuigaten uit.
Het debat over dit voorontwerp decreet in het Vlaams Parlement wordt verwacht vanaf de maand mei. We hopen dat onze politici een en ander zullen rechttrekken.

Eric Ponette
13 april 2012

Wijze staatsmannen waarschuwden jaren geleden al dat dit een explosieve toestand zou opleveren. Een regering die regeert tegen een meerderheid van de Vlaamse gekozenen, zal snel als anti-Vlaams worden bestempeld.

Guy TEGENBOS – DE STANDAARD – 20/09/11

FORUM*

**** In deze rubriek worden bijdragen van VGV-leden en andere personen, evenals reacties hierop, opgenomen; elke auteur is zelf verantwoordelijk voor de inhoud.***

ZIN EN ONZIN VAN BORSTKANKERSCREENING: EEN UPDATE

Inleiding

Borstkankerscreening stond in ons land het laatste jaar herhaaldelijk in de kijker. Vooral een aantal negatieve berichten troffen de media aandacht: *Screening zou geen tot onvoldoende vermindering van de mortaliteit bewerkstelligen. Screening zou tot hogere en onnodige mastectomie percentages leiden. Screening zou teveel als een hoera succesverhaal aan de onwetende bevolking worden opgedrongen.* Kortom screening wordt de laatste tijd herhaaldelijk en systematisch vanuit dezelfde hoek in een slecht daglicht gebracht. Maar wat zijn de beweringen en wat zijn de feiten?

Toenemende incidentie

De incidentie van borstkanker is hoog in de Westerse wereld, en er is een toename vooral bij postmenopauzale vrouwen. De veroudering van de vrouwelijke bevolking, de sedentaire levensstijl, het overgewicht en de toediening van hormonen voor menopauzale klachten zijn enkele gedocumenteerde oorzaken voor deze evolutie. Sinds 2002 is het aantal gevallen van borstkanker bij Amerikaanse postmenopauzale vrouwen echter opmerkelijk gedaald[1]. De daling van bijna 9% verliep bovendien zo goed als parallel met de daling van het aantal voorschriften voor postmenopauzale hormoontherapie, van 62 naar 18 miljoen verpakkingen tussen 2000 en 2005 voor de twee meest populaire middelen.
Sinds 2006 is België, met een incidentie van 143 gevallen van borstkanker per 100.000 vrouwen per jaar, koploper in Europa geworden, ongetwijfeld door het introduceren van de populatie screening in Vlaanderen in 2002.

Dalende mortaliteit

Ondertussen neemt de mortaliteit in alle Europese landen af, deels dankzij een verbetering van de behandelingen en deels door het vroegtijdig opsporen in nationale screeningprogramma's. Sneller detecteren, verhoogt de kans op overleving.
Dit is aangetoond in een meta-analyse van 8 gerandomiseerde studies die de reductie van borstkankermortaliteit berekende op 28% in de leeftijdsgroep van 50 tot 69 jaar.
Hierop zijn de European Guidelines gefundeerd en werden de Amerikaanse guidelines onlangs aangepast.

Recente publicaties van de Nordic Cochrane groep hebben deze gerandomiseerde trialcijfers cijfers herhaaldelijk gemanipuleerd met de bedoeling de perceptie van de impact van screening op mortaliteit in discussie te stellen.
Eerst gebeurde dat door een meta-analyse waarbij de 6 studies met positieve impact om duistere redenen werden geweerd en de meta-analyse beperkt tot de Canadian Trial (bekritiseerbaar wegens gebruik van suboptimale apparatuur) en de Malmö trial (de laatste Zweedse trial met de beperktste mortaliteitsimpact wegens belangrijke contaminatie van de controlegroep door toch uitgevoerde mammografies.)[2].
Nadien werd het nut van screening door dezelfde groep betwijfeld door de meta-analyse uit te voeren op al de leeftijdsgroepen (40-75 jaar) wat een mortaliteitswinst van slechts 15% aantoonde.
In dezelfde publicatie stonden ook de gegevens van de leeftijdsgroep 50- 69 jaar. Er was 28% mortaliteitsreductie: exact hetzelfde als in de vroeger uitgevoerde meta-analyses. Dit werd echter niet vermeld noch in het abstract noch in de conclusie van de studie, die er enkel op wees dat de 15% winst als onvoldoende moet worden beschouwd om screening te verdedigen.

Tenslotte was er een retrospectieve analyse[3] van de evolutie van de mortaliteit in 6 gepaarde landen (Zweden en Noorwegen, Nederland en België/Vlaanderen, en Noord-Ierland en de Ierse Republiek) waar screening wel of nog niet was toegepast. Er was geen grotere daling in landen waar screening eerder werd ingevoerd. Maar zulke retrospectieve analyses zijn sterk gebiased. Bij de vergelijking tussen Zweden en Noorwegen was de doelgroep verschillend: in Zweden bij vrouwen tussen 40 en 50 jaar, en tussen 70 en 75 jaar. In Noorwegen werd bij de invoering van de screening wel rekening gehouden met de Europese aanbeveling. In de vergelijking van Nederland en Vlaanderen was er eveneens een sterke bias: enerzijds zijn de cijfers voor de niet-gescreenden sterk gecontamineerd met 25 - 35% opportunistische screeningsmammo's buiten het officiële programma. Daarnaast dateren de mortaliteitsgegevens in de gescreende populatie van vóór 2008. Deze onderschatten de mogelijke benefit omdat dit programma pas in 2002 werd gestart en het minstens 7 jaar duurt alvorens zich dat kan vertalen in een mortaliteitsreductie[4].
De auteurs concludeerden dat screening alleen onmogelijk de resultaten kon verklaren en dat verbetering van de behandeling er mee voor verantwoordelijk was.
De conclusie van de studie werd echter door een bekende anti-screening columnist vertekend weergeven in de pers: *Borstkankerscreening 'duur en nutteloos'*, kopte De Standaard op 4 augustus 2011. Maar dat is niet de conclusie die Autier et al. zelf trekken. Er is vooruitgang in de therapie, en die heeft ook geleid tot een betere overleving.

In 1980 was de mortaliteit van borstkanker nog 45 %, in 2005 nog maar 20%. Verbetering van de behandeling werd in een vroegere Britse studie op 10 à 15 % geschat. Als we even doorrekenen is het aandeel van screening minstens van dezelfde grootteorde.
Feit is dat 55% van de tumoren die in Vlaanderen [5] bij screening gedetecteerd worden, in een vroeg stadium verkeren: DCIS (ductal carcinoma in situ) met een potentieel van 100% curatiekans of T1a (invasief maar kleiner dan 1 cm). Met meer dan 95% curatiekans. Als je die pas detecteert als T2, daalt de overleving direct met 10 à 15%.
Bovendien werden in Vlaanderen 78 % van de sceening gedetecteerde letsels borstsparend behandeld t.o.v. slechts 50 % van de palpabele tumoren.

Prof. Dr. Erik Van Limbergen
Leuvens Universitair Centrum voor Kankerpreventie

Referenties:
1. New England Journal of Medicine: 356; 16: 1670-1674.
2. Van Limbergen E.: Consensus en controversen over borstkankerscreening, Tijdschrift voor Geneeskunde: 60, 49-54, 2003.
3. Autier P., Boniol M., Gavin A., Vatten LJ.: BMJ: 2011 Jul 28;343:d4411.
4. Otto S.J., et al.: National Evaluation Team for Breast Cancer Screening, Lancet: 2003 Apr 26;361(9367):1411-7.
5. Van Limbergen E. e.a.: Jaarrapport 2009. Bevolkingsonderzoek naar borstkanker in Vlaanderen. Gepresenteerd op het Symposium Kwaliteitsbewaking van het Bevolkingsonderzoek naar borstkanker in Vlaanderen, Gent, 23 oktober 2010.

HUISARTSENWACHTPOST NAAST SPOED OF NIET, WACHTPOST OF LASTPOST

Wachtposten (WP) voor huisartsen (HA) zijn opgericht om enerzijds de dienstverlening tijdens het weekeinde te optimaliseren en anderzijds de HA toe te laten deze dienstverlening zo adequaat mogelijk te kunnen organiseren. Door het dalende aantal artsen is in vele regio's de organisatie van een weekendwacht en een nachtwacht een probleem, meldt het Federaal Kenniscentrum voor Gezondheidszorg (FKG).

In 2012 zijn er 29 wachtposten actief en een tiental in oprichting waarvoor een budget van 10 miljoen euro is voorzien, waar de kosten van de erelonen niet zijn inbegrepen. Dat betekent ongeveer 250.000 euro per wachtpost. Een wachtpost die dag en nacht open is kost drie euro per inwoner terwijl de totale kost van de gezondheidszorg per inwoner rond 2.300 euro schommelt. De accenten in de regio's zijn verschillend. In Wallonië zijn de WP een antwoord op verre verplaatsingen en op de werkdruk van de HA. In Vlaanderen kwamen de eerste WP in grootsteden met de nadruk op de veiligheid van de HA.

WP en spoed laten samenwerken vergt allereerst een verregaande gedragsverandering bij artsen én patiënten. De mosterd werd gehaald in Nederland waarbij er van de 128 WP 102 samenwerken met de 105 spoeddiensten. In tegenstelling tot het tweepoortensysteem in België heeft Nederland een éénpoortsysteem, een voorpost met een triage door niet-artsen op verschillende momenten waarbij zelfs WP aanwezig zijn in ziekenhuizen zonder spoed.

In juli 2011 werd de Huisartsenwachtpost Antwerpen Noord (HAN) officieel geopend. De primeur is dat deze WP is ingeplant naast de spoed van het Jan Palfijn Ziekenhuis. De argumenten zijn een betere toegankelijkheid, zichtbaarheid en een efficiëntere verdeling van patiënten over eerstelijnszorg en spoedzorg waardoor de dienst spoed voor een deel ontlast wordt: gewone aandoeningen moeten door triage eerst richting HA wat besparend werkt. Deze WP is bemand van vrijdagavond 19.00 u tot maandagochtend 07.00 u en heeft een hinterland van 100.000 inwoners. Er zijn drie consultatieruimtes en drie artsen van wacht in perioden van 12 uur waarbij de mobiele arts beschikt over een chauffeur. De patiënten hebben de vrije keuze tussen de spoed of de WP. De HAN hoopt echter op een mentaliteitsverandering vooral bij allochtone patiënten die nog te weinig vertrouwd zijn met het systeem van huisartsen. Een groot voordeel is dat ernstige pathologie onmiddellijk kan doorverwezen worden naar de spoed die dan hieraan voorrang verleent. Tegenstanders van de HAN wijzen erop dat de voorstelling van het project eerder wijst op manipulatie waarbij slechts bij één deelkring een nipte meerderheid werd gehaald. Van de oorspronkelijke 150 deelnemende artsen rest nauwelijks nog de helft wat de werkdruk onaanvaardbaar verhoogt. Een ander argument is dat de HA niet de poortwacht is van een hospitaal. Bovendien leeft de terechte angst dat de beschikbaarheid zal uitbreiden naar weekavond- en weekdagdienst waardoor de HA zijn eigen praktijk moet sluiten. Tenslotte is de beschikbaarheid van vrijdagavond tot maandagmorgen een aantasting van kwalitatieve zorgverlening voor eigen patiënten. Een voormeting, uitgevoerd door onderzoekers van de Universiteit Antwerpen, toonde aan dat de spoed bijna dubbel zoveel patiënten ziet dan de WP. De WP ziet opvallend meer jonge kinderen en spendeert gemiddeld één uur aan telefonische oproepen. De spoed trekt meer mensen aan die recht hebben op een verhoogde terugbetaling. De verplichte beoordeling van de urgentiegraad op de WP toont aan dat 15% van de klachten urgent was. Op de spoed werd geen gelijkaardige beoordeling gemaakt. Slechts 7% van het aantal patiënten zijn doorverwezen wat duidelijk aantoont dat veel zelfverwijzers daar niet op hun plaats waren. Na één jaar zal een nameting aantonen welke impact de WP-naast-spoed heeft op de spoed.

Een ander type WP is deze van Bilzen die in januari 2012 zijn deuren opende in het Medisch Centrum van het A.Z. Vesalius dat bestaat uit een daghospitaal, een polikliniek, een afdeling radiologie en een EHBO-post. Er is geen spoed en de operationele kosten zijn enkel verwarming en elektriciteit. Een overweldigende meerderheid van HA (52 versus 2) keurde deze WP goed.

Verder zijn er plannen om de WP Leuven uit te breiden naar één WP voor de regio Oost-Brabant. Kritiek hiertegen is dat grootschalige WP enkel nuttig zijn in grootsteden maar niet voor landelijke regio's met een te grote oppervlakte waarbij de afstanden voor huisbezoeken onvergelijkbaar zijn.

De WP Maasmechelen (HWM) is daarentegen geïntegreerd in een medisch centrum dat beheerd wordt door HA en is een succesverhaal. De schaduwzijde is echter de vrees dat het RIZIV niet zal blijven instaan voor de werkingskosten.

Wachtpost of lastpost?

De weerstand tegen WP gaat vooral om de werkomstandigheden zoals uit huis werken en slapen en samenwerken met collega's in een strak keurslijf. De verplichte tewerkstelling als zelfstandige is bovendien arbeidsrechtelijk strijdig met het gelijkheidsbeginsel waarbij enkel de werknemers van de WP een gegarandeerd uurloon krijgen. De verplichte wachtdienst terug organiseren in de leegstaande praktijk laat toe de dode momenten familiaal beter te benutten.

De "Denktank Kritische Huisartsen" stelt dat deze 10 miljoen euro niet naar de HA gaat maar verdwijnt naar een betwistbaar derde circuit tussen praktijk en ziekenhuis en heeft vragen bij de kosten-baten analyse met de terechte vrees dat er zal bezuinigd worden op de huidige ondersteuning (w.o. impulseo) van de HA (Artsenkrant,2207,pag.38). In een tweede artikel (Artsenkrant, 2208, pag. 46) gaat deze Denktank dieper in op een aantal thema's. Sedert 2009 is er een uniek oproepnummer (1733) in bepaalde regio's met specifiek opgeleid personeel dat de triage uitvoert. De uitbreiding naar een nationaal nummer met de nodige omkadering zou meer dan twee miljoen euro kosten en niemand is beter geplaatst dan de HA voor deze triage. Het argument van comfort door minder huisbezoeken (deze evolutie is reeds jaren bezig) weegt niet op tegen de soms povere huisvesting op de WP en de grotere beschikbaarheid.

In tijden van financiële bezuinigingen zullen de rijkelijke subsidies onder druk komen. De forfaitaire en trapsgewijze uitbetaling, met uitstel van twee derde, zet de weg open voor de financiering van de WP door de HA bij mogelijk mismanagement of verlies. Tevens geldt het motto in een vrij beroep "loon naar werken". Zo betalen Duitse HA 2000 euro per jaar om verplicht deel te nemen aan de WP. Ook de Medicomut heeft ernstige vragen bij de grote verschillen in uitgaven tussen de WP onderling en vermoedt dat er onregelmatigheden zijn in de boekhouding. De overheveling van de WP met de bijhorende financiering naar de gewesten staat in de nota Di Rupo. Verder is het argument veiligheid sterk overroepen. Het argument afstand gaat wel op in Wallonië maar niet in Vlaanderen waar de reistijd niet meer is dan een kwartier (rapport Prof. Brijs). Ook het Kenniscentrum is van oordeel dat omwille van de hoge kostprijs WP vooral nodig zijn in regio's zonder ziekenhuizen. Wachtposten Vlaanderen is het daarmee niet eens: waar er veel ziekenhuizen zijn is er een grote toeloop naar de spoed en net daar is een wachtpost interessant. Het systeem van WP leidt eveneens tot de leegstand van de eigen praktijk waarbij de HA vrijdagavond en zaterdag geen patiënten kan ontvangen. Sommigen pleiten dan ook voor een leegstandvergoeding. Ook zijn er onvoldoende gegevens dat de spoeddiensten effectief ontlast worden. Positief is dat de WP, samen met andere initiatieven, de samenwerking onder collega's en gezondheidswerkers bevorderen.

Besluiten:

1. Het voordeel van een WP bij de spoed is dat de HA de triage kan uitvoeren, wat besparend kan werken op voorwaarde dat de toegang tot de spoed meer beperkt wordt naar Nederlands model.
2. In het algemeen moet voor het inrichten van WP het hinterland van patiënten en artsen voldoende groot zijn.

3. Meer aandacht voor de huisvesting en comfort van de HA op de WP is vereist.
4. Blijvende en onvoorwaardelijke financiering door de overheid is noodzakelijk omdat de wachtdiensten bij wet verplicht zijn.
5. De status van de HA kan aanzienlijk verbeteren doordat de WP patiënten na middernacht doorstuurt naar de spoed en door de organisatie van achterwachten. Advies terzake van de Orde is noodzakelijk.

Dan zal de wachtpost geen lastpost zijn.

Jan Dockx

LICHT AAN HET EIND VAN DE AIDS-TUNNEL?

Pokken, polio, mazelen, rubella, bof, hepatitis A en B, gele koorts, griep: we hebben ze alle klein gekregen door vaccinatie. AIDS blijkt een veel hardere noot om te kraken. Ondanks gigantische inspanningen en aanwending van de modernste moleculaire technologie kon tot op vandaag geen effectief vaccin verkregen worden. En toch schemert er een lichtje aan het eind van de AIDS-tunnel.

Individuele patiënten kunnen reeds enkele jaren lang rekenen op een doeltreffende en comfortabele behandeling met een combinatie van anti-retrovirale (ARV) middelen. (Het huidige schema bevat ondermeer tenofovir (R) waarvan de antivirale werking voor het eerst door Prof. Erik De Clercq in het Rega Instituut van de KU Leuven aangetoond werd.) Ondertussen werden ook studies ondernomen om na te gaan of bredere toepassing van deze behandeling in staat is de pandemie terug te dringen. De meeste van deze studies werden uitgevoerd in Afrikaanse landen waar de prevalentie- en incidentiecijfers het hoogst zijn.

Een eerste positief punt is dat ARV-behandeling van zwangeren toelaat de overdracht van het HIV op het kind te blokkeren op voorwaarde dat ook het kind na de geboorte een tijd lang behandeld wordt. Daarnaast werden verschillende vormen van 'Pre-exposure prophylaxis' (PreP) effectief bevonden. Gebruik van een vaginaal gel met ARV's kon onbesmette vrouwen gedeeltelijk beschermen. Orale inname van ARVs werd ook effectief bevonden bij mannen die sex hebben met mannen. Dagelijks gebruik van orale ARVs kan transmissie van HIV binnen heterosexuele koppels met slechts één besmette partner tegengaan (zie tabel).

De vraag is nu hoe deze kennis best in praktijk gebracht wordt. Mathematische modellen voorspellen dat een combinatie van verschillende methoden synergistisch zou werken. In Zuid-Afrika zou behandeling van ¾ van AIDS-lijders met orale ARVs, in combinatie met circumcisie van ¾ van de mannen de incidentie die nu 3 % per jaar bedraagt terugbrengen tot 2 % in 2025. Als het behandelen van besmette personen vroeger - d.w.z. in het pre-AIDS-stadium - begint, zou de incidentie dalen tot 1 %. Een andere strategie zou erin bestaan de hele bevolking jaarlijks te testen en de besmette personen consequent te behandelen. Dat zou de incidentie op 10 jaar tijd terugbrengen tot 0,1 % per jaar.

Doelgroep	Behandeling	% reductie in risico
Niet besmette vrouwen	Vaginale gel met ARVs	39
Sex onder mannen	Pre-exposure orale ARVs	44
Heterosexuele lange-termijn koppels van wie één partner besmet is.	Vroegtijdige orale ARVs bij besmette partner - vroegtijdig (in pre-AIDS-stadium) vs. laattijdig (in AIDS-stadium)	96
	Orale ARVs bij de niet-besmette partner	73

Pre-AIDS: seropositief maar immuunstelsel nog relatief intact (350 – 500 CD4-cellen/ml) – Full-blown AIDS: < 250 CD4 cellen/ml.

Reële toepassing van deze strategieën zou ongetwijfeld op veel moeilijkheden stuiten: financiële haalbaarheid, gebrekkige therapietrouw, toename in risicovol gedrag (als gevolg van vals gevoel van veiligheid) bij niet-besmette personen en ontwikkeling van resistentie zijn enkele beperkingen die door critici aangehaald worden. Een andere factor waarmee deze modellen geen rekening hielden is het feit dat HIV-dragers het meest besmettelijk zijn tijdens de acute fase van de ziekte als ze nog geen enkele immuniteit opgebouwd hebben. Deze groep zou volgens berekeningen een grotere dan gemiddelde impact hebben op de incidentie, vooral in landen waar overlappend sexueel verkeer met verschillende partners eerder de regel dan de uitzondering is. Ook de lokale bevolkingsdichtheid en de AIDS-prevalentie bij de aanvang van een campagne beïnvloeden het effect: niet ieder land zal dezelfde strategie moeten kiezen. Het zou kunnen voordelig zijn aanvankelijk alleen hot spots aan te pakken. Tenslotte rijzen er ook ethische vragen: is het preventief behandelen van niet-besmette personen verantwoord als de ARVs schaars zijn?

Er mag dan wel een lichtje aan het eind van de tunnel te zien zijn, de tunnel zelf is nog lang en erg nauw.

(gesteund op een News Focus in het tijdschrift Science: Cohen, J. Halting HIV/AIDS Epidemic, Science 334: 1338-1340, 2011)

Alfons Billiau, em. prof. Geneeskunde
Rega Instituut – KU Leuven

RELATIVERINGSTECHNIEKEN VAN DE GELDSTROOM UIT VLAANDEREN

In een vorig artikel "Actualisering van de geldtransfers uit Vlaanderen" (Periodiek, okt. 2011) hadden we het over het jaarlijkse bedrag van die transfers: ongeveer 12 miljard euro.
In dit artikel bespreken we de meerdere technieken die door tegenstanders van (meer) autonomie voor Vlaanderen worden aangewend om die transfers te relativeren. Het gaat hoofdzakelijk over reductie, etikettering, mist spuien, culpabilisering en vreesaanjaging.

Inleiding

Een geldtransfer van het ene gewest naar een ander binnen een bepaald land is het bedrag dat een gewest meer of minder krijgt dan het zou krijgen, wanneer zijn aandeel in de uitgaven van de overheid gelijk zou zijn aan zijn bijdrage tot de inkomsten van die overheid in een bepaalde sector. Als een gewest meer krijgt dan het zelf bijdraagt, spreekt men dus over een transfer naar dat gewest, en wanneer een gewest meer bijdraagt dan het krijgt, spreekt men over een transfer vanuit dat gewest (1).

Binnen België verlopen die transfers hoofdzakelijk via 4 kanalen: de federale begroting, de dotaties aan gemeenschappen en gewesten op basis van de bijzondere financieringswet (BFW), de Sociale zekerheid (SZ) en de intrestlasten op de federale overheidsschuld (2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 1, 9, 10, 11, 12). Sommige auteurs bestuderen de vier kanalen samen (1, 2, 3), andere beperken zich tot de studie van enkele kanalen (6, 7, 8, 10) of van slechts één kanaal (4, 5, 9, 11, 12).

1. **Reductie**

Er zijn talloze manieren om het bedrag van de geldtransfers te reduceren.

De voornaamste reden waarom door verschillende instanties niet steeds hetzelfde transferbedrag wordt vermeld, is dat er in

beknopte mededelingen of in discussies niet altijd gezegd wordt over ***welk transferkanaal (of kanalen)*** men het heeft.
Het is dus belangrijk bij elk vermeld transferbedrag na te gaan of het gaat om één, meerdere of alle transferkanalen samen. Zo lazen we bijvoorbeeld recent de titel "Solidariteit met Walen kost Vlaanderen 1,2 miljard euro" (12). Het ging over een studie van het "Centre de recherche et d'information socio-politiques" (CRISP) over het jaar 2010. Door de titel werd, wellicht ongewild, de indruk gewekt dat het gaat om het totale transferbedrag. Bij nader inzien ging het slechts om één transferkanaal van de vier: de dotaties aan gemeenschappen en gewesten via de BFW.

Een tweede techniek bestaat erin de discussie over de geldtransfers te ***reduceren tot verschillen in uitgaven*** tussen Vlaanderen en Wallonië en waarbij dus niet gesproken wordt over de inkomstenverschillen.
Een eerste voorbeeld daarvan is de *studie van de Christelijke Mutualiteiten* (CM) over de uitgaven in de sector van de ziektekostenverzekering bij de CM-leden gerealiseerd in het jaar 2001 (13). Uit die cijfers kan men wel afleiden dat de uitgaven in Wallonië per CM-lid 6,74 % hoger liggen dan in Vlaanderen, doch aangezien de studie geen cijfers geeft over de bijdragen van beide gewesten aan de ziektekostenverzekering, is berekening van de transfers niet mogelijk. Wanneer men beseft dat de Vlaamse bijdragen in de SZ ongeveer 20 % hoger liggen dan de Waalse (14), begrijpt men goed het belang van deze parameter voor de geldtransfers. Blijkbaar wordt er in de studie van de CM en de volgende twee voorbeelden van uitgegaan dat de hogere Vlaamse bijdragen vanzelfsprekende solidariteit zijn.
Een tweede voorbeeld zijn de *cijfers* die minister *Rudy Demotte* vrijgaf over de uitgaven voor gezondheidszorgen voor de ganse bevolking gerealiseerd in het jaar 2002 (15). Ook daaruit kan men afleiden wat het Waals-Vlaams uitgavenverschil is, in casu 2,85 % per hoofd, doch ook hier is de berekening van het transfer niet mogelijk bij gebrek aan bijdragencijfers. Noteer bovendien dat de minister zelf zegt dat hij 20,86 % van deze uitgaven niet gewestelijk kan lokaliseren, hierbij verwijzend naar de ziekenfondsen.
Een derde voorbeeld is de *studie van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering* (RIZIV) over de uitgaven voor de ziektekostenverzekering gerealiseerd in het jaar 2006 (16). Wallonië geeft per hoofd 2,32 % meer uit dan Vlaanderen, doch ook hier ontbreekt elke verwijzing naar de bijdragencijfers.

Een derde techniek bestaat erin een ***onvolledige opsomming van de uitgaven*** te geven.
Een voorbeeld daarvan werd hogerop reeds gegeven in de cijfers die door R. Demotte werden verstrekt (15).
Doch in meerdere studies, onder meer in die van het RIZIV over het jaar 2006 (16), wordt de melding van de Waals-Vlaamse uitgavenverschillen beperkt tot die voor de geneeskundige verzorging en worden de vervangingsinkomens voor invaliditeit in de studie niet opgenomen. Die uitkeringen zijn in Wallonië nochtans per hoofd 10 % hoger dan in Vlaanderen (9).

Een vierde techniek bestaat erin de echte ***uitgavencijfers te vervangen door "gecorrigeerde" cijfers*** via het statistisch invoeren van variabelen die een invloed kunnen hebben op de uitgaven, hetgeen standaardisatie wordt genoemd. Zo werd in de *RIZIV-studie over 2006* na standaardisatie voor 4 groepen factoren (leeftijd, geslacht, "voorkeurstatuut tegemoetkoming" en het behoren tot het "algemeen stelsel" of het stelsel van "zelfstandigen" en "religieuze ordes") berekend dat, in tegenstelling tot de echte cijfers (meeruitgave van 2,32 % in Wallonië), Vlaanderen per hoofd 0,43 % meer uitgeeft dan Wallonië (16). Tijdens een VRT-uitzending op 26 oktober 2009 noemde RIZIV-topambtenaar Ri De Ridder dat: "de cijfers met een andere bril bekijken". Wanneer we echter standaardiseren voor enkel leeftijd en geslacht, is de kost in Wallonië 4 % hoger dan in Vlaanderen (17). De resultaten worden dus duidelijk beïnvloed door de ingevoerde parameters.
Die techniek werd reeds eerder toegepast door toenmalig secretaris-generaal van het ministerie van Arbeid Michel Jadot, voorzitter van de Algemene Raad van het RIZIV, die in de jaren '90 vier rapporten publiceerde over de uitgaven in de ziektekostenverzekering in en binnen de drie gewesten. Hij gaf bovendien de opdracht aan een team van onderzoekers van de ULB en de KU Leuven om die uitgavencijfers te bekijken door de bril van een aantal factoren die aanleiding kunnen geven tot verschillende verbruiksprofielen. Dat team, dat reeds eerder studies uitvoerde om het geld "naar behoeften" te verdelen over de ziekenfondsen, voerde in de uitgavencijfers van de gewesten correctiecoëfficiënten in op basis van meerdere parameters met betrekking tot demografie, sociaaleconomische kenmerken van de rechthebbenden, gezondheidstoestand, sociaaleconomische omgeving, enz…Zo presenteerden zij naast de echte uitgavencijfers ook "gecorrigeerde" cijfers. Journalist Guy Tegenbos kreeg vóór de publicatie van het vierde *rapport Jadot* inzage in de *uitgavencijfers van het jaar 1996* en toonde aan dat het onderzoeksteam van Jadot een Vlaamse onderconsumptie (t.o.v. het Belgisch gemiddelde) van 8,5 miljard frank en een Waalse overconsumptie van 3 miljard frank omtoverde tot een Vlaamse overconsumptie van 1,35 miljard frank en een Waalse onderconsumptie van 1,36 miljard frank (18). Er is dus niets nieuws onder de zon in de wereld van de "Spielerei" met virtuele cijfers die men tracht te laten vertellen wat men wil.

De ultieme vorm van reductie is de ***negatie***, doch die komt eerder zelden voor. Zo ontkent Prof. Koen Schoors (Economie UGent) het bestaan van Vlaams-Waalse geldtransfers behalve die via het kanaal van de BFW (19), goed voor een goede 1 miljard euro volgens VIVES van de KU Leuven (10). Confrontatie met de woorden van premier Di Rupo "Het noorden … is solidair met de 3,2 miljoen Walen, onder meer op het vlak van sociale zekerheid en gezondheidszorg en dat voor zeven miljard euro per jaar" (22) kan wellicht helend werken.

2. **Etikettering**
Een andere tactiek om de geldtransfers te relativeren bestaat erin op een bepaald transferkanaal, of een onderdeel ervan, het ***etiket "gerechtvaardigd"*** te plakken.
Dat is onder meer het geval met de Waals-Vlaamse uitgavenverschillen door de hogere *werkloosheidsgraad* in Wallonië, die aan Franstalige kant beschouwd worden als vanzelfsprekende door Vlaanderen te aanvaarden solidariteit. Men kan daarop antwoorden dat de hogere Waalse werkloosheidsgraad weliswaar dikwijls geen individuele doch wel een collectieve Waalse verantwoordelijkheid is. Volgens een nota van het "Centre d'études politiques, économiques et sociales" (CEPESS), is de economische achterstand van Wallonië hoofdzakelijk te wijten aan een gebrek aan dynamisme; het verdwijnen van de delfstoffenindustrie zou daarin slechts "een uiterst zwak belang" hebben (21).
Een andere sector, waarin de hogere Waalse uitgaven door de Franstaligen als gerechtvaardigd, en dus als vanzelfsprekende Vlaamse solidariteit worden aanzien, is die van de *invaliditeit* (uitgaven: + 11 % in 2007) (9) en de *beroepsziekten* (aantal beroepszieken: + 151 % in 2007) (22). Hierbij kan echter de vraag gesteld worden of de criteria om de status en graad van invaliditeit en de status van beroepsziekte toe te kennen, dezelfde zijn in Vlaanderen en Wallonië.

3. **Mist spuien**
Er zijn nog andere technieken om de vis te verdrinken, onder meer de stelling dat ***geldtransfers niet enkel tussen Vlaanderen en Wallonië*** voorkomen doch ook tussen andere regio's in België evenals binnen andere landen. Daardoor worden de Vlaams-Waalse geldtransfers als een banaal, bijna normaal, verschijnsel voorgesteld.
Zo poneerde Michel Jadot ter gelegenheid van zijn derde rapport over de uitgaven in de ziektekostenverzekering in 1994 dat er een oplopende uitgavengradiënt was *van het oosten naar het westen van België*, hetgeen in de media verwoord werd als een "transfer van oost naar west" (23).
Meer recent publiceerde Prof. Bea Cantillon (UA) een studie met als besluit dat er vooral een afnemende inkomensgradiënt is *van de Vlaamse ruit en Waals-Brabant naar de rest van België* (24).
Die studies gaan echter voorbij aan het feit dat Vlaanderen en Wallonië, zowel qua gewest als gemeenschap, door de grondwet vastgelegde politieke entiteiten met eigen regeringen zijn, wat

niet het geval is met West- en Oost-België of met centraal en perifeer België.
Er wordt ook meermaals verwezen naar geldtransfers in andere landen, onder meer *van West- naar Oost-Duitsland.* Uit de vergelijking van de cijfers blijkt echter dat het transfer van Vlaanderen naar Wallonië en Brussel 5,9 % van het Vlaams bruto regionaal product (BRP) bedraagt (25) tegenover 4 % van het West-Duitse bruto binnenlands product (BBP) voor de transfers van West- naar Oost-Duitsland (26).

4. **Culpabilisering**

4.1 De meest agressieve tactiek, die door tegenstanders van Vlaamse autonomie wordt gebruikt, is de stelling dat het in vraag stellen van de geldtransfers een ***egoïstische houding*** is.
Dat verwijt kan gemakkelijk weerlegd worden.
Vooreerst verloopt solidariteit in *concentrische kringen*: van gezin en familie over wijk, gemeente of stad, volksgemeenschap of deelstaat, staat, Europese Unie (EU) tot de wereld. "Het hemd is nader dan de rok."

Verder berust solidariteit op *vrijwilligheid*. Toen de SZ kort na de tweede wereldoorlog verder werd uitgebouwd, was die basis blijkbaar aanwezig. Intussen zijn we 55 jaar verder en evolueerden Vlaanderen en Wallonië meer en meer naar afzonderlijke, gedeeltelijk autonome, naties en wordt het eenrichtingsverkeer van de grote geldstromen in Vlaanderen meer en meer als onrechtvaardig aangevoeld. Prof. Ludo Abicht formuleerde het zo: "Want solidariteit die niet op vrijwilligheid berust zal vroeg of laat, en voor wie de politieke actualiteit volgt eerder vroeger, door de meerderheid van de Vlaamse bevolking als onaanvaardbaar want intrinsiek onrechtvaardig worden aangevoeld …" (27).
Door de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen zijn Vlaanderen en Wallonië in principe bevoegd geworden voor het gezondheidsbeleid, voor het gezinsbeleid, voor het bejaardenbeleid en voor belangrijke elementen die met arbeid te maken hebben, namelijk het economisch beleid, de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding. Het ligt in de lijn van de logische verwachtingen dat de SZ-sectoren, die de hefbomen zouden moeten zijn voor die verschillende beleidsvormen en nu nog grotendeels in de handen van de federale regering gebleven zijn, naar de deelstaten zullen overgeheveld worden. Na die overheveling zal de interpersoonlijke solidariteit dan georganiseerd worden op het niveau van de Vlaamse en de Franse Gemeenschap.
De financiële solidariteit tussen de gemeenschappen zal dan op een onderhandelde basis worden ingericht: dan pas zullen de randvoorwaarden van vrijwilligheid en democratische inspraak gegarandeerd zijn. Ludo Abicht verwoordde die voorwaarde als "Geen solidariteit zonder soevereiniteit" (27).

Doch solidariteit veronderstelt ook *verantwoordelijkheidszin van de gever*. Nu de vergrijzing in Vlaanderen harder toeslaat dan in Wallonië kan men zich afvragen of Vlaanderen het zich nog kan veroorloven jaarlijks 5,9 % van zijn BRP, hetzij bijna 1.900 euro per inwoner (25), weg te schenken.
In Vlaanderen wonen vandaag 69.000 ouderen in woonzorgcentra. Volgens minister Jo Vandeurzen zal er, als gevolg van de snellere vergrijzing in Vlaanderen, concreet nood zijn aan 2.000 extra woongelegenheden per jaar (28). Dat betekent 20.000 bijkomende rusthuisbedden in de eerstvolgende tien jaar. Concreet komt dat neer op 166 bijkomende bedden, of ongeveer drie bijkomende rusthuizen van gemiddelde grootte, elke maand tot 2021. Om die doelstelling te halen, zal de uitbouw dubbel zo snel moeten verlopen als in de laatste twee decennia (29). De bouw van rusthuizen komt nu reeds hoofdzakelijk ten koste van het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA). En de werkingskosten zullen, naast de bijdragen van de inwoners, door de komende staatshervorming eveneens ten laste van de Vlaamse overheid vallen.
Vandaar de stelling van Prof. Erik Buyst (VIVES, KU Leuven): "Bovendien mag men niet vergeten dat Vlaanderen, zelfs als het dat wil, die transfers niet zal kunnen blijven financieren als gevolg van de vergrijzingskosten (30).
Er zijn trouwens nog andere dringende Vlaamse noden, zoals de 22.055 personen met een handicap die nu op een wachtlijst staan voor een plaats in de gehandicaptenzorg en waarvoor minister Jo Vandeurzen op dit ogenblik een oplossing zoekt (31).

Verder veronderstelt solidariteit ook *verantwoordelijkheidszin van de ontvanger*. De verwachting dat de geldtransfers Wallonië uit het slop zouden helpen en zouden worden omgezet in duurzame Waalse groei werd echter niet ingelost: ze hebben integendeel een hangmateffect. De belangrijke kloof in werkloosheidsgraad en werkgelegenheidsgraad tussen Vlaanderen en Wallonië blijft desondanks bestaan (32). En dat is nu juist de voornaamste oorzaak van de geldtransfers via de SZ van Vlaanderen naar Wallonië.
Jaren geleden waren sommige Waalse socialistische prominenten zich reeds bewust van het probleem. De inmiddels overleden ex-vakbondsman Jacques Yerna verklaarde in een interview: "De politici hebben bewezen dat ze die bevoegdheden kunnen aanwenden voor persoonlijke voordelen of voor cliëntilisme. Maar om een coherent en toekomstgericht programma van de regio op te zetten hebben ze hun macht nooit gebruikt" (33). Ook voormalig, eveneens overleden, PS-topman Alain Van der Biest bekende: "Eigenlijk is de PS nooit verder gekomen dan het beheer van de crisis, de vernieuwing van het Waals economisch weefsel is nooit aangepakt. Wij zijn blijven hangen bij de welvaartsstaat, vermindering van de werktijd, kortom het laisser-aller. Als er banen sneuvelden in de privé-sector, maakten wij er wel snel enkele honderden bij in de openbare. En in plaats van actie te voeren voor investeringen, lieten de vakbonden zich afkopen met twee frank meer per uur" (34).
Meer recent, in mei 2010, berekende een studie van het Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving (VIVES) dat een vermindering van de interregionale verdeling met een derde, zou leiden tot een extra groeibonus van 0,30 percent punten per jaar in Vlaanderen, doch ook van 0,42 percent punten per jaar in Wallonië (35). Prof. Erik Buyst formuleert het zo: "Eigenlijk zit Wallonië in de val door die transfers … Wallonië heeft vooral investeringen in de economie nodig" (30).
Een recente studie van drie Franstalige economen verbonden aan de Luikse universiteit, Mathieu Lefebvre, Sergio Perelman en Pierre Pestieau, leidde tot een analoog besluit. Zij onderzochten voor het "Institut de recherches économiques et sociales" (IRES) het prestatievermogen van de Belgische verzorgingsstaat door een analyse van vijf sociale parameters: armoede, ongelijkheid, langdurige werkloosheid, voortijdige schoolverlaters en levensverwachting. Daaruit blijkt dat Vlaanderen in de kop van het Europese peloton zit, terwijl Wallonië helemaal in de staart belandt en dat de Vlaams-Waalse welzijnskloof tussen 2003 en 2009 verder toeneemt. En dit ondanks een sociaal opvangnet dat voor het hele land gelijk is en dus een nivellerend effect moet hebben. Dus moet er gesleuteld worden aan de Waalse economie, de Waalse arbeidsmarkt, de kwaliteit van het Waalse onderwijs en aan het Waalse leefpatroon (36, 37). Dat heet responsabilisering.

Jaarlijks 12 miljard euro transfers

Dank u, Vlaanderen

Tenslotte veronderstelt financiele solidariteit *politieke loyaliteit van de ontvanger*. Die politieke loyaliteit is echter ver te zoeken in Brussel, wanneer men vaststelt dat patiënten vaak niet in het Nederlands terecht kunnen in Brusselse ziekenhuizen en dat de toepassing van de taalwetten in Brussel hetzij onbestaande is, hetzij met grote weerzin verloopt. Politieke loyaliteit is nog verder zoek in de Vlaamse Rand rond Brussel en verder in Vlaams-Brabant, wanneer men vaststelt dat de meeste Franstalige inwijkelingen het vertikken zich aan te passen aan de taal van hun vrijwillig gekozen nieuwe woonplaats en dat de Franstalige partijen blijven aandringen op gebiedsuitbreiding van Brussel. Elk ander volk dan het Vlaamse zou in die omstandigheden de geldstroom onmiddellijk stoppen. Men spuwt toch niet in de hand van de gever.

De meeste Vlamingen zullen wel akkoord gaan om, na de splitsing van de SZ, de geldtransfers via die weg te vervangen door een onderhandelde voorwaardelijke solidariteit: transparant, resultaatsgebonden, bilateraal, degressief in de tijd en mits politieke loyaliteit.

4.2 Een tweede vorm van culpabilisering is het verwijt van ***Vlaamse ondankbaarheid.***
Vroeger, toen Wallonië welvarender was, zou de geldstroom omgekeerd, dus van Wallonië naar Vlaanderen gelopen hebben. Zo beweert onder meer PS-topman Paul Magnette (38).
Laten we die stelling retrograad chronologisch en zakelijk testen.
° De uitgebreide SZ zoals we die nu kennen, dateert pas van na de laatste wereldoorlog. Welnu, Prof. Paul Van Rompuy en zijn Leuvense collega's (2,3), evenals anderen (4, 5, 6) bestudeerden de periode vanaf 1975 en toonden continu transfers van Vlaanderen naar Wallonië aan.
° En de periode tussen 1955 en 1975, in haar geheel bekeken en bestudeerd door licentiaat economie Gerd Dottermans (KU Leuven), brengt ook alleen transfers aan het licht van Vlaanderen (en Brussel) naar Wallonië (39).
° Vóór de laatste wereldoorlog was er ongetwijfeld tewerkstelling van Vlamingen in Waalse industriebekkens, doch die Vlamingen hebben actief bijgedragen tot de Waalse welstand en hebben zich op een loyale wijze in het nieuwe milieu geïntegreerd: de familienaam van menig Waals politicus liegt er niet om.
° Prof. Juul Hannes (VUB en UGent) toonde aan dat Vlaanderen in de periode 1830-1914 zelfbedruipend was: het percentage afgedragen belastingen stemde in die periode namelijk overeen met het bevolkingspercentage. Anderzijds werd Vlaanderen in die periode door het Belgisch investeringsbeleid niet verwend: het percentage van de openbare investeringen (wegen, spoorwegen, waterwegen) in Vlaanderen was beduidend kleiner dan het bevolkingspercentage (40, 41). In die periode van het economisch arme Vlaanderen was er dus geen geldstroom van Wallonië naar Vlaanderen.

4.3 Er is nog een derde vorm van culpabilisering: het verwijt van ***Vlaamse kleingeestigheid***.
Vlaanderen zou te klein zijn voor een eigen SZ en voor zelfbestuur in het algemeen. Men vergeet dan wel dat 11 van de 27 EU-landen een kleiner aantal inwoners tellen dan Vlaanderen: Denemarken, Ierland, Finland, Luxemburg, Slowakije, Slovenië, Litouwen, Letland, Estland, Cyprus en Malta.
Een ander verwijt luidt dat we navelstaarders zijn en grootschalig *Europees moeten denken*. Samen met vele politici en andere opiniemakers meen ik dat de Europese lidstaten hun SZ-autonomie niet snel zullen opgeven. Hierbij enkele citaten om die stelling te staven. Wijlen Prof. Lode Van Outrive (KU Leuven): "Het is geenszins de bedoeling een doorgedreven harmonisatie van de sociale zekerheid in de Europese Gemeenschap voor te stellen. Dit is onmogelijk en waarschijnlijk onwenselijk" (42). En journalist Paul Goossens: "Het sociaal beleid is en blijft een nationale bevoegdheid, en elk voorstel om daaraan te sleutelen botst bij elke verdragswijziging op de hardste veto's. Veel meer dan rommelen in de marge zit er in de volgende decennia voor Europa niet in" (43). Tenslotte journalist Dirk De Wilde: "Sociale eenmaking is – alvast wat de voorspelbare toekomst betreft – onmogelijk. Ieder land is ervan overtuigd dat zijn sociaal model het beste is. En dat sociaal model zit meestal zo diep verweven in de maatschappij dat het zeer gevoelig ligt wanneer eraan geraakt wordt. Daardoor kon Europa de afgelopen decennia op sociaal vlak niet verder raken dan het formuleren van de kleinste gemene deler. En die is heel klein" (44).

Terloops herinner ik eraan dat het totale transfer van de Belgische staat naar de EU kleiner is dan 0,50 % van het Belgisch BPP (45). Vergelijk dat getal met het transfer van 5,9 % van het Vlaamse Bruto Regionaal Product (BRP) naar Wallonië en Brussel (25).
Wat we wel kunnen verwachten is dat er een zekere harmonisering van de wetgeving zal ontstaan met bvb. akkoorden over minimumvoorzieningen voor de SZ in de EU, en dat er een beperkte interstatelijke financiële solidariteit voor de SZ zal georganiseerd worden.

5. **Vreesaanjaging**
Een laatste tactiek, gebruikt om de Vlaamse autonomisten de mond te snoeren over de geldtransfers uit Vlaanderen, is de stelling dat die ***transfers weldra zullen omkeren***.
Dit werd onder meer beweerd door toenmalig ACV-vakbondsleider Peirens (46) en oud-minister Willockx, gevolgd door een late echo van Prof. Jan Blommaert (47). Zij steunen zich hiervoor op de snellere vergrijzing van de Vlaamse bevolking in vergelijking met de Waalse.
Die stelling wordt tegengesproken door simulatiestudies.
Volgens de studie van Michel Dethée (SERV) zal, alleen rekening houdend met de demografische evolutie, het SZ-transfer in het jaar 2040 nog steeds in noord-zuid richting verlopen (4).
Ook de auteurs van de reeds vermelde KBC-groep komen tot een analoog besluit: "Onze berekeningen geven aan dat de snellere bevolkingsveroudering in Vlaanderen in 2000-2030, de transfers slechts tijdelijk zal verminderen tot 2010, waarop terug een stijging zal volgen. Enkel als Wallonië en Brussel erin slagen tussen 2000 en 2030 een inhaalbeweging te maken tot het Vlaamse niveau inzake werkgelegenheidsgraad, zouden de transfers duurzaam worden afgebouwd. Dit veronderstelt wel een drastische ommekeer van de tendens van de voorbije drie decennia." (6)
De ABAFIM-studie van de Vlaamse Administratie (7) komt tot hetzelfde besluit als dat van de KBC-groep.
Ook Prof. Bea Cantillon bevestigt dat de sociale uitkeringen in 2050 in Wallonië nog steeds hoger zullen zijn dan in Vlaanderen (24).

Besluit
Wanneer we de stortvloed aan relativeringstechnieken van de geldstroom uit Vlaanderen analyseren, komen we automatisch tot het besluit dat de machten, die meer zelfbestuur voor Vlaanderen tegenwerken, daar grote belangen moeten bij hebben.
Dat is vooreerst het geval voor de unitair gestructureerde vakbonden en traditionele mutualiteiten. Dat is ook het geval voor de Franstalige politici die in de geldtransfers via SZ en andere kanalen een gemakkelijk mechanisme zien op hun verantwoordelijkheid voor de Franse Gemeenschap te ontvluchten ten koste van de noden van de Vlaamse Gemeenschap.
Wat nog het meest tegen de borst stoot is dat de Franstalige politici desondanks niet het elementaire respect opbrengen voor de Vlaamse Gemeenschap in Brussel en Vlaams-Brabant, door het territorialiteitsbeginsel te negeren, door de taalwetten naast zich neer te leggen en door gezamenlijk Vlaams-Waals cobestuur van de hoofdstad Brussel te weigeren.
Dat gebrek aan Franstalige politieke loyaliteit en politieke solidariteit met de Vlaamse Gemeenschap zal door de Vlaamse politici hoe langer hoe minder verdragen worden en wordt een belangrijke hefboom voor Vlaams zelfbestuur met een eigen SZ. Het gaat om de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen.

Eric Ponette

Referenties

1. Denkgroep "In de Warande": Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa, Denkgroep "In de Warande", Zinnerstraat, 1, 1000 Brussel, 2005, p. 132
2. P. Van Rompuy en V. Bilsen: 10 jaar financiële stromen tussen de gewesten in België, Leuvense Economische Standpunten, Centrum voor Economische Studiën (CES), KU Leuven, 1988
3. A. Alen, J. Billiet, D. Heremans, K. Matthijs, P. Peeters, J. Velaers: Rapport van de Club van Leuven – Vlaanderen op een kruispunt – Sociologische, economische en staatsrechtelijke perspectieven. P. Van Rompuy Ed., Lannoo – Universitaire Pers Leuven, 1990, p. 140-151
4. M. Dethée: Regionale analyse van de Sociale Zekerheid 1985-1989, in "Sociale Zekerheid en Federalisme", H. Deleeck Ed., die Keure, Brugge, 1991, p. 7-45
5. N. Demeester, R. Yvergneaux, P. Van Rompuy: Normatieve en macro-economische analyse van de interregionale stromen in de sociale zekerheid, Vlaamse onderzoeksgroep sociale zekerheid 2002, Acco, Leuven 1994
6. E. De Boeck e.a.: Financiële transfers tussen de Belgische gewesten – Actualisering en vooruitblik, Economisch Financiële Berichten KBC, 17 november 2000

7. ABAFIM: Financiële transfers tussen de Belgische gewesten, 2004
8. Nationale Bank van België: Intergewestelijke overdrachten en solidariteitsmechanismen via de overheidsbegroting 2005, Economisch tijdschrift, september 2008
9. H. Deweerdt, G. Celen, E. Ponette, E. Stoffelen: Transfers in de sociale sector 2003-2007, AK-VSZ, februari 2010 (www.akvsz.org)
10. E. Buyst, G. Jennes, J. Reynaerts: Update van de berekening van de stromen van overheidsmiddelen tussen de gewesten voor het jaar 2007, VIVES – KU Leuven, 30 november 2010 (www.econ.kuleuven.be/vives)
11. G. Jennes: Transfers tussen de Belgische gewesten uit intrestlasten op de federale overheidsschuld, VIVES – KU Leuven, 27 april 2011 (www.econ.kuleuven.be/vives)
12. EE: Solidariteit met Walen kost Vlaanderen 1,2 miljard euro, Knack.be, 13.01.12
13. Koen Cornelis: Regionale analyse van de ziektekosten: Een nuancering van de brute consumptieverschillen, Studie van de Christelijke Mutualiteiten, februari 2003
14. H. Deweerdt, G. Celen, E. Ponette: Waarheden, halve waarheden en leugens, Periodiek VGV, juli 2007 (www.vgv.be)
15. Antwoord van minister Rudy Demotte op parlementaire vraag van de heer Bart Laeremans, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 7 oktober 2003
16. R.R. Torres en R. De Ridder: Medisch verbruik vanuit geografisch perspectief – Variaties in de uitgaven van de verzekering voor geneeskundige verzorging in België, gegevens 2006, RIZIV oktober 2009 (http://www.riziv.fgov.be/information/nl/studies/study44/index.htm)
17. Raad van Besuur van VGV: Geografie van de medische consumptie in 2006: reactie van VGV op de RIZIV-studie, Periodiek VGV, juli 2010 (www.vgv.be)
18. G. Tegenbos: "Vlaming kost ziekteverzekering teveel"/Franstalige tegenaanval in scheeftrekkingen ziektekosten, De Standaard, 18.02.98
19. Koen Schoors: Een confortabele leugen, De Tijd 04.06.11
20. P. De Lobel: Di Rupo pareert kritiek socialistische ambtenarenbond, De Standaard, 16.01.12
21. G. Fonteyn: Waalse economie hinkt kwarteeuw achterop, De Standaard, 18.09.96
22. Antwoord van minister L. Onkelinx op parlementaire vraag van senator Y. Buysse (05.09.08) over het aantal beroepszieken in de gewesten in 2007
23. WWI: Transfers van oost naar west, De Standaard 26.01.96
24. B. Cantillon, S. De Blust, A. Van den Heede: De geografie van de sociale zekerheid in België, Centrum voor Sociaal Beleid (CSB) van universiteit Antwerpen, juli 2010 (www.centrumvoorsociaalbeleid.be)
25. E. Ponette: Actualisering van de geldtransfers uit Vlaanderen, Periodiek VGV, oktober 2011 (www.vgv.be)
26. Denkgroep "In de Warande": Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa, Denkgroep "In de Warande", Zinnerstraat, 1, 1000 Brussel, 2005, p. 163
27. L. Abicht: Geen solidariteit zonder soevereiniteit, Naar een Vlaamse Sociale Zekerheid en Fiscaliteit, Uitgave AK-VSZ, juli 1998 (www.akvsz.org)
28. VZW-woonzorgcentra leggen cijfers op tafel, Medinews.be 22.12.11
29. Nikolas Vanhecke: Drie nieuwe rusthuizen per maand nodig, De Standaard 14.06.11
30. E. Pironet: Het onvermijdelijke debat over alle transfers, Knack 01.12.10
31. B. Moens: Record gehandicapten staat op wachtlijst, De Tijd 16.03.12
32. Alg. Dir. Statistiek en Econ. Informatie (ADSEI), FOD Econ., jaar 2010
33. Jacques Yerna, Financieel Economische Tijd 12.08.97
34. Alain Van der Biest, De Standaard Magazine 07.03.97
35. D. Persyn: Transfers en regionale groei, VIVES – KU Leuven, mei 2010 (www.econ.kuleuven.be/vives)
36. I. Broeckmeyer: Belgische verzorgingsstaat valt uit elkaar/Welzijnskloof tussen Wallonië en Vlaanderen steeds dieper, De Tijd 28.12.11
37. jir: Waalse verzorgingsstaat presteert ondermaats, De Standaard 29.12.11
38. P. Blomme: "De nieuwe chef van Franstalig België", De Tijd 28.09.11
39. G. Dottermans: Financiële stromen tussen de gewesten in België 1955-1975, Licentiaatsverhandeling Toegepaste Economische Wetenschappen, KU Leuven 1997
40. J. Hannes: Geven en nemen. Vlaanderen en de Belgische belastingen in de jaren 1830-1914, Liberaal Reflex nr. 2, 1994
41. J. Hannes: De mythe van de omgekeerde transfers, Roularta Books, 2007
42. L. Van Outrive: Sociale Zekerheid: een kwestie van Europese solidariteit, De Standaard 26.12.91
43. Paul Goossens: De Standaard 19.12.08
44. Dirk De Wilde: Een sociaal Europa, willen we dat wel? De Tijd 03.03.12
45. Denkgroep "In de Warande": Manifest voor een zelfstandig Vlaanderen in Europa, Denkgroep "In de Warande", Zinnerstraat, 1, 1000 Brussel, 2005, p. 164
46. Peirens: SZ moet steunen op nationale solidariteit, De Standaard 24.02.92
47. J. De Ceulaer: Jan Blommaert, Knack 22.12.10

zakenkantoor Dienen GCV
FSMA nr 61373 cA

Steeds tot uw Dienst !

* Correcte aanvraag en besteding van de jaarlijkse sociale voordelen ! (RIZIV - toelage)
* Diverse (fiscale) pensioenopbouwstelsels
* Beroepsaansprakelijkheid voor de medicus

met vriendelijke groeten,
Jan Van Esbroeck
0477 383 415
janvanesbroeck@dienengcv.eu
ond. nr.BE 0480 462 774

KORTE BERICHTEN

VETTAKS

De beslissing van het Deense parlement in oktober 2011 om een vettaks in te voeren ter bestrijding van obesitas lokte wereldwijd heel wat reacties uit, ook in de Vlaamse pers. Gelukkig was hier een meerderheid tegen en het is te hopen dat het in België nooit zo ver komt.

Dat obesitas nefast is voor de volksgezondheid lijdt geen twijfel. Zelfs matige obesitas is een onafhankelijke risicofactor die onder meer pro-inflammatoire en pro-fibrotische mechanismen activeert, vaak met subklinische cardiale dysfunctie tot gevolg en uiteindelijk leidend naar hartfalen (Circulation-CV Imaging Feb 28, 2012). In heel wat gevallen is obesitas bovendien op complexe wijze verweven in een evolutief ziektebeeld, het zgn. metabool syndroom, gekenmerkt door obesitas, diabetes type II (latent of manifest), dyslipidemie, en vaak gepaard met hypertensie.

Obesitas wordt in toenemende mate vastgesteld. Vooral bij de jeugd neemt ze dramatische proporties aan. De vraag is, wat er tegen te doen? En meer in het bijzonder naar aanleiding van de Deense vettaks, kan men een ideale gezonde samenleving creëren met een repressief beleid door de overheid? Obesitas en het metabool syndroom, alsook hun relatie tot vetinname, zijn té complex en wetenschappelijk nog té controversieel voor ongefundeerde en ondoordachte maatregelen. Waarom bvb. enkel focussen op vetinname voor een ziekte die in de meeste gevallen het gevolg is van een onevenwichtige levensstijl (onevenwichtig voedingspatroon: overdreven vet- en vleesconsumptie, toenemende consumptie van gesuikerde frisdranken en chips; onvoldoende sporten). Bovendien ligt in veel gevallen een genetische predispositie aan de basis. Lichaamsgewicht en de neurohormonale controle van onze energiebalans, dus ook de predispositie tot zwaarlijvigheid, zijn in belangrijke mate genetisch bepaald, en zijn (bovenop dit genetisch patroon) volledig afhankelijk van de balans tussen totale calorieopname en calorieverbruik.

Tal van studies hebben aangetoond dat vooral een evenwichtige, vezelrijke en caloriearme voeding hier kan helpen met voldoende aandacht voor groenten en fruit, beperkte doch afwisselende vis- en vleesconsumptie; kortom, niet té vet, niet té zoet, niet té zout, niet té alcoholisch, en vooral niet té veel (totale calorieopname), en bovendien… regelmatig sporten (calorieverbruik).

De overheid beschikt over voldoende alternatieven om hierin een constructieve, toekomstgerichte rol te spelen met een beleid gericht op opvoeding en voorlichting, een evenwichtige levensstijl vanaf de wieg, voedingsgewoonten thuis en op school (bvb aanbieden van betaalbare, *gezonde* voeding; automaten met enkel water of hoogstens gearomatiseerde 'light' dranken), subsidies voor *gezonde* voeding, TV spots, campagnes voor regelmatig sporten, en tenslotte de voedingsindustrie strenger reglementeren op allerlei additieven en dubieuze voedingsingrediënten.

Dirk Brutsaert

SCREENING COLORECTAAL CARCINOOM IN VLAANDEREN

In 2014 start de screening van alle Vlamingen tussen 50 en 74 jaar – 1,9 miljoen personen of zowat een derde van de bevolking – op colorectaal carcinoom. De campagne zal twee jaar duren. Men hoopt aldus 400 sterfgevallen per jaar te voorkomen. Er werd gekozen voor de laboratoriumtest iFOBT ("faeces occult blood test") op basis van proefprojecten met 19.500 personen, die in 2009 plaatsvonden in Borgerhout, Schilde en Vosselaar. De bekende digestieve oncoloog Prof. Dr. E. Van Cutsem wijst erop dat colonkanker de op één na meest voorkomende kanker is en de derde doodsoorzaak door kanker in de Westerse wereld. In Vlaanderen wordt jaarlijks bij meer dan 4.500 mensen colonkanker vastgesteld. 1.800 tot 2.000 patiënten sterven hieraan. Hij onderlijnt dat de meeste internationale studies aangetoond hebben dat screening voor colonkanker niet alleen kosten-efficiënt is maar op termijn ook kostenbesparend, weliswaar slechts na een aantal jaren, want in de eerste jaren is er wel een belangrijke kostprijs en de besparingen volgen pas later.

Dr. L. Bonneux, epidemioloog, wijst in een vrij ongenuanceerde bijdrage op de risico's van de coloscopie en noemt kankerscreening in het algemeen asociaal en een verkwisting van belastingsgeld ten nadele van de curatieve geneeskunde en de pensioenen. In een repliek wijst Prof. Dr. E. Van Cutsem er op dat Dr. L. Bonneux de voordelen van colonkankerscreening zo ongunstig mogelijk voorstelt, de risico's van de coloscopie schromelijk overdrijft en bovendien emotionele en zelfs foute informatie gebruikt, zoals het feit dat volgens Dr. L. Bonneux artsen zichzelf niet laten screenen. Uiteraard zal elke Vlaming voor zichzelf de afweging moeten maken of hij of zij aan het aangeboden screeningprogramma wil deelnemen. De organisatoren van de screening moeten er op letten dat ze de voordelen ervan niet overdreven gunstig voorstellen en de ongemakken en risico's niet verdonkermanen.

Bron: De Standaard, 4 en 14.02.12

Albert Baert

TOLERANTIE EN RESPECT BIJ DE RTBF

Tijdens de lange regeringsonderhandelingen van 2010 tot 2011 hebben Prof. em. Magda Michielsens en Walter Angioletti (UA) onderzoek verricht naar de kwaliteit van de RTBF-voorlichting in '*Mise au Point'*, de evenknie van de '*Zevende Dag'*. Zij deden dit op een professionele manier via een twaalftal krachtlijnen en bij elk ervan een aantal thematische 'beeldcollages'. Zij waren geschokt door de anti-Vlaamse teneur en concludeerden dat het om een georchestreerde aanpak ging: "Wij Franstaligen" tegenover "zij de Vlamingen, die aansturen op chaos en onbestuurbaarheid en tot leider een extreemrechtse nationalist hadden gekozen". Alle kenmerken van een gerichte campagne tegen N-VA en Bart De Wever waren aanwezig; zelfs tegen de CD&V, althans zolang de N-VA nog niet was losgelaten. De beelden waren gekozen om afkeer op te wekken: De Wever werd de ene keer afgebeeld met een grimas, de andere keer als een bloot varkentje. Ook het taalgebruik in verband met de Vlamingen was zeer veelzeggend: bazooka's, bommen, oekazes. De andere Vlaamse partijen, laat staan de Franstalige partijen, bleven buiten schot.

In een vorig leven vergeleek Yves Leterme de RTBF met de Rwandese haatzender Radio '*Mille collines'*. Dit is afgestraft. Luc Van der Kelen (HLN), bekende belgicist, praatte vermelde uitzendingen van 'Mise au Point' uiteraard goed. Zoals steeds betwistte de Franstalige omroep de conclusies van Michielsens. Zij vraagt zich daarom af of het voor de '*Zevende Dag'* mogelijk zou zijn om gedurende een heel seizoen de bedoelingen van Di Rupo in twijfel te trekken, van hem potsierlijke karikaturen te presenteren en een uitgesproken negatief psychologisch profiel neer te zetten en daarnaast de Franstaligen af te schilderen als een achterlijke reactionaire en neomarxistische extremistische bende. Zij besluit: "*De VRT-berichtgeving is misschien in vele bedjes ziek, maar dat doet ze gelukkig niet!*"

Piet Hein Jongbloet

INKOMSTEN EN UITGAVEN IN DE SZ

In Artsenkrant van 3 februari ll. publiceerde Maurice Einhorn de cijfers van de inkomstenbronnen en de uitgavensectoren in de Sociale Zekerheid (SZ) voor het jaar 2010 met als bron de FOD SZ. Voor artsen is het belangrijk een idee te hebben over die cijfers. Daarom spelen we leentjebuur bij Artsenkrant en nemen we een aantal cijfers over; bovendien berekenden we de procentuele waarden ervan. Het resultaat vindt U hieronder.

Tabel 1 **Inkomsten SZ in 2010**

Bron	*Bedrag (miljard euro)*	*%*
Bijdragen werkgevers + werknemers	51,5	56,16
Staatstoelagen	21,1	23,00
Alternatieve financiering *	14,1	15,38
Toegewezen ontvangsten	2,5	2,73
Diverse ontvangsten	2,5	2,73
Totaal	91,7	100,00

* (btw, roerende voorheffing, accijnzen op tabak en overige bronnen)

Zo blijkt dat de bijdragen van werkgevers en werknemers voorlopig nog de belangrijkste financieringsbron van de SZ zijn.

Tabel 2 **Uitgaven SZ in 2010**

Sector	*Bedrag (miljard euro)*	*%*
Geneeskundige verzorging	22,8	24,23
Arbeidsongeschiktheid, fysieke letsels en handicap	6,9	7,33
Werkloosheid	7,8	8,29
Arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid	4,0	4,25
Ouderdomspensioenen	25,6	27,21
Overleving	6,4	6,80
Gezinsbijslagen	5,7	6,06
Overige gedekte risico's	6,9	7,33
Werkingskosten	2,3	2,44
Diverse uitgaven	5,7	6,06
Totaal	94,1	100,00

Zo zien we dat de ouderdomspensioenen, gevolgd door de geneeskundige verzorging, de grootste hap nemen uit de voor de SZ beschikbare gelden.

Eric Ponette

"DE PIL VAN DOKTER PEETERS"

De TV zender CANVAS zond deze boeiende documentaire uit op 6 maart jongstleden. Het productiehuis Screensavers van journalist/regisseur Bart Beckers stond in voor de productie. Journalist Karl van den Broeck verrichtte de research. Een kopie van de DVD is te bekomen in het Toerisme Huis op de Grote Markt in Turnhout.

Dr. Nand Peeters (1918-1998) is een Turnhouts gynaecoloog die in 1959-1960 baanbrekend onderzoek verrichtte dat zal leiden tot de commercialisering van de eerste Europese pil (Schering AG's Anovlar). Die was een pak lichter gedoseerd dan de Amerikaanse zodat ze snel een succes werd. Zij wordt aanzien als de eerste klinisch bruikbare pil.

In de documentaire trekt Marc Peeters, de oudste zoon van de gynaecoloog, samen met de productieploeg op zoek naar de bronnen van het verhaal. Kempense vrouwen worden geïnterviewd die tussen eind 1959 en begin 1960 hebben deelgenomen aan de eerste experimenten van Dr. Peeters. Zij zijn de eerste moderne vrouwen van Europa.
Daarop volgt een bezoek in Berlijn aan het Scheringianum, het gebouw gewijd aan het archief en de geschiedenis van Schering AG (inmiddels geïncorporeerd in Bayer AG).
Ze vinden er de briefwisseling van Schering-België aan Schering-Duitsland waarin werd gemeld dat de Turnhoutse gynaecoloog graag onderzoek wil verrichten in het domein van de anticonceptie, gebruik makend van een hormonenpreparaat van Schering. Uit de brieven blijkt dat dokter Peeters al veel vroeger met dit soort experimenten bezig was geweest. We leerden ook dat de bevindingen van zijn onderzoek, een aanbevolen concentratie van de hormonen oestrogeen en progestageen, zo correct waren dat ze daarna snel door onderzoeken in Australië, Engeland en Duitsland werden bevestigd.
In de documentaire wordt Thore Grimm geïnterviewd, de archivaris van het bedrijf. Hij zegt dat Schering wellicht nooit onderzoek naar de pil zou hebben gedaan als Nand Peeters dat niet had voorgesteld. Schering werd nadien een van de marktleiders inzake anticonceptie. Hij noemt de bijdrage van Peeters 'doorslaggevend'. "Hij vond niet alleen de juiste dosering van de twee hormonen in de pil die garandeerde dat de vrouwen niet zwanger werden en dit met geringe bijwerkingen, hij stelde ook het innameschema op dat tot een regelmatige cyclus leidde."

De documentaire situeert dit onderzoek in de maatschappelijke context van die tijd en beantwoordt de vraag waarom Dr. Nand Peeters na het initiële succes verder over zijn baanbrekend werk heeft gezwegen.

Dirk Van de Voorde en Marc Peeters

ZO HOREN WIJ HET OOK EENS UIT EEN ANDERE BRON (1)

Tijdens de Nieuwjaarsreceptie in zijn thuisstad Bergen kreeg Premier Di Rupo het op zijn heupen van enkele militanten van de socialistische ambtenarenvakbond (DS, 16.01.12), die protesteerden tegen het "asociaal" karakter van bepaalde regeringsmaatregelen. Weg van zijn traditionele voorzichtige antwoorden verklaarde hij volgens het persagentschap Belga:*... het Noorden van het land is goed voor 60% van de bevolking en is solidair met de 3,2 miljoen Walen, onder meer op het vlak van sociale zekerheid en gezondheidszorgen, en dat voor* ***7 miljard euro per jaar****, een bedrag dat volgens Di Rupo de Walen zelf hadden moeten slikken indien hij niet voorkomen had dat het land was uiteengevallen.* Hij was verder van mening dat *... dergelijke overdrijvingen van de vakbond de burgers recht naar de afgrond leiden.*

Ter overweging aan economie wetenschapper Prof. Koen Schoors (UGent), die nog steeds van mening is dat de Noord-Zuid transfers voor het overgrote deel niet bestaan.

Albert Baert

VRT EN STANDAARDNEDERLANDS

In november 2011 nam het Verbond der Vlaamse Academici (VVA) het initiatief om een open brief naar de VRT te zenden met de boodschap dat het Standaardnederlands de norm van de openbare omroep moet blijven. De aanleiding was het op de VRT-taaldag aangekondigde nieuwe taalcharter, waarin de VRT haar intentie duidelijk maakte om binnen de standaardtaal variatie toe te staan. Het VGV sloot zich volmondig aan bij het VVA-initiatief.

Uit het antwoord (13.12.11) van Luc Van den Brande, voorzitter raad van bestuur, en Sandra De Preter, gedelegeerd bestuurder, drukken we de belangrijkste elementen af: … *Er mag geen twijfel over bestaan: de openbare omroep blijft resoluut kiezen voor de standaardtaal als norm. (…) Uiteraard hoort bij elke uiting een eigen stijl en register, van informeel tot formeel. De VRT gebruikt daarom standaardtaal in verschillende registers, met een passende woordkeus, zinsbouw en klankkleur, zonder te verglijden in dialect of tussentaal. (…) Alleen in bepaalde rollen en genres kan een afwijking van de standaardtaal overwogen worden. De VRT betrekt bijvoor-*

beeld externe experts en programmamakers met een bijzondere competentie bij haar aanbod. (…) In bepaalde fictieprojecten kunnen andere varianten dan standaardtaal te horen zijn, maar de VRT stelt wel uitdrukkelijk dat fictie voor kinderen met bijzondere aandacht voor de standaardtaal gemaakt wordt. …

Eric Ponette

ZO HOREN WIJ HET OOK EENS UIT EEN ANDERE BRON (2)

In een recent rapport (*LE SOIR* 29.12.11), gecommentarieerd door *M. Grammens* (*Journaal, 12.01.12),* komen drie Luikse economieprofessoren onder leiding van *P. Pestieau* tot de conclusie dat de Waalse achterstand nog toeneemt. In een vroeger rapport (2009) van de *Conseil Economique et Social de la Région Wallonne* bleek reeds dat het Waalse gewest het opmerkelijk slechter deed dan het gemiddelde van 15 andere en vergelijkbare Europese regio's met, zoals Wallonië, een verouderde industriele infrastructuur. Het bleek dat in 2009 slechts 57% van de volwassen bevolking (15-64 jaar) aan het werk was (tegen een Europees gemiddelde van 67%) en dat de werkloosheid onder jongeren (15 tot 24 jaar) 27% bedroeg in Wallonië (tegen een Europees gemiddelde van 14%).
Pestieau en medewerkers hebben deze studie nu overgedaan maar ook het vergelijkingsmateriaal uitgebreid tot de hele Europese Unie, met een speciale referentie naar Vlaanderen en toegespitst op de welvaart en het functioneren van de welvaartstaat. De conclusies zijn nog harder dan in 2009, met als uitschieter de vaststelling dat men in Wallonië gemiddeld twee jaar minder lang leeft dan in Vlaanderen, hoewel men over dezelfde sociale rechten beschikt en dat er voldoende welvaart van Vlaanderen naar Wallonië versast wordt om de grootste "natuurlijke" verschillen uit te vlakken. De Waalse professoren stellen vast dat Vlaanderen de meest performante welvaartstaat van Europa is, en Wallonië de minst performante, maar ook dat de kloof tussen beide nog groter wordt. Weer komen, zoals in 2009, de Waalse onderzoekers tot het besluit dat het onderwijs in Wallonië - waarvan de kwaliteit gezakt is tot het niveau van Griekenland, Roemenië en Bulgarije - veel schuld heeft aan de Waalse armoede maar ook dat de Walen hun ellende grotendeels aan zichzelf te danken hebben gezien ze politiek autonoom zijn voor alle gebieden, waarop de achterstand groeit. Maar de Waalse samenleving is volledig gepolitiseerd, lees: in handen van de PS en de vakbonden, die o.m. zelfs meebeslissen over alle personeelsbenoemingen in het onderwijs.

Ter overweging aan journalist en "Wallonië kenner" Guido Fonteyn, die belangrijke vooruitgang ziet in de economische en sociale situatie in Wallonië tijdens de recente jaren.

Albert Baert

AMBTENAREN EN KENNIS TWEEDE TAAL

Taalwetten in België: een oud zeer, … dat blijft zweren.

België heeft "hard" bevochten taalwetten. Zo is Brussel officieel tweetalig en in ruil is er federale gelijkheid tussen Nederlandstaligen en Franstaligen o.a. qua invulling van het aantal ministers en topambtenaren. Dat is de wet. De realiteit is anders. Er zijn immers "achterpoortjes". Twee actuele voorbeelden, ter illustratie.
Gemeentelijke ambtenaren in Brussel moeten over de nodige taal- en bekwaamheidsattesten beschikken om benoemd te worden en te promoveren. In realiteit is het zo dat vaak ééntalige, lees Franstalige, "dienstdoende" ambtenaren de bewuste stoelen bezetten en blokkeren. Zij werden, zonder de nodige attesten maar omwille van "de noodwendigheid van de dienst", eerst tijdelijk aangesteld, maar na verloop van de wettelijke maximumtermijn van 12 maanden blijven ze "gewoon" zitten, zonder attesten. Zo heeft b.v. Anderlecht alleen al 47 dienstdoende ambtenaren van wie 90% Franstalig. De Vaste Commissie voor Taaltoezicht geeft Walter Vandenbossche (CD&V) 100% gelijk met zijn klacht. Minister-president Charles Piqué (PS) stuurde hem eerst wandelen, maar er zou nu toch een interpellatie komen in het Brusselse parlement.
Zo zijn er ook 140 federale topambtenaren die, volgens een 10 jaar oude wet, tweetalig moeten zijn. Het zijn ambtenaren met een mandaatfunctie die binnen de 6 maanden na aanstelling moeten bewijzen dat ze de tweede landstaal afdoende kennen om hun topfunctie goed te kunnen uitoefenen. Als ze dat niet kunnen, verliezen ze hun managementsvergoeding. In realiteit werden voor eentalige overheidsmanagers "tijdelijk" taaladjuncten aangesteld. Op dit moment zijn er zo nog 12 taaladjuncten in dienst. Hendrik Bogaert, Staatssecretaris voor Ambtenarenzaken (CD&V), wil nu die 10 jaar oude wet eindelijk in toepassing brengen. Maar PS en MR steigeren: "Dit staat niet in het regeerakkoord". Bogaert zou de zaak op de regeringstafel leggen.
Beide verhalen haalden de pers, o.a. De Standaard van 12.01.12.
Ondertussen blijft het oorverdovend stil.
Het oude zeer zweert rustig verder.

Hendrik Verbrugge

CONCURRERENDE WAARHEDEN

Louis Verbeke voorzitter van de Vlerick Leuven-Gent management school commentarieert in *DE TIJD 07.02.12)* de recent bekend geworden studie van Luikse economen. Samengevat besluit deze studie dat er een kloof gaapt tussen Vlaanderen en Wallonië. Vlaanderen is de meest performante staat (*sic)* van alle 27 EU landen en Wallonië – zo rapporteert *Le Soir* - vegeteert onderaan het klassement in het gezelschap van Griekenland, Roemenië en Bulgarije.
Verbeke stelt: Het hoge overheidsbeslag, het deficit, de weigering de tering naar de nering te zetten en het ondernemingsklimaat ten goede te wijzigen evenals het stakings – en werkloosheidsgedrag worden in grote mate veroorzaakt doordat Wallonië slecht bestuurd wordt en door het zeer middelmatige onderwijssysteem. Het sociale en economische verval van Wallonië wordt gesymboliseerd door de PS-staat, die particratische eerder dan meritocratische principes blijft hanteren ook federaal. En dan krijgt je in Vlaanderen twee concurrerende waarheden. De ene stelt dat de begrotingsinspanning zo wat overeenkomt met wat Wallonië kost en dat de verandering vooral daar moet gebeuren via besparingen eerder dan door belastingen. De andere waarheid stelt dat door de tsunami van overheidsschulden geen andere dan tactische overlevingskeuzes mogelijk waren. Di Rupo kon niet anders dan wat toegeven over zaken (zoals BHV) die Wallonië toch niets kosten. Er moest wel een regering gevormd worden, anders ging het land failliet. Vlamingen en Walen hebben dit land omgevormd tot een joint venture eerder dan een geheel. De partners hebben tegengestelde belangen: Wallonië heeft tijd en geld nodig om te veranderen, Vlaanderen moet nu veranderen om competitief te blijven en zijn welzijn te verankeren. Als dat niet gebeurt, zal er ook geen geld zijn om solidair te zijn.

Albert Baert

HADRONCENTRUM

Er bestaat geen ethiek in de politiek!
Onkelinx haalt, totaal soloslim, haar slag thuis! In weerwil met elke logische redenering. TEGEN het advies van het Kenniscentrum in, dat logischerwijs oppert dat het hinterland België véél te klein is om zo'n investering te doen. De kogel is door de kerk. Het hadroncentrum komt er volgens Marc Moens' speech voor BVS. Dit zal massa's miljoenen € kosten (bouw: 160 miljoen en jaarlijkse exploitatiekost: 20 à 30 miljoen, volgens Artsenkrant van 03.04.12) en hooguit 90 kankerpatiënten per jaar kunnen behandelen. Verwijzing naar het buitenland

zou van méér GEZOND VERSTAND getuigen: méér ethiek in de politiek! Verwijzing kost het RIZIV slechts om en bij de 2 miljoen €/jaar. Maar de 49ste premier van België is nu eenmaal een PS'er en onze minister van Volkgezondheid Onkelinx is beleidsmatig oppermachtig nu en, ..wie weet de laatste keer dat ze de lakens kan uitdelen. Dus elke slag die wordt binnengehaald is ..binnen!

De Tijd (4-4-2012): "Het nettoverlies van IBA *(Waalse firma waar hadrontherapie wordt ontwikkeld, red.)*, de specialist in kankertherapie, valt voor 2011 maar liefst 23,8 miljoen € groter uit dan eerst meegedeeld. Het extra verlies is het gevolg van de deal met het Amerikaanse SK Capital om samen een bedrijf in radiofarmaceutische producten op te richten. Bij herberekeningen van de complexe overeenkomst tussen IBA en SK Capital zijn nog wat lijken uit de kast gevallen, zoals een lagere cash-positie van de Canadese dochter van IBA. Ook enkele voorwaardelijke financiële afspraken met SK Capital vielen voor IBA nadelig uit. In totaal brengt dit 23,8 miljoen € extra verlies met zich mee, wat het totaal voor 2011 op 84,13 miljoen euro brengt."

Artsenkrant bloklettert op 3-4-2012, p. 1: "Onkelinx sluit tweede hadroncentrum niet uit". *De minister blijft dromen van een federaal hadroncentrum (!)*

Dit is enkel geboost voor de Waalse industrie (de firma staat in haar hinterland!). Tegelijkertijd moeten alle geneesheren hun uiterste best doen om ergens in hun achtertuin besparingen te sprokkelen tot 80 miljoen € en kost de administratie van alle mutualiteiten 43,3 miljoen € en moet 2,3 miljard € van het deficit in de begroting mee opgehoest worden door gezondheidszorg! RONDUIT EEN SCHANDE!

Lieve Van Ermen, gewezen senator LDD

NEDERLANDSTALIG ONDERWIJS IN EN ROND BRUSSEL.

Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel stelt het goed. Jaar na jaar blijft het aantal leerlingen groeien. Op 1 september 2011 bedroeg het aantal leerlingen bijna 40.000 en voor het eerst was er ook een groei van het secundair onderwijs. Het Nederlandstalig onderwijs in Brussel bereikt de grenzen van zijn capaciteit. Ruim 20% van de Brusselse schoolpopulatie volgt Nederlandstalig onderwijs. Vlaanderen doet grote inspanningen om de groei van de schoolbevolking in Brussel op te vangen, maar dat zal niet volstaan om tegemoet te komen aan de steeds grotere vraag naar Nederlandstalig onderwijs, met als gevolg dat meer en meer ouders degelijk onderwijs zullen zoeken in de Vlaamse Rand.

Het succes van het Nederlandstalig onderwijs heeft ook een schaduwkant: leerlingen van wie het Nederlands ook de huistaal is, zijn in veel scholen slechts een (kleine) minderheid en dit probleem deint uit naar de Vlaamse Rand en zelfs verder. Hoe kan men met een dergelijke schoolpopulatie de kwaliteit van het onderwijs op peil houden?

Niettegenstaande de talrijke problemen, biedt het succes van het Nederlandstalig onderwijs een enorme opportuniteit voor Vlaanderen. Niet alle leerlingen van het Nederlandstalig onderwijs zullen overtuigde Vlamingen worden, maar het zullen wel burgers worden met een goede kennis van het Nederlands. Zeker degenen die ook Nederlandstalig secundair onderwijs volgen zullen goed geïntegreerd zijn in de Vlaamse en Nederlandse cultuur. Dat zijn de burgers die er zullen voor zorgen dat Vlaanderen met zijn taal en cultuur aanwezig blijft in Brussel. Om dat te realiseren in het licht van de stijgende anderstalige schoolbevolking zal Vlaanderen nog veel moeten investeren in het Nederlandstalig onderwijs in en rond Brussel. Het is de beste investering die Vlaanderen kan maken!

Robrecht Vermeulen

NEDERLANDSTALIG ONDERWIJS IN DE VLAAMSE RAND

In het basisonderwijs van de Rand hebben Vlaamse kinderen haast geen plaats meer.

Een zeer gemotiveerde leerkracht in het lager onderwijs van onze gemeente komt naar de consultatie en vraagt een attest voor werkonbekwaamheid. Het gedrag van de allochtone leerlingen in de klas werd haar te machtig en zij deelde in een onbewaakt moment een oorvijg uit. Zij verlaat nu het onderwijs na 25 jaar want in de dorpsklas is het aantal Vlaamse kinderen nu ruim in de minderheid en bepalen de verschillende kliekjes van migrantenkinderen nu de stemming van de school. Vorig jaar had ik een vergelijkbaar voorval met een dame die in een andere deelgemeente voor een klas stond van 23 leerlingen waarvan slechts 2 Vlaming waren. "Weet je, dokter, zei de dame, dat wij leerkrachten onze eigen kinderen niet meer naar de school durven sturen waar wij zelf les geven". Hier klopt toch blijkbaar iets niet meer.

Het Sint Jan Berchmanscollege te Brussel is decennia lang een zeer gerenommeerde instelling waar heel wat vooraanstaande Vlamingen hun opleiding kregen. Nu is het uiterst moeilijk om er als Vlaming uit Brussel of Rand nog voor je eigen kind een plaats te vinden. De grote meerderheid van leerlingen komt er sinds jaar en dag uit Franstalige gezinnen, die de kwaliteit van de Nederlandstalige elitescholen verkiezen boven de verloedering van het onderwijs in de eigen taalgemeenschap. Dat hun kinderen intussen ook een mondje Nederlands leren is graag meegenomen. Dat Vlamingen de eigen kinderen niet meer in de beste scholen geplaatst krijgen is hen geen zorg natuurlijk. Maar wat zich aanvankelijk in Brussel voordeed loopt nu ook verder door in de Rand en wat nu in het onderwijs gaande is tart alle verbeelding. In het eigen basisonderwijs in de Vlaamse Rand vinden onze kinderen en kleinkinderen niet alleen bijna geen plaats meer maar vooral is de kans, dat zij er op een comfortabele manier in de eigen taal en op een behoorlijk niveau aan een opleiding geraken, erg beperkt geworden.

Vlaanderen is al een heel eind meegegaan in de snel om zich heen grijpende mondialisering en dat multiculturaliteit meer voor- dan nadelen heeft neemt men er in ons gewest graag bij, indien er tenminste grenzen mogen gebruikt worden. Maar wanneer de eigen dorpsschool, het lokale basisonderwijs of de regionale scholen geen kwaliteitsvol onderwijs meer kunnen geven wegens overbevolking, onvoldoende kennis van het Nederlands door de medeleerlingen en storend gedrag wegens etnische groepsvorming binnen de school, dan is er wel een grens bereikt. Het is al te eenvoudig om heel de problematiek te verbergen onder de noemer van " anderstaligheid". Er is veel meer aan de hand. Inderdaad, door de taalachterstand, de taalbarrière tussen multiculturele ouders en de gewone leerkrachten en door de belangrijke culturele verschillen daalt de kwaliteit van de opleiding en treedt er vertraging en stagnatie op. Dit is een wezenlijk probleem waar snel maatregelen zoals capaciteitsuitbreiding en versterkte begeleiding moeten genomen worden; zo niet gaat de kwaliteit van het Nederlandstalig onderwijs dezelfde weg op als die binnen de Franse Gemeenschap. Vlaanderen is heus niet bang voor de mondialisering, maar behoudt toch ook nog graag iets van de eigen aard en vooral de eigen taal.

Chris Geens

ARTSEN TEKORT

In een *BELGA*-bericht van *16 jan. ll.* wordt gemeld dat er momenteel ongeveer 700 spoedartsen te kort zijn in België. Als voornaamste oorzaak wordt verwezen naar de te lage quota voor het aantal opleidingen in deze discipline, zoals vastgelegd door de regering. Andere redenen zijn de hoge werkdruk (weekeinde- en nachtwerk) en de stijging van het aantal patiënten op de spoedafdelingen. Er zouden niet alleen meer volwassenen en oudere patiënten maar ook meer kinderen zich melden op de spoedafdelingen omdat er zo'n 440 kinderartsen te weinig zijn.

Gelijkaardige geluiden in een editoriaal van P. Degadt, gedelegeerd bestuurder van *Zorgnet Vlaanderen* in *Zorgwijzer (sept. 2011)* onder de titel: *Patiënt dreigt de dupe te worden.* Een steekproef bij de ziekenhuizen leert dat een gemiddeld ziekenhuis vier vacatures heeft openstaan voor een geneesheerspecialist. Vooral artsen urgentiegeneeskunde, geriatrie, gynaecologie, endocrinologie, fysische geneeskunde, oftalmologie en pediatrie zijn moeilijk te vinden. Het duurt gemiddeld anderhalf jaar om een medische vacature in te vullen. 92% van de ziekenhuizen vindt dat het de jongste tien jaar moeilijker is geworden om artsen aan te trekken. Ook de geestelijke gezondheidszorg trekt aan de alarmbel. Terwijl de zorgnoden toenemen blijft het aantal psychiaters dalen. Vooral in de kinderpsychiatrie leidt dit tot schrijnende situaties. De auteur wijt deze situatie vooral aan een ongunstige verloning, nomenclatuur en/of werkomstandigheden van bepaalde medische disciplines in vergelijking tot andere.
Dit speelt m.i. weliswaar een grote rol maar kan nochtans niet de énige reden van de aangeklaagde tekorten zijn, gezien het feit dat er in de andere disciplines geen betekenisvol overaanbod van geneesherenspecialisten bestaat. Het lijkt mij duidelijk dat de recente "contingenterings" regeling voor de toegang van het aantal artsen tot het RIZIV-stelsel en de in Vlaanderen hieraan gekoppelde streng beperkte instroom van studenten geneeskunde in de Vlaamse faculteiten geneeskunde, middels een toelatingsproef, eveneens een belangrijke rol spelen in de momenteel vastgestelde artsen tekorten.

Albert Baert

KRIJTLIJNEN VOOR VLAAMSE EHEALTH

Half februari werd een 'Rondetafel ICT in de zorg' bijeengeroepen als initiatief van Vlaanderen in Actie. Een visienota van het Vlaamse eHealthbeleid met dubbele doelstelling, zorgverbetering en innovatie, werd er besproken. De Vlaamse overheid wil eigen regelgeving, die gegevensdeling mogelijk maakt, aanvullend met het federaal juridisch kader uitbouwen. De overheid zal zelf geen medische gegevens bijhouden. Die worden gedecentraliseerd bewaard.
Een Vlaams extern verzelfstandigd agentschap (EVA) zal opgericht worden om dit datanetwerk uit te bouwen en te beregelen. Uiteindelijk wil de Vlaamse overheid mede-eigenaar worden van het federale eHealthplatform. De zorgactoren zullen de verplichting worden opgelegd per zorggebruiker een dossier bij te houden. Dat vormt immers de basis om gegevens van patiënten in specifieke netwerken te delen.
De federatie voor technologische industrie juicht dit initiatief toe omdat de Vlaamse overheid de nadruk legt op het gebruik van internationale standaards. Dat vergroot de kans voor bedrijven om met ontwikkelde producten op de internationale markt te kunnen concurreren.

Geert Debruyne

CRISP EN GELDTRANSFERS

Ter gelegenheid van de regeringsonderhandelingen over de bijzondere financieringswet (BFW) in 2011, onderzocht het Franstalig politiek studiecentrum CRISP (centre de recherche et d'information socio-politiques) het geldtransfer uit Vlaanderen via dit kanaal, dat de dotaties regelt aan de gemeenschappen en gewesten. De andere drie transferkanalen (federale begroting, SZ en rentelasten op federale overheidsschuld: zie Periodiek okt. 2011, p. 16-17) werden hier dus buiten beschouwing gelaten.
Het jaarlijks transfer uit Vlaanderen via de BFW wordt door het CRISP op 1,278 miljard euro geschat: 517 miljoen naar het Waals Gewest, 191 miljoen naar het Brussels Gewest en 570 miljoen naar de Franse Gemeenschap (G. Tegenbos, DS 14.01.12).
VIVES (KU Leuven) schatte dat transfer voor het jaar 2007 op 1,017 miljard (zie eveneens Periodiek okt. 2011)
Guy Tegenbos wijst er ook op dat het CRISP twee perverse effecten van de transfers via dat kanaal aantoont: na de herverdeling bezat de overheid van het armste gewest (Wallonië) meer geld per inwoner dan het rijkste gewest (Vlaanderen) ("inkomensparadox"). En de Waalse overheid kreeg meer wanneer de Vlamingen rijker en de Walen armer werden, hetgeen de motivatie om uit de put te geraken vermindert ("armoedeval").

Eric Ponette

ZIEKTEVERZUIM AMBTENAREN

Recent werden de cijfers van de dagen afwezigheid op het werk door ziekte bij ambtenaren voor het jaar 2010 vrijgegeven (cdh, DS 27.12.11). De cijfers zijn hieronder samengevat.

Ziekteverzuim in 2010		
Vlaamse ambtenaren	6,42 %	100
Federale ambtenaren	6,83 %	106,4
Waalse ambtenaren	7,35 %	114,5

De federale ambtenaren waren in 2010 dus 6,4 % werkdagen meer afwezig door ziekte dan de Vlaamse, en de Waalse ambtenaren 14,5 % meer dan de Vlaamse.

Eric Ponette

BEVOLKINGSONDERZOEK PATIËNTENRECHTEN

Prof. Dirk Devroey en onderzoekster Ellen Scheys, Vakgroep Huisartsgeneeskunde VUB, publiceerden recent de resultaten van een elektronisch bevolkingsonderzoek naar patiëntenrechten (www.patientenrecht.be).
Het doel was na te gaan in hoever bepaalde rechten als belangrijk worden ervaren door de bevolking, hoe goed de bevolking zich door de wet beschermd voelt, en hoe vaak de bevolking al problemen ondervond in verband met bepaalde rechten.
Van de 1.890 personen die aan de enquête begonnen, vulden er 320 de vragenlijst volledig in.
Het grootste belang hecht men aan het recht op kwaliteitsvolle en betaalbare gezondheidszorg en aan het recht op palliatieve zorg, waardig levenseinde en euthanasie. Men voelt zich het minst door de wet beschermd met betrekking tot het recht op verzorging in eigen taal, betaalbare gezondheidszorg en het recht op een waardig levenseinde en euthanasie. De meest vermelde problemen hebben verband met het recht op verzorging in eigen taal, vooral bij Nederlandstaligen, en met het recht op betaalbare gezondheidszorg.

In Artsenkrant (13.09.11) commentarieert Prof. Devroey: "De verzorging in de eigen taal blijkt dan weer hoofdzakelijk een probleem van de Nederlandstaligen in Brussel en de Vlaamse Rand. Het schoentje wringt bij de wettelijke afdwingbaarheid van de verzorging in de eigen taal (…) Dat probleem uit zich niet alleen in de ziekenhuizen en de spoedgevallendiensten. Ook in de rusthuizen in Brussel en de Rand werken alsmaar meer verzorgenden en verpleegkundigen die geen Nederlands spreken."

Eric Ponette

KIND EN PREVENTIE KRAAINEM

Tot eind december 2011was de VZW Kind en Preventie gehuisvest in de gemeenteschool van Kraainem. Op bevel van het Franstalig gemeentebestuur moest de VZW de school verlaten om die ruimten te kunnen gebruiken als klaslokalen: de huur van de lokalen door het consultatiebureau van Kind en Preventie werd door het gemeentebestuur opgezegd zonder naar alternatieven te zoeken.
Volgens volksvertegenwoordiger en Kraainems gemeenteraadslid Luk Van Biesen weigert het Franstalig schepencollege trouwens al jaren in te gaan op de vraag van Vlamingen in Kraainem om bij de Vlaamse overheid een dossier in te dienen voor uitbreidingsnieuwbouw van de school en deze keer zelfs om extra containers te huren om de toename van leerlingen op te vangen.

"'t Kraaiennestje", een privaat kinderdagverblijf uit de grond gestampt door enkele Vlamingen uit Kraainem, zorgde voor een oplossing: het consultatiebureau van Kind en Preventie kan in hun lokalen terecht (Belga, 28.02.12).
Onze oprechte felicitaties voor Vlaamse solidariteit gaan naar Mevrouw Platel en haar gezin, Luk Van Biesen en de andere Kraainemse Vlamingen, die deze oplossing mogelijk maakten.

Eric Ponette

VVMV - BERICHTEN

VAN ELKAAR LEREN

Interdisciplinaire samenspraak

Een van de uitgangspunten bij de oprichting van het VVMV was de meerwaarde die zou ontstaan door frequent en regelmatig overleg tussen de verschillende artsendisciplines. Hier was de federale context zeker niet rijp voor en bood een Vlaamse constellatie, naar Angelsaksisch model, zeker een kans waarbij zowel elke discipline afzonderlijk als de patiënten zelf voordeel bij konden halen. En ere wie ere toekomt, het waren de beroepsorganisaties, onder inspiratie van collega Toon Malfliet, die met het opstarten van de LOK-groepen zeker heel wat collegae en regionale artsengroepen de kans gaven om in gezamenlijk overleg van elkaar te leren.

Hierdoor onder meer ontdekten de artsen dat zij in gezamenlijk overleg een standaardenbeleid konden opstellen om van daaruit in samenspraak een congruent beleid binnen de eigen discipline te voeren. De snel voortschrijdende automatisering en de plotse ontsluiting van de medische literatuur legden een heuse snelweg open voor intern overleg en doelgerichte praktijkafspraken.

Er waren dus plots heel wat mechanismen aanwezig die onze gezondheidszorg op een hoger niveau konden tillen en de overheveling van het totale bevoegdheidspakket van gezondheidszorg naar de gemeenschappen was en is hierbij voor het VVMV zeker een noodzakelijke stap. De voornaamste reden hiervoor was vooral het verlammende hospitalocentrisme dat nog steeds het zuiden van het land kenmerkt en verlammend blijft werken op de recentste ontwikkelingen binnen de gezondheidszorg in dit land.

Vlaanderen was er zich reeds sinds meerdere decennia van bewust dat de gelijkwaardigheid binnen de artsenprofessie een wezenlijk deel uitmaakt van de verdere uitbouw en samenwerking binnen een modern zorgconcept.

Vlaanderen

Binnen Europa haalde Vlaanderen al snel een van de kopposities betreffende de vervolgopleiding tot huisarts. Het interuniversitair instituut leerde hoe de universitaire centra nauw moeten samenwerken om binnen de gemeenschap mooie resultaten te behalen. Tot op heden bestaat er in het zuiden van het land nog geen schim van een interuniversitair instituut voor huisartsenopleiding.

En ook de indaling van de huisartsenstages in de basisopleiding tot in de 2de fase van de bacheloropleiding heeft nieuwe mogelijkheden geboden.

Een paar duizend huisartsen nemen nu in Vlaanderen een taak op in de begeleiding van stagiairs. Deze huisartsen opleiders vinden elkaar binnen de regionale focusgroepen. Zo volgen huisartsen nu sinds jaren samen opleiding om zelf betere opleiders te worden. Hun deskundigheid in het begeleiden van aankomende collega's neemt gestadig toe en zij erkennen daarvan de meerwaarde voor de eigen praktijk.

Maar de accreditering voor deze inspanning blijft achter. Hier ligt weer een duidelijke taak voor de beroepsorganisaties weggelegd. De universiteiten en de wetenschappelijke verenigingen bereiden het pad, maar de leden van de medico-mutualistische organisaties zijn nu aan bod. Indien opleiding aanbieden vanuit de eigen praktijk een meerwaarde biedt, zijn accrediteringspunten hiervoor een rechtmatige zaak.

Alle disciplines leiden nu samen stagiairs op

Een van de grote verworvenheden van de laatste jaren is dat men nu interdisciplinair gaat voor stagebegeleiding en artsenopleiding.

De CREMEC's van het KU Leuven opleidingscircuit van ziekenhuizen, die stages organiseren, vormen hier het grote voorbeeld.

In deze opleidingssituatie zitten artsen van meerdere disciplines samen rond de tafel met stagiairs die stage lopen in de meeste diverse intra- en extramurale diensten. Hier leert men pas echt van elkaar en merkt iedereen de waarde van het multidisciplinair leren vanuit gezamenlijke studie van de aangeboden casuïstiek, ondersteund door de meest recente literatuur binnen handbereik.

Het is ook opvallend dat de meeste artsen die doorheen de jaren vanuit hun wetenschappelijke vereniging een bijdrage leverden aan de VVMV-activiteiten meestal ook binnen de eigen faculteit en de opleiding actief zijn of waren.

De basisgezondheidszorg – de spoedafdeling – de orgaandisciplines

De studenten die zich nu aanbieden voor de grote intramurale stage hebben allen al meerdere weken stage achter de rug in de huisartspraktijk en herkennen onmiddellijk de stijlbreuk bij patiëntenbenadering tussen intra- en extramurale zorg.

De huisarts focust op de patiënt op een holistische wijze en is benieuwd naar de ideeën, bezorgdheden en verwachtingen die patiënten hebben omtrent de eigen gezondheidsproblemen.

Op de spoedafdeling leren studenten dat het belangrijk is om een goede triage te doen en alle

patiënten zo snel mogelijk op de juiste wijze aan de noodzakelijke zorg te helpen.
In de volgende fase, bij de deeldiscipline of orgaanspecialiteit, zijn de verwachtingen van arts en patiënt meestal erg concreet en gericht op snelle probleemoplossing voor een welomlijnd probleem.

De bevraging, het lichamelijk en technisch onderzoek

De huisarts gaat zeer sterk mee in de vraag van de patiënt en neemt vaak een ruime context mee. Pas nadien volgt het opzetten van het consultatiebeleid, de anamnese, het klinisch onderzoek en zo nodig de technische onderzoeken. Dit zijn nu eenmaal voor de huisarts de belangrijkste middelen tot diagnose en opstellen van werkhypothesen.
Intramuraal merken studenten dat de bevraging veel sneller en specifieker gebeurt en dat ook het klinisch onderzoek beperkt wordt gehouden ten voordele van multipele technische onderzoeken.
Wat jammer toch dat intramuraal de kunst van het lichamelijk onderzoek zo moeizaam wordt doorgegeven. Studenten moeten hier vaak de technieken van het somatisch onderzoek leren van andere studenten die het weer leerden van jongere assistenten die het van hun oudere collegae overnamen.
De meeste discipline-artsen geven zelf toe dat het pover gesteld is met het aanleren van het lichamelijk onderzoek en de plaats ervan bij het diagnostisch proces.
Hier scoren de opleiders in de basisgezondheid duidelijk beter en dit blijkt ook uit de literatuur terzake. Huisartsen staan met hun stagiairs doorlopend en tijdens de ganse opleidingsperiode in een één-één situatie en kunnen zo de meeste handelingen rechtstreeks tonen en snelle terugkoppeling geven aan studenten die oefeningen uitvoeren.

Besluit

Het streven naar kwaliteitszorg door interdisciplinair overleg en samen leren waren belangrijke uitgangspunten bij het ontstaan van VVMV.
Nu wij via interdisciplinair opleiden dezelfde vaststelling maken lijkt de cirkel rond.
De vaststelling dat nauw samenwerken in opleiding, zorg en overleg rendeert, is nogmaals een mooi bewijs dat aantoont hoe belangrijk het is dat elke gemeenschap de totale verantwoordelijkheid krijgt over de eigen gezondheidszorg en het verstrekken van de toelating tot het beroep.
Een gezondheidszorg waarbij talloze bevoegdheden verdeeld zijn over verschillende niveaus maakt efficiënt werken onmogelijk.

Chris Geens

CONGRES ARTSENKRING HALLE EN OMGEVING 01/02/2012

Het bestuur van "Artsenkring Halle" en de voorzitter collega Frank Mertens in het bijzonder verdienen een pluim om jaar na jaar steeds opnieuw een medisch congres te organiseren dat telkens weer een belangrijk thema behandelt en ook delicate discussie niet uit de weg gaat. "Onze sociale zekerheid, nog sociaal en zeker?" was dit jaar het thema en met Prof. Lieven Annemans, gezondheidseconoom, als voornaamste spreker, kon men zeker zijn een duidelijke en ongezouten mening te horen. De huidige gang van zaken binnen ons gezondheidszorgsysteem is niet meer te houden. Gebruik en kosten lopen uit de hand en een aantal zorgverstrekkers maken waarschijnlijk misbruik van de huidige toestand.
Doorheen de jaren zijn wij geëvolueerd naar een systeem waarbij de zorgvragers (die het kunnen betalen) ongeveer alles kunnen krijgen wat zij wensen en de zorgverstrekkers (die het wensen) maximaal winst uit het systeem kunnen halen. Kortom, binnen de huidige constellatie doet ongeveer iedereen zijn zin. Let wel, wie het niet kan betalen, en dat is momenteel 10-15% van de bevolking, zit duidelijk met een probleem en wie als zorgverstrekker de strikte zorgregels wil volgen krijgt heel wat commentaar. Volgens Annemans is er binnen het huidige systeem van betaling per prestatie nog heel wat overbodige zorg vanuit de verstrekkers en is er ook overdreven appel vanuit de goed verzekerde zorgvragers. Enige regulatie dringt zich dus op. Groot probleem noemt hij het gebrek aan visie, onder meer bij de verantwoordelijke overheden, waarbij ook het gebrek aan afstemming tussen preventie en curatie zwaar weegt. Misschien moeten wij het begrip "gezondheid" (en daarbij ook gezondheidszorg) herdefiniëren en samen met welzijnszorg en ook de economische toestand bekijken.
Hoge leeftijd betekent ook niet altijd hoge gezondheidskosten. Binnen de huidige populatie van negentigers hebben wij er een behoorlijk aantal die nog thuis wonen en die minder gezondheidszorgkosten maken dan heel wat zeventigers. Heeft de politiek nog een hele weg af te leggen om tot visionair beheer van de gezondheidszorg te komen, dan heeft ook de gebruiker nog een heel stuk te gaan om te begrijpen dat de bomen niet tot in de hemel groeien. Maar de zorgverstrekkers, die werken in het systeem en er ook van leven, zijn waarschijnlijk de moeilijkste groep om te overtuigen tot gedragsverandering.

Chris Geens

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Einde 2011 ontvingen we via VOLK IN NOOD vzw bijgevoegde foto met volgende tekst:

Met dank aan alle Vlamingen die ons de kans geven naar school te gaan.
Jullie zijn onze hoop op een betere toekomst!

De studenten van Kalutara
Sri Lanka, juli 2011

Volk in Nood vzw
Vlaamse hulporganisatie
Postbus 55, 3080 Tervuren
Rek. nr.: 645-5213901-89

Stel dat tienduizend Vlamingen in de buurt van Waterloo gaan leven en daar heisa maken omdat ze een paspoort in het Frans krijgen, er een Nederlandstalige burgemeester verkiezen, weigeren een woord Frans te spreken en dan zeggen: voilà, dat is democratie, het is mijn recht, en wie dat in de weg staat is een halve fascist. Zo schieten we niet op, natuurlijk.

Stefan HERTMANS, schrijver, DE STANDAARD – 21/01/12

Het artikel 195 heeft een bepaalde functie. Als men dit artikel tijdelijk gaat wijzigen voor één enkele staatshervorming, dan toont men aan dat de grondwet een vodje papier is.

Hendrik VUYE, hoogleraar grondwettelijk recht te Namen, MEERVOUD – februari 2012

… vooral de PS werpt zich toch hoe langer hoe meer op als de partij van het njet, de partij van het compleet immobiliserende conservatisme. Dat blijkt niet enkel uit een dossier als de pensioenhervorming, maar ook uit vele andere dossiers. Tot de meest sprekende van die andere dossiers behoren zeker dat van migratie en asiel en dat van de indexproblematiek. (…) Nadat de PS met haar beleid de voorbije decennia Wallonië ten gronde heeft gericht, is de partij nu druk bezig hetzelfde te doen met België.

Johan VAN OVERTVELDT – Trends.be – 08/02/12

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds

Verrassend voordelig!

Naast de klassieke ziekenfondsvoordelen, zoals o.m. hulp in het buitenland, jeugdvakanties en ziekenvervoer, komen wij ook tussen in de volgende gevallen:

Ongeacht uw leeftijd!
>> Brillen en lenzen tot 100 euro
>> Alle vaccinaties tot 75 euro
>> Diëtist of psycholoog tot 50 euro
>> Lidgeld sport- of fitnessclub tot 30 euro

Specifieke troeven!
>> Geboortevoordelen tot 888 euro, waaronder ook terugbetaling van luiers
>> Orthodontie: terugbetalingen tot 750 euro
>> Tandimplantaten tot 500 euro
>> Lasertherapie van de ogen tot 250 euro
>> Kampvergoedingen tot 30 euro
>> Voetverzorging tot 25 euro

Ontdek nog meer voordelen in ons ziekenfondspakket: www.vnz.be of vraag vandaag een infopakket of vrijblijvend huisbezoek aan via 0800-179 75. Veranderen van ziekenfonds is heel eenvoudig. Bel ons gratis nummer of surf naar onze webstek en wij doen graag de rest.

Bel gratis:
0800-179 75

Hoofdzetel:
Hoogstratenplein 1 - 2800 Mechelen - www.vnz.be
Kantoren & brievenbussen over heel Vlaanderen

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds
UW VRIJHEID, UW ZEKERHEID

VGV-MEDEDELINGEN

WIL NOTEREN IN UW AGENDA

° ***VGV-activiteiten in 2012***

- zaterdagvoormiddag 28 april: daguitstap naar **Tongeren** met bezoek aan de Sagalassos-tentoonstelling (programma: zie www.vgv.be)
- zaterdagvoormiddag 13 oktober: VGV-symposium over de **contingentering** in samenwerking met de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België
  - ➢ plaats: Paleis der Academiën te Brussel
  - ➢ sprekers: Prof. Bernard Himpens, Dr. Louis Ide, Prof. Renaat Peleman, Dr. Robrecht Vermeulen
  - ➢ moderator van het panelgesprek: Prof. Albert Baert

° ***Toekomstverkenningen Richard Celis***

- ➢ datum: zaterdagvoormiddag 12 mei 2012 om 9u30
- ➢ plaats: Aula Rector Dhanis, stadscampus Universiteit Antwerpen
- ➢ thema: **De Nederlandse cultuur en taal in een zich integrerend Europa**
- ➢ sprekers: Prof. Jan De Groof, Prof. Han Entzinger, Luc Devoldere, Minister-Presidenten Kris Peeters en Mark Rutte
- ➢ bijkomende inlichtingen: www.vlaandereneuropa.net/toekomstverkenningen/

OVV-MEDEDELINGEN

PERSBERICHT Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV) 29/02/12
Opschorten van artikel 195 is een aanslag op de democratie en neigt naar een staatsgreep
Het OVV vraagt respect voor de democratie

De grondregels van een democratie zijn vastgelegd in de Grondwet. Om de democratische legitimiteit van de Grondwet te waarborgen, en om te beletten dat de Grondwet door een toevallige parlementaire meerderheid zou gewijzigd, opgeschort of afgeschaft worden, vereisen vele landen goedkeuring van zo'n wijziging door de kiezer. Dikwijls moet dat bekrachtigd worden door een referendum. Hier niet, maar hier geeft de Grondwet de kiezer wel een reële indirecte inspraak. Het GW-art. 195[1] bepaalt namelijk dat het parlement moet aanduiden welke artikels van de Grondwet mogen gewijzigd worden en dat deze wijziging slechts kan gebeuren na nieuwe verkiezingen die direct daarna moeten volgen. Daarbij kan de kiezer dan stemmen voor partijen die de beloofde wijzigingen al of niet voorstaan.
Om de hervormingen voorzien in het regeerakkoord te kunnen uitvoeren zouden er artikels van de Grondwet moeten gewijzigd worden die niet voor wijziging vatbaar verklaard zijn. Daarom wil de regering art. 195 tijdelijk wijzigen. Het wil deze grondwettelijk voorziene inspraak van de kiezers opschorten.
Dat is flagrant in strijd met de Grondwet en wordt formeel verboden door GW-art. 187[2].
De geschiedenis leert ons dat een tijdelijke opschorting van de grondwettelijke regels kan leiden tot het afschaffen van de democratie.
Democratie is te kostbaar en te kwetsbaar om manipulatie van de grondwet te dulden en om de hier nu al beperkte inspraak van de burgers nog te verminderen. Het OVV roept daarom alle volksvertegenwoordigers en alle leden van de uitvoerende macht op om trouw te zijn aan hun eed van trouw aan de Grondwet en om zich te verzetten tegen de opschorting art. 195.
De bewering dat dit zou nodig zijn om het kiesarrondissement BHV te kunnen splitsen is vals. De splitsing kan met gewone wet doorgevoerd worden. Di Rupo wil die opschorting gebruiken om nieuwe grendels in de Grondwet in te schrijven, die de democratie verder zouden uithollen.
Er bestaat een volstrekt wettelijke manier om de 6de staatshervorming door te voeren: het parlement duidt aan welke artikels het wil wijzigen, dan wordt het parlement ontbonden en volgen er binnen de 40 dagen nieuwe verkiezingen. Daarna kunnen de voorgelegde wijzigingen gebeuren. Dat zijn de regels van de Belgische democratie. Meer hoeft dat niet te zijn, en minder mag niet.
Namens het dagelijks bestuur van het OVV
Robrecht Vermeulen, voorzitter

OVV: Het OVV is een koepel van een 40-tal Vlaamsgezinde organisaties met samen 100.000-en leden die ijveren voor autonomie voor Vlaanderen. Voor **meer informatie,** zie op www.ovv.be, of contacteer Robrecht Vermeulen, (0496 34 88 41) of Rudi Dierick, politiek secretaris (0494 58 78 65).

1 *De federale wetgevende macht heeft het recht te verklaren dat er redenen zijn tot herziening van zodanige grondwettelijke bepaling als zij aanwijst. Na deze verklaring zijn beide Kamers van rechtswege ontbonden. Twee nieuwe Kamers worden overeenkomstig artikel 46 bijeengeroepen. Deze Kamers beslissen, in overeenstemming met de Koning, over de punten die aan herziening zijn onderworpen. In dit geval mogen de Kamers niet beraadslagen wanneer niet ten minste twee derden van de leden waaruit elke Kamer bestaat, aanwezig zijn; en een verandering is alleen dan aangenomen, indien zij ten minste twee derden van de stemmen heeft verkregen.*
2 *De Grondwet kan noch geheel, noch ten dele worden geschorst.*

Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen – Passendalestraat 1A – 2600 Berchem
Telefoon: 03 320 06 31 ■ Fax: 03 366 60 45 ■ E-post: secretariaat@ovv.be
Bezoek onze webstek: www.ovv.be

VGV-CULTUUR

TENTOONSTELLINGEN

BINNENLAND:

Breugelland (tot 31.12.14)
Stedelijk Museum Wuyts-Van Campen en baron Caroly, F. Van Cauwenberghstraat 14, Lier.
Een honderdtal werken uit het KMSK tonen hoe Pieter Breugel de Oude over boeren en buitenlui in het landelijk Vlaanderen eeuwenlang een bron van inspiratie is geweest voor latere kunstenaars.
www.lier.be

Rik Wouters en Co. Hoogtepunten (tot 31.12.17) Stedelijk Museum Schepenhuis, Steenweg 1, Mechelen.
Ondanks zijn korte artistieke loopbaan liet Rik Wouters een fantastisch oeuvre na. De tentoonstelling omvat 26 schilderijen, 66 virtuoze aquarellen en tekeningen en 19 beelden.De tentoonstelling wordt jaarlijks aangevuld met een tijdelijke presentatie. De collectie van het KMSK en de Stedelijke Musea van Mechelen.
www.mechelen.be/stedelijkemusea. www.rikwouters.be
www.kmska.be uit@mechelen.be

Sagalassos, City of Dreams (tot 17.06.12) Provinciaal Gallo-Romeins Museum, Kielenstraat 15, Tongeren
Het Pompeï van het Oosten en het geliefkoosde terrein van de KU Leuven.
www.gallоromeinsmuseum.be

Sympathy for the devil (tot 30.11.13) VanhaerentsArtCollection, Anneessensstraat 29, Brussel.
De titel verwijst naar een hit van de Rolling Stones waarbij de privéverzamelaar Vanhaerents zijn fascinatie toont voor het kwaad, de aantrekkingskracht van de hel, leven en dood.
www.vanhaerentscollection.com

Moderne kunst uit het interbellum- collectie KMSKA (tot 31.12.12) FeliXart Museum, Kuikenstraat 6, Drogenbos
Werken uit de collectie van KMSK Antwerpen. Een tentoonstelling over de bruisende kunstwereld tijdens het interbellum.
www.felixart.org www.MuFDB.org

Gevaarlijk jong. Kind in gevaar, kind als gevaar (tot 20.05.12) Museum Dr. Guislain, Jozef Guislainstraat 43, Gent.
Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Maar wat als het fout loopt in de opvoeding? Als het kind ziek wordt? Wat als de ouders en opvoeders het begeven en de samenleving de jongere geen ruimte geeft om zich te ontwikkelen? Een tentoonstelling vol met vragen.
info@museumdrguislain.be www.museumguislain.be

Uncensored (tot 08.07.12) Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, Leuvensesteenweg 13, Tervuren.
Het Afrikamuseum sluit voor renovatie. Het afscheidsparcours gunt de bezoeker een blik achter de schermen waarbij zelfs de fameuze kelders opengaan. Een absolute aanrader.
www.africamuseum.be info@africamuseum.be

Ernest de Bavière. Un prince de Liège dans l'Europe moderne (tot 20.05.12) Museum Le Grand Curtius, Féronstrée 136, Luik
Deze bisschop bestuurde het Prinsbisdom Luik van 1581 tot 1612 en is de vader van het moderne Luik. Hij was tevens voorstander van gratis geneeskunde.
www.grandcurtiusliège.be

Mercator Digitaal (tot 26.08.12) SteM, Zwijgershoek 14, Sint-Niklaas
Herdenking van de vijfhonderdste verjaardag van de beroemde cartograaf Mercator. In het Mercatorjaar zijn er in samenwerking met de universiteit van Gent in Sint-Niklaas en Rupelmonde talrijke initiatieven voorzien met toeristische wandelingen en een internationale cartografische conferentie. In totaal gaat het om 36 sleutelprojecten.
www.sint-niklaas.be www.mercator2012.be

Poker (tot 28.10.12) Nationaal Museum van de Speelkaart, TRAM 41, Druivenstraat 18, Turnhout
Poker begon als een simpel tijdverdrijf voor verveelde bootreizigers op de Mississippi en evolueerde naar een echte pokerrage dank zij televisie en internet.
www.tram41.be

Niki de Saint Phalle: "A Castle of Dreams (tot 31.05.12) Ketenislaan 1, Kallo – Haven van Antwerpen, Burcht Singelberg.
Grote overzichtstentoonstelling over deze Frans-Amerikaanse autodidactische kunstenares die tien jaar geleden overleed.
www.nikiinbelgium.be www.guypietersgallery.com

Per Kirkeby (tot 20.05.12) Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
Overzichtstentoonstelling van deze bekende Deense schilder. Zijn schilderijen zijn een feest van kleuren. Een overzicht van 150 werken toont zijn obsessie voor de ontembare, verraderlijke natuur.
info@bozar.be

The" Forbidden Paintings" of Kurt Schwitters (tot 20.05.12) Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel.
Overzichtstentoonstelling van de Duitse dadaïst Kurt Schwitters (1887 – 1948) met zijn bekende dadaïstische collages.
info@bozar.be

Cy Twombly. Photographs 1951 – 2010 (tot 29.04.12) Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
Tentoonstelling met 100 polaroid-foto's met dezelfde thema's die zijn schilderijen, tekeningen, beeldhouwwerken en grafische kunst hebben geïnspireerd.
info@bozar.be

Superbodies (tot 27.05.12) Modemuseum, Gasthuisstraat 11, Hasselt.
Triënnale voor beeldende kunst, mode en design in het teken van de fascinatie van kunstenaars en ontwerpers voor de manier waarop ons lichaam onbewust vorm geeft aan onze ervaringen.
www.modemuseumhasselt.be

Imaging History (tot 03.06.12) Fotomuseum, Waalsekaai 47, Antwerpen
De Belgische fotografen Bruno Vandermeulen en Danny Veys kregen de opdracht om op de archeologische site van Sagalassos in Turkije het verleden te fotograferen.
www.fotomuseum.be

De Meesteres van de horizont (tot 27.05.12) Mu.ZEE, Kunstmuseum aan Zee, Romestraat 11, Oostende
Anne-Mie Van Kerckhoven is schilder, tekenaar en performer maar heeft de afgelopen dertig jaar een omvangrijk multimediaal oeuvre samengesteld.
www.muzee.be www.kunstmuseumaanzee.be

Nedko Solakov (tot 03.06.12) Stedelijk Museum voor Actuele Kunst, Citadelpark, Gent
Retrospectieve van deze Bulgaarse kunstenaar die al dertig jaar gevatte en ironische kritieken op de maatschappij beeldend vertolkt.
www.smak.be

REG.Marcel Berlanger (tot 22.04.12) Le Botanique, Cultureel Centrum, Koningstraat 236, Sint-Joost-ten-Node.
Brusselse schilder met werken die thuis horen in het hyperrealisme en abstractie.
www.botanique.be

Een leven in mode. Vrouwenkleding 1750 – 1950 (tot 12.08.12)
Modemuseum, Nationalestraat 28, Antwerpen
De invloed van de mode op het dagelijkse leven van vrouwen uit de middenklasse in West-Europa.
www.momu.be

Beaufort 04 (tot 30.09.12) Negen kustgemeenten. Triënnale voor hedendaagse kunst. Kunstenaars uit heel Europa worden uitgenodigd om ter plaatse nieuw werk te creëren.
www.beaufort04.be

Rebecca Warren (tot 17.06.12) Museum Dhondt-Dhaenens, Museumlaan 14, Deurle. Overzichtstentoonstelling van deze Britse beeldhouwster met een traditie voor moderne figuratieve beeldhouwkunst.
www.museumdd.be

Jef Geys – Kome (20.04.12 tot 08.07.12) Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Regentschapstraat 3, Brussel
Deze Kempense kunstenaar vertegenwoordigde België tijdens de Biënnale van Venetië in 2009. Hij toont voor het eerst al zijn "KOME" kunstwerken: Kunstwerken Op Meerdere Exemplaren.
www.fine-arts-museum.be

Erfgoeddag (22.04.12)
Erfgoeddag 2012 staat in het teken van helden.
www.erfgoeddag.be

Kamarama (29.04.12 tot 05.08.12) Verschillende locaties, Brugge
Kamagurka is tekenaar, schilder, theater- en televisiemaker. Op verschillende locaties is er werk van hem en andere kunstenaars die hem fascineren en inspireren.
www.museabrugge.be

Koen Vanmechelen (05.05.12 tot 19.08.12) Museum van Deinze en de Leiestreek, Lucien Matthyslaan 3-5, Deinze.
Deze internationaal gerenommeerde kunstenaar bouwde zijn oeuvre uit rond het thema van de kip w.o. het gigantische The Cosmopolitan Chicken Project.
www.museumdeinze.be

De Canvascollectie (11.05.12 tot 10.06.12) Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 23, Brussel
Mooie staalkaart over hedendaagse kunstenaars en een levendige dialoog tussen al deze zeer uiteenlopende actuele kunstwerken.
www.bozar.be info@bozar.be

Track (12.05.12 tot 16.09.12) Verschillende locaties. Meeting point in het SMAK, Citadelpark, Gent
In de traditie van *Chambres d'amis* (1986) en *Over the Edges* (2000) tonen dertig internationale kunstenaars hun werken op binnen- en buitenlocaties.
www.track.be www.smak.be

Jimmie Durham (25.05.12 tot 18.11.12) Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen, Leuvenstraat 32, Antwerpen.
Het meest volledige overzicht van het werk van deze Amerikaanse kunstenaar die vooral in de Amerikaanse-Indiaanse beweging actief was..
www.muhka.be

Sol Lewitt (12.06.12 tot 14.10.12) Museum M, Leopold Vanderkelenstraat 28, Leuven.
De Amerikaan Sol Lewitt is een van de meest invloedrijke kunstenaars uit de minimal art en de conceptuele kunst.
www.mleuven.be

De 20ste eeuw aangekleed (22.06.12 tot 06.01.13) Modemuseum, Gasthuisstraat 11, Hasselt.
Topstukken en nieuwe aanwinsten uit de eigen collectie met de nadruk op de designmode van de 20ste eeuw.
www.modemuseumhasselt.be

Grenoble 1927. Een panorama van de moderne Belgische kunst (tot 27.05.12) FeliXartmuseum, Kuikenstraat 6, Drogenbos
De tentoonstelling is een reconstructie van de beroemde tentoonstelling over Belgische avant-garde kunst die in 1927 werd georganiseerd in Grenoble.
www.mufdb.org

Ford Madox Brown – Pionier van de Engelse Prerafaëlieten (tot 03.06.12) Museum voor Schone Kunsten, Citadelpark, Gent
Overzichtstentoonstelling van een der belangrijkste vertegenwoordigers van deze Engelse stroming. Deze excentrieke schilder combineerde een modern sociaal engagement met een belangstelling voor middeleeuwse kunst.
www.mskgent.be

De Panamarenko Paradox (tot 15.11.12) Meerlaan 32, Knokke-Heist.
Unieke objecten en tekeningen uit openbare en particuliere collecties.
www.ccknokke-heist.be

De Modernen-kunst uit Nederland (tot 19.08.12) Koningin Fabiolazaal, Jezusstraat 28, Antwerpen.
Kwalitatief hoogstaande tentoonstelling met zestig schilderijen, aquarellen en tekeningen uit de 19de en 20ste eeuw uit de collectie van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen.
www.kmska.be

Rubens doorgelicht.Triomf op wielen, schets voor de Zegewagen van Kallo (tot 13.05.12)
Museum Rockoxhuis, Keizerstraat 12, Antwerpen.
De Zegewagen herdacht een historische zege van de Zuidelijke Nederlanden op de Hollandse legers.
www.rockoxhuis.be www.kmska.be

Spirits of internationalism (tot 06.05.12) M HKA, Leuvenstraat 32, Antwerpen.
Tentoonstelling over het internationalisme in de beeldende kunst (1956 – 1986). De popart, de conceptuele en de minimale kunst waren de belangrijkste stromingen van die jaren.
www.muhka.be

Meesterwerken in het MAS, vijf eeuwen beeld in Antwerpen (tot 31.12.12)
MAS, Hanzestedenplaats, Antwerpen
Uitmuntende tentoonstelling over de confrontatie van topstukken van oude meesters met werken van hedendaagse kunstenaars.
www.mas.be

Expo Dick Bruna (tot 03.06.12) Cultuurcentrum, onthaalbalie Minderbroedersgang 5, Mechelen
Een overzichtstentoonstelling van deze Nederlandse illustrator die de wereld veroverde met een wit konijn. Hij ontwierp meer dan 2400 omslagen voor de legendarische pocketreeks Zwarte Beertjes.
www.cultuurcentrummechelen.be

Museum voor Erotiek en Mythologie (MEM) Sint-Annastraat 32, Brussel
De arbeidsgeneesheer Guy Martens verzamelde in het geheim gedurende 45 jaar erotische kunst. Het museum opende op Valentijnsdag en stelt ruim 500 werken ten toon.
info@m-e-m.be www.m-e-m.be

101 chefs-d'oeuvre de Manet a Dürer (tot 11.06.12) Museum voor Schone Kunsten, Enclos Saint-Martin 3, Doornik
Het museum, ontworpen door Victor Horta, toont honderd van zijn topstukken waarna het sluit voor renovatiewerken.
www.doornik.be

La ruine fructueuse. Patrick van Caeckenberg.(tot 22.04.12)
Museum M, Vanderkelenstraat 28, Leuven
Barokke tentoonstelling over de eigenzinnige wereld van de kunstenaar die geen onderscheid maakt tussen zijn leven en zijn kunst.
www.mleuven.be

Utamaro, vrouwenportretten (tot 27.05.12) Museum voor Japanse kunst – Musea van het Verre Oosten, Van Praetlaan 44, Brussel
De Japanse prenten behoren tot de kostbaarste verzamelingen van het museum en worden omwille van de conservatie zelden getoond. Selectie uit het oeuvre van Kitagawa Utamaro.
www.kmkg.be

BUITENLAND:

Londen

- *Damien Hirst* (tot 09.09.12), Tate Modern www.tate.org.uk, overzichtstentoonstelling met werk uit de laatste 20 jaar.
- *Picasso en de moderne Britse kunst* (tot 15.07.12), Tate Britain, www.tate.org.uk
- "*Portraits" van Lucian Freud* (tot 27.05.12), National Portrait Gallery, www.nationalgallery.org.uk www.visitlondon.com, adembenemende tentoonstelling met meer dan 130 portretten.

Margate

- Turner and the elements (tot 13.05.12), www.turnercontempory.org

Parijs

- Degas et le nu (tot 01.07.12), Musée d'Orsay, www.musee-orsay.fr, zeer grote overzichtstentoonstelling.

Amsterdam

- Rubens, Van Dyck en Jordaens, Hermitage Amsterdam (tot 15.06.12) www.hermitage.nl, keuze van 100 schilderijen uit de formidabele collectie Vlaamse kunst uit Sint-Petersburg.
- Dreams of nature (tot 17.06.12), Van Goghmuseum, www.vangoghmuseum.nl Tentoonstelling over het symbolisme.

Wenen

- Klimt Zeichnungen (tot 10.06.12), Albertina, www.albertina.at

Haarlem

- De Gouden Eeuw viert feest (tot 06.05.12), Frans Hals Museum, - www.franshalsmuseum.nl

Den Haag

- Alexander Calder- De grote ontdekking (tot 28.05.12), Haags Gemeentemuseum info@gemeentemuseum.nl

Amstelveen

- Avant-garde (tot 22.04.12), Cobramuseum, www.cobra-museum.nl

Jan Dockx

RECTOREN VAN DE KU LEUVEN AFKOMSTIG UIT FRANS-VLAANDEREN

Vanaf de stichting van de Leuvense universiteit in1425 tot in 1780 leverde de Frans-Vlaamse Westhoek maar liefst 12 rectoren, die afkomstig waren uit een relatief klein gebied tussen de huidige Rijksgrens en de rivier de Aa. Dit wijst op een hoog peil van cultuur en onderwijs in dit agrarisch gewest, ondenkbaar zonder innige contacten met andere culturele centra in Europa. De handelsroutes lagen in het oosten, b.v. de as: Parijs—Atrecht—Rijsel—Brugge. Merkwaardig is ook dat de '*roots*' van 11 van deze 12 rectoren te vinden zijn in een zeer beperkt gebied: 15 km van Kassel tot Broxele, en 28 km van Eecke tot Sint-Winnoksbergen. Het cliché van achterlijk gebied, per extensie voor gans Frans-Vlaanderen, zoals zo dierbaar bij onze Franstalige broeders, klopt dus niet. Wij groeperen deze rectoren op grond van geboorteplaats om een saaie chronologische opsomming te vermijden.

Lodewijk Lenglé (1448), **Matheus Ryckebusch** (1564), **Lodewijk Danes** (1735) en **Gilles de Vinck** (1737) waren allen afkomstig van KASSEL (Cassel). Dit heuvelfort was ten tijde van het Romeins gezag hoofdplaats van de Menapiërs, een wegenknooppunt en administratief centrum. De heirbaan, die Boulogne (Bononia) verbond met de limesforten aan de Rijn, liep dwars door het centrum van deze vicus. Op de kaart van Peutinger staat vermeld: '*Castellum Menapiorum*,' verwijzend naar een Romeins fort, vandaar 'Kassel'. Kassel heeft bovendien andere belangrijke inwoners gekend:

(1) *Carausius,* vlootvoogd van de Classis Britannica onder keizer Maximianus. Hij liet zich in 286 uitroepen tot 'medekeizer' en heerste kortstondig over noordwest Europa.

(2) *Pieter Daten (Dathenus*, 1531-1588), later Karmeliet in Poperinge en topfiguur bij de Hervormers. Hij vertaalde de psalmen in het Nederlands maar moest vanwege de inquisitie vluchten en vestigde zich als geneesheer in Elbing, bij Dantzig. Hij publiceerde er onder de naam 'Montanus', een link naar de 'Kasselberg'.

(3) *Dominique Vandamme*, één van Napoleons beste generaals en feitelijke overwinnaar in Austerlitz en Ulm, met zijn praalgraf dat op het kerkhof te vinden is.

In de nabijheid van Kassel vonden ook drie veldslagen plaats, die het lot van het Graafschap Vlaanderen, en dus van het huidige Vlaanderen, ingrijpend hebben bepaald:

(1) *BAVINCKHOVE:*. In de 'Flandria illustrata' schrijft Sanderus dat Filips I in 1071 door Robrecht de Fries verslagen werd "*in pugno apud Casletum*". Dit was een van de zeldzame overwinningen van Vlaamse milities op een Frans leger

(2) *HARDENVOORDE (Hardifort, 1328)* waar Zannekin met zijn strijders afkomstig uit Brugge en de Westhoek werd verslagen door de Franse koning Filips VI.

(3) *NOORDPEENE* (11 april 1677), ongetwijfeld de zwartste dag uit de Vlaamse geschiedenis, erger dan alle staatshervormingen samen! Waar Willem III van Nassau, prins van Oranje, tegen Lodewijk XIV dezelfde fout maakte als de Fransen bij Kortrijk in 1302: hij viel aan met de ruiterij in een drassig gebied tussen de Lynckebeek en Peenebeek en verloor de slag, waardoor Frans-Vlaanderen, Artesië en Zuid-Henegouwen definitief verloren gingen.

Michiel Drieux, telg van landelijke adel uit VOLKERINKHOVE-MERKEGEM,werd in 1531 rector onder de naam **Driutius**. Zijn familie was welstellend met landerijen en woningen in twee dorpen. In 1559 werd **Drieux** hoogleraar te Leuven. Hij stichtte er het Driutiuscollege, bestemd voor de studenten uit de kasselrij 'Cassel', een evenknie van het Atrechtcollege voor deze uit Atrecht (Arras) en omgeving. Het Driutiuscollege, waarvan de monumentale poort bewaard bleef in de huidige Schrijnwerkersstraat (zie afbeelding), verloor zijn bestemming

tijdens de Franse Revolutie. In 1805 werd er de academie voor schone kunsten in ondergebracht, later de muziekschool, het vredegerecht en tenslotte de 'Société de Lecture', een plaats waar "*le tout Louvain*" samenkwam. In 1914 brandde het college volledig af en het werd niet meer heropgebouwd. Na de verwoesting van Terenburg door Karel V in 1553 werd zijn neef, Remi Drieux, de eerste Bisschop in Brugge (1559).

Boudewijn Feuts uit BROKZELE (Broxeele), dus Brokzelenaar (of moeten wij schrijven 'Brusselaar'?), werd rector in 1650. Dit dorp is het kleinste van het Bisdom Rijsel met ongeveer 300 inwoners. De vroegste vermelding ervan dateert uit 1070: Brocsela. De IJzer ontspringt er in de uitgestrekte weiden van het gehucht 'Paddepoel'. De weinige toeristen die hier voorbij komen, kunnen op een wegwijzer *'Pas de Poules'* vermeld zien. Dit is een poging tot verfransing van de plaatsnaam. In Oud-Berkin (Vieux Berquin) werd de Broekstraat herdoopt tot 'Chemin des culottes'. Gelukkig zijn veel oorspronkelijke namen onvertaalbaar!

Wulmaar Bernaerts, geboren in EKE (Eecke), een dorp van 900 inwoners, even ten zuiden van Steenvoorde, werd rector in 1548. Zijn voornaam ontleent hij aan de Germaan Wulmer, die een abdij stichtte (861) in Samer (Sint Wulmaars). Vluchtend voor de Noormannen belandde Wulmer in Eke, waar hij in 867 stierf. De toren van de Sint Wulmaarskerk staat midden in het kerkhof en wordt door de bevolking het "Klokhus" genoemd. Tot 1939 bestond hier '*De verblijders in 't kruis',* de laatste rederijkerskamer in Frans-Vlaanderen.

Pieter Damman, geboren in SINT-WINOKSBERGEN (Bergues), begon zijn ambtstermijn als rector in 1650. Al heel vroeg, in 685, had de Bretoense Koningszoon Winok er een klooster gesticht op de Groenberg, de oorspronkelijke naam van de nederzetting. Deze site werd in 880 door de Vlaamse Graaf omgeven met een cirkelvormige wal en walgracht. Net zoals in Veurne en Middelburg is deze cirkelvorm in het stratenpatroon nog zichtbaar. In 1022 werd het klooster uitgebouwd tot een Benediktijnerabdij en de stad door Graaf Boudewijn IV bevorderd tot hoofdplaats van een Kasselrij. Van 1672 tot 1692 verbouwde Vauban de vesting tot een gedeelte van de '*Pré-Carré',* die de nieuwe Franse veroveringen moest beschermen tegen coalities uit het Noorden. Tijdens de Franse Revolutie werd de abdij gesloopt, maar de bibliotheek bleef gespaard met een schat aan handschriften, evenals ook de abdijtoren, nog steeds "*de blauwe torre*". Winoksbergen is in Europa bekend geworden door de film '*Bienvenue chez les Ch'tis'*. Dankzij de Bourgondische levenswandel werden het imago van de stad en zijn inwoners als sympathiek ervaren. In Frankrijk werd het een topfilm aller tijden, met meer dan twintig miljoen kijkers. Het '*ch'timi'* is een Picardisch dialect van Zuid-Henegouwen en rondom Rijsel, maar Sint-Winoksbergen is een Vlaamse stad, waar nog Vlaams wordt gesproken, 350 jaar na de annexatie. De titel van de film had "*Bienvenue chez les Flamands*" moeten zijn en Dany Boone, regisseur ervan, maakte van zijn film een kaskraker.

Jan Marant; geboren in BAVINCKHOVE werd rector in 1780.

Nicolas Van der Hille werd rector in 1434, **Leo Outters** in 1499 en **Jan Neve** (**Naevius**) in 1515. Alle drie stammen zij uit HONDSCHOTE. Dit is niet verbazingwekkend, want Hondschote was vanaf de 14de eeuw een industrieel centrum, gespecialiseerd in goedkope kamwollen stof (saai) tot in 1760. De export was vooral gericht op Zuid-Europa waar saai soms nog "scotto" of "escot" wordt genoemd. Het hoogtepunt situeert zich rond 1560 met 200 meester-wevers en 20.000 inwoners. Hondschote heeft zijn prachtige kerk in Vroeg-Gotiek en zijn Stadhuis in Vlaamse Renaissance te danken aan die bloeiperiode.

Bovengenoemde dorpen en stadjes in Frans-Vlaanderen blijven parels met grote toeristische waarde.

Rogier Ooghe

BEDRIJFT HET MAFESTIVAL MUZIKALE ACUPUNCTUUR?

Eros en thanatos worden de hoofdingrediënten van het **Musica Antiqua muziekfestival van Brugge,** een der eersten van de grote muziekfestivals die de sluier lichtte over het komende programma.
De festivaldirecteur, Tomas Bisschop, drukt het meer poëtisch uit: "*Triste Plaisir et Douloureuse Joye*". Dit klinkt als adagium minder sec. Hij vraagt zich daarbij af of plezier en pijn wel elkaars tegenpolen zijn. Geniet Bernini's extatische Theresia pijn of ervaart zij genot? Doorboort de pijl van de engel haar hart of treft de punt een iets lager gelegen doel?
Twee figuren verdienen onze bijzondere aandacht omwille van de wijze waarop zij met lijden omgingen: Maria en Maria van Magdala. In de christelijke muzikale traditie werden zij met talrijke meesterwerken bedacht: Monteverdi, Scarlatti, Frescobaldi of Caldara, er ging geen decennium voorbij of een grootse Barokpartituur bezong hun leven en lijden. *Plaisir d'amour ne dure qu'un moment*. Zo werd ook in wereldse context volop geweend, zeker in de Elisabethan Age, maar evenzeer bij de Occitaanse en andere Trouvères, die het bij de hoofse liefde hielden.
Beperk het aantal zakdoeken tot een minimum in het geval je naar Brugge komt *tussen vrijdag 3 augustus en zondag 12 augustus*. De kwaliteit van ensembles en solisten en de schitterende locaties zullen tranen vlug opdrogen. Bovendien zijn er nog randactiviteiten: expositie van de historische instrumenten, muziekvakantie voor kinderen tussen 6 en 12 jaar, workshop Venus en Adonis, zomercursus o.l.v. musicoloog Jef Anaf i.s.m. het Davidsfonds en de Brugse Stedelijke Musea die de pleuranten in de schijnwerper stellen. Teveel van het goede!
Brugge gaat ook de uitdaging aan jonge ensembles en nieuwe solisten voor het voetlicht te brengen. Enkele bekende namen: de Accademia Bizantina,de klavecinisten Pierre Hantaï of Skip Sempé, Al Ayre Español, het Nederlands Kamerkoor, B'Rock. Absolute premières worden de optredens van Les Ambassadeurs samen met de sopraan Sabine Devieilhe naast Forma Antiqua, Mahan Esfahani op klavecimbel en het Britse vocale ensemble Alamire. De uistap naar Lissewege blijft een must en wordt traditie. Ook het Concours krijgt zijn beloop tijdens deze 49ste editie, terwijl klavecimbel én orgel in het brandpunt staan. Daarnaast zullen de Fringe-concerten gratis te beluisteren zijn(i.s.m. het Festival van Utrecht). Vorig jaar behoorden

deze momenten o.i. tot de onbetwistbare hoogtepunten! Een van de belangrijkste partners in het ganse opzet blijft het Concertgebouw van Brugge. Enkele historisch interessante locaties openen hun poorten voor dit een haast halve eeuw oude festijn. Dankzij de financiële impulsen van de Vrienden van het Festival - met dank aan Stefan Dewitte - blijft het MAfestival andermaal het beste en origineelste voorschotelen!

Reserveren: 070 223302 vanaf 17 april; Info: www.mafestival.be

P.S. Ondertussen hebben ook de Vlaamse Opera en De Munt hun programma's voor het nieuwe seizoen voorgesteld. Daarover meer in de volgende Periodiek.

Luc Schaeverbeke

EEN ANDERE ROME-PRIJS: EEN WERELDPREMIÈRE

Voor de eerste maal schrijft Rome en dus de katholieke kerk een compositiewedstrijd uit! Doorheen de eeuwen werden aan componisten opdrachten gegeven door pausen, kardinalen en andere prelaten. De 'open opdracht' is iets totaal nieuws: gevraagd wordt een religieus werk voor koor en orgel op Latijnse tekst, maximum 15 minuten lang. De winnaar zal zich kunnen beroemen de eerste FRANCESCO CECILIANI PRIJS te hebben gewonnen.

Luc Schaeverbeke

UIT DE DISCOTHEEK

CD In Flanders' Fields 92073 Phaedra FLOWERS FOR THE BASS CLARINET
Uitvoerders: **J. Guns,** basklarinet **A. Koszushko,** piano **R. Rommes**, marimba, vibrafoon **Moscow Chamber Soloists**
Beroezend klinkende basklarinet als inspiratie voor *wereldpremière* van prachtige *3-delige Suite voor basklarinet en piano:* hommage van componist *D. Brossé* aan virtuoos *J. Guns!* In een fraai verzameld muziekboeket - document voor benijdenswaardig sonoor kleurenpalet - terecht het pronkstuk! *Soledad* speelt in op meeslepende tango-accenten; *Elegy* suggereert tere melancholie verwant aan Iers 'O, Danny Boy'; *Spring* weerspiegelt leuke lente-wispelturigheid. Alvast een bloem om aan je hart te drukken! *J. Favoreel, W. Westerlinck, York Bowen* (sterk lyrisch *Fantasy Quintet,* met bezielde strijkers), *A. Craens* en *Fr. Devreese* delen hier m.i. dankbaar hun succes met J. Guns' onweerstaanbaar en veelzijdig artistiek talent, dat zeker ook jonge melomanen/uitvoerders zal aanspreken.

CD Phaedra Classics 292026 MIKHAIL GLINKA (1804-1857) Treasures for the pianoforte
Uitvoerder: **Tatiana Loguinova**, pianoforte
Glinka puurde deze klavierminiaturen uit eigentijdse populaire genres. T. Loguinova presenteert ze als eenvoudige, maar precieuze parels. Haar vertolking is uitermate boeiend, doorzichtig, met zin voor detail; bij thema-herhaling valt ze nooit 'in herhaling'! Ik hou van haar soepele, zangerige aanslag, die kort-droge pianoforte-klanken mildert en muziekgenot intensifieert. *Variaties op een thema uit Mozarts Toverfluit, op 'De Nachtegaal'* en *op een Russisch volkslied* stralen dat uit. *Mazurka's, Walsen, Polka's, Tarantella*, *Nocturnes,* meditatief, opgewekt of introvert: in elk van hen een stukje Russische ziel. T. Loguinova (opleiding piano/klavecimbel in Moskou, Wenen, Salzburg, Gent, Parijs) onthult dit met bewuste eenvoud en bekoorlijke schoonheid.

CD HMX 2908454 2CD Isabelle FAUST VIOLIN Concertos /Sonatas Beethoven, Schubert, Bartok, Martinu
Uitvoerders: **I. Faust,** viool **A. Melnikow,** piano **E. Kupiec**, piano **Prague Philharmonia dir. J. Bélohlavek**
Héél geslaagd, deze ***Harmonia Mundi terugblik*** op de viooldiva, die in 1996, met pianiste E.Kupiec, succesvol haar jong talent wijdde aan de moeilijke, virtuoze *Sonate nr 1 Sz.75 van Bartok*. In *Beethovens Vioolconcerto in D-Dur op.61* maakte haar vertolking (2006) ophef: "mehr Ausdruck der Empfindung als Mahlerei", naar Beethovens wens. Met *Schuberts Sonata in A- Dur D574,* vol inherente weemoed, bracht ze diepe ontroering door expressief spel in mooie harmonie met top-pianist A. Melnikow (2004). Postromantisch *Vioolconcerto nr.2 H293* van *Martinu* bracht meeslepende lyriek in cantabile stijl bij een optimaal verzorgde orkestvertolking (2006) en briljante soliste.

CD Fuga Libera 583 CLAUDE DEBUSSY (1862-1918) Le musicien de l'Amour
Uitvoerders: **Jan Van der Crabben,** bariton **Inge Spinette,** piano
In de 24 liederen van impressionist Cl. Debussy komen muziek én uitvoering over als "tout entière animée par le poème lui-même", grandioos in hun schijnbaar sobere muzikale metamorfose. Deze bariton met perfecte dictie en gevoel voor melodisch recitatief, gebruikt zijn warme lyrische stem als uitgelezen kleurenpalet. Ideale weerklank met rijke gevoelsnuances vindt hij bij I. Spinette, onvolprezen klavierspecialiste voor het Franse lied. Samen: klankbord voor tijdloze emoties en delicate impressies, mooi herkenbaar (*Nuits d'étoiles, Romance, Le Son du cor, Beau Soir, La mer est plus belle)* en erg suggestief (*En sourdine, Clair de Lune).* Onvergetelijk ontroerend blijft *Villons Ballade "à la requète de sa mère pour prier Notre Dame"*. Een aanrader in dit Debussy-jaar.

CD Fuga Libera 580 2CD JOHANN SEBASTIAN BACH Orchestral Suites
Uitvoerders: **Il Fondamento Paul Dombrecht** Violin solo: **Dirk Vandaele**
"Sublieme voorbeelden in het genre" zegt Ignace Bossuyt in zijn transparante commentaar over hun verre achtergrond. Transparantie eveneens in de superieure uitvoering! I*n deze originele versie* klinken de Suites verbazend licht en sierlijk: e*en vertolking die revelatie mag heten.* Wereldvermaard *Il Fondamento streelt werkelijk hart en oor.* Hobo's met fluwelen timbre concerteren met fijnbesnaarde strijkers, fagot en klavecimbel in deze bonte afwisseling van dansen vol variaties, ingeleid door statige of feestelijke Ouverture. In deze verfijnde ontspanningsmuziek stemt Il Fondamento graag af op *affecten,* door Bach

heel subtiel over een breed *spectrum* gespreid. Serene *Air, (*quasi *Lamento, sublieme* vioolsolo, 3e Suite), langoureuze *Sarabande (*2e Suite*)* en uitbundige *Réjouissance* (4e suite) illustreren aangrijpend in deze luchthartiger muziek hun reëel impact.

CD Phi 003 JOHANNES BRAHMS (1833-1897) Werke für Chor und Orchester
Uitvoerders: **Ann Hallenberg - Collegium Vocale Gent – Orchestre des Champs -Elysées Philippe Herreweghe**
R. Schumann oriënteerde beloftevolle Brahms naar muziek voor koor en orkest: een juiste visie. Na 'Ein Deutsches Requiem' werd *Altrhapsodie op. 53* een lievelingsstuk. Warm-getimbreerde mezzo Ann Hallenberg verweeft de gevoelsgeladen tekst heel intensief met Brahms' emotioneel overweldigende toonzetting. Haar aandoenlijke zang is de roep van een verlatene, (Brahms zelf) door mannenkoor overgenomen als innig verzoek om verkwikking in een collectief gebed. Hölderlins gedicht over de lijdende mensheid inspireerde tot het indrukwekkend wijdingsvolle *Schicksalslied op.54.* Rustbrengende muziek horen we in *Warum ist das Licht gegeben op. 74/1. Gesang der Parzen op. 89,* (tekstfragment, Goethe) werd (antieke) klaagzang over het willekeurig gebrek aan medelijden bij de goden. Opname met onvoorstelbaar mooie vocale en instrumentale vertolking!

Els Baert – Van den Eynde

POËZIEHOEKJE

"Mijn nieuwe vaderland, gedichten van crisis en angst" (Ramsey Nasr), De Bezige Bij, Amsterdam 2011.

Heeft poëzie nood aan een boodschap? Meer nog, moet de dichter zich als politiek geëngageerd uiten? Beginnen wij voor eenmaal bij de schilderkunst en zetten wij op een rijtje: "De Zonnebloemen" van Van Gogh en de natuurtaferelen van David Hockney, "De Verloofden" van Constant Permeke en de celebrity portretten van Andy Warhol en tenslotte "Guernica" van Pablo Picasso. Maken we nu een gelijkaardige oefening voor de poëzie met daarin de "Boere-charleston" van Paul Van Ostaijen, "Het schrijverke" van Guido Gezelle en "Het Huwelijk" van Willem Elsschot, het "Borms" gedicht van dezelfde schrijver en de "Gedichten van crisis en angst" van de dichter des vaderlands (Nederland), Ramsey Nasr.
Een schilderij en een gedicht kunnen enkel kleuren en klanken, woorden en rijm zijn, intrinsieke schoonheid, technische kwaliteiten, "l'art pour l'art" ten top gedreven (Van Gogh en Hockney, Van Ostaijen). Waar de schilder met kleuren werkt, werkt de dichter met klank. Klankkleuren en kleurklanken…het zijn twee werelden die in elkaar vloeien (H. Speliers). Bij deze heeft kunst geen nood aan welke morele, didactische of utilaristische functie ook.
Anderzijds zijn maatschappelijke (kritiek), humanitaire en levensbeschouwelijke themata zoals geboorte, leven, twijfel en dood van onbekende (de verloofden) en bekende (portretten van Marilyn Monroe) personen, liefde (vooral voor de vrouw) en relaties (Het Huwelijk), geloof in God (Gezelle) of in toevalligheid een constante in de kunst.
Terwijl politiek engagement met een breed maatschappelijk en humanitair draagvlak moet kunnen, zullen onvoorwaardelijke keuzes voor personen of partijen hofnarachtige toestanden creëren, waarvan de kunstenaar zelf het slachtoffer kan worden ("Borms" gedicht).
Ramsey Nasr werd geboren in Rotterdam in 1974; als zoon van een Palestijn voelt hij zich nauw betrokken bij het Israëlisch-Palestijns conflict. Hij is een artistieke duizendpoot en is bedrijvig als dichter, schrijver, acteur, journalist en regisseur. Hij studeerde aan de Studio Herman Teirlinck en debuteerde aan Het Zuidelijk Toneel. Hij speelde in meerdere films en was een graag geziene gast op festivals en poëzietournees. Uit zijn vele artikelen en opiniestukken blijkt zijn liefde voor muziek, poëzie en toneel alsook zijn maatschappelijk en politiek engagement. In 2005 werd hij verkozen tot stadsdichter van Antwerpen en bundelde hij de stadsgedichten in "onze-lieve-vrouwe-zeppelin". Reizen naar Tanzania en Myanmar en dit als begeleider van biologie- en geneeskundestudenten van de Universiteit Antwerpen resulteerden in dagboeken, interviews en documentaires. In 2007 ontving Nasr samen met Tom Lanoye en Bart Moeyaert voor hun werk als stadsdichters een eredoctoraat aan de Universiteit Antwerpen. In januari 2009 werd hij voor een mandaat van vier jaar verkozen tot "Dichter des Vaderlands". De bundel "Mijn nieuwe vaderland. Gedichten van crisis en angst" is een bloemlezing uit de gedichten die hij in die functie tot nu toe schreef. Met deze verdedigt Nasr zijn functie als kunstenaar in de samenleving en zijn betrokkenheid bij maatschappelijke en politieke kwesties.
Het inleidend gedicht "ik wou dat ik twee burgers was (dan kon ik samenleven)" formuleert de basisvraag: "Wat bindt de Nederlanders". Maar de titel doet mij wel denken aan Godfried Bomans' "Ik wou dat ik twee hondjes was, dan kon ik samen spelen", zonder dat deze bron wordt vermeld. Maar misschien behoorde Bomans niet tot Nasrs politiek gedachtegoed?

In een eerste deel staat de "hang naar vrijheid" centraal, in een tweede deel wordt de Nederlandse cultuur en samenleving op de korrel genomen, beide aan de hand van gebeurtenissen en uitspraken van Nederlandse politici. Zo worden de mislukking (?) van de multiculturele samenleving, de lotsverbondenheid van Amerikanen en Nederlanders, de betrokkenheid van Nederland bij de oorlog in Irak, de aanslag op de koninklijke familie in Apeldoorn, de verstoring van de Dodenherdenking in Amsterdam, het bloedbad in het winkelcentrum in Alphen aan den Rijn onderwerp van dichterlijke polemiek.

Het tweede deel opent met "De dame met de weegschaal", schilderij van Vermeer dat staat voor "Kunst in tijden van crisis" en dat tevens de kaft van de bundel siert. Het gedicht dat hier naar refereert is veruit het mooiste van de bundel. Ik citeer hier uit: **"Met haar buik voor zich als een gloeiende sikkel/lijkt ze lucht te wegen. En ze gaat zwanger. Maar van wat?/Bovendien, de vrouw weegt niet: ze wacht. Als een halve Maria/staat ze stil in haar blauw-witte buidel van de nacht. Niet te naderen/hart met twee schalen.** In hetzelfde deel haalt Nasr vlijmscherp uit naar premier Rutte tijdens een demonstratie tegen de voorgenomen

besparingen op cultuur. Het gedicht “mi have een droom” dat een ode aan Rotterdam inhoudt kon mij echter niet bekoren.

De bundel eindigt met een dertig bladzijden lang “gedicht” met als titel “Het hemelse leven”, genoemd naar het slotlied uit Mahlers vierde symfonie. Het gedicht volgt de opbouw en de structuur van het muziekwerk zelf. Aanvankelijk vroeg ik mij af of deze tekst een plaats verdiende in de bundel en ook na een tweede lezing bleven er twijfels dienaangaande. Het gedicht schetst de opkomst van het nazisme, de Jodenvervolging en de “Endlösung”, het bombardement van Rotterdam met de vernieling van de concertzaal, maar ook de bevrijding met de zuivering van hen die met de Duitsers collaboreerden en dit aan de hand van de geschiedenis van het orkest van het Amsterdamse concertgebouw, het leven van Gustav Mahler en dit van de dirigent Mengelberg, die in al zijn naïviteit dacht dat kunst boven politiek diende te staan, mening die uiteindelijk grondig faalde. Naast het historisch-politiek gegeven is de tekst een symfonie van woorden en klanken, een hoogmis voor de muziekliefhebber die ongetwijfeld zal genieten van **“het veelkoppig fabeldier van hout, darmen, koper en vel”,** zoals het orkest door Nasr wordt beschreven. De bundel is naar mijn mening te weinig poëtisch en te veel pamflettair, maar dat zal ten dele wel de taak van een dichter des vaderlands zijn. Het leesgenot ervan is als gevolg daarvan controversieel.

Tuur de Schepper maart 2012

BOEKBESPREKINGEN

TURBULENT TURKIJE
DIRK ROCHTUS
2011; 186 blz.; 219X139 mm.; 2 zwart wit illustraties; paperback.
Pelckmans Kapellen België, Kapelsestraat 222, 2950 Kapellen
www.pelckmans.be
ISBN 978 90 289 6492 1 NUR 697
Prijs: 18.5 €
Bespreker: Frank Goes

Dirk Rochtus, licentiaat in Germaanse filologie, Internationale politiek en doctor in Politieke en Sociale Wetenschappen, doceert internationale politiek en Duitse geschiedenis aan de Lessius Hogeschool Antwerpen. Tijdens zijn studies in Bonn knoopte hij vriendschapsbanden aan met een Turkse medestudent, later hoogleraar in Ankara. Dirk Rochtus heeft verschillende publicaties op zijn naam in boekvorm. Hij publiceerde in binnen- en buitenlandse vaktijdschriften en schrijft regelmatig opiniebijdragen, o.a. in Doorbraak (VVB).
Over een eventueel lidmaatschap van Turkije bij de EU zijn de meningen zeer verdeeld. Weinigen zijn vertrouwd met de ontwikkelingen sinds in 1923 de Republiek Turkije gesticht werd door Mustafa Kemal, later Atatürk genaamd. Dit boek biedt een toegankelijk overzicht en analyse van de geschiedenis van Turkije met de moderne successen en verwezenlijkingen, maar bekritiseert ook de onvolmaaktheden in mensenrechten en vrijheden.
De krachtlijnen van de geschiedenis, de ideologische fundamenten en het politieke leven van de Turkse Republiek worden belicht. Op 29 okt. 1923 werd een zelfstandig Turkije op westerse leest gevormd als tegenbeeld van het verafschuwde Osmaanse Rijk: geen samenraapsel meer van verschillende volkeren, maar een sterke staat. Ondertussen woedt een ‘Kulturkampf’ tussen enerzijds de kemalisten - de seculier denkende krachten in leger, pers, justitie en onderwijs - en anderzijds de religieus geïnspireerde bewindvoerders. De geboorte van de republiek verliep vlekkeloos, evenals de consolidatie van de macht. De invoering van staatsonderwijs in het Turks, op seculiere leest geschoeid, maakte een einde aan het bestaan van de ‘medresses’ of religieuze scholen waarin geestelijken werden opgeleid. Religie werd uit de politieke sfeer verwijderd, waardoor er staatscontrole op de religie bestaat (laïcisme). In zijn beroemde rede van 1927 zei Mustafa Kemal op het partijcongres van de CHP dat de ‘fez’ een symbool was van onwetendheid, fanatisme, haat tegen vooruitgang en beschaving! Het dragen van de hoed moest aantonen dat er geen verschil bestond tussen de Turkse natie en de gehele familie van de beschaafde mensheid! Vergelijk dat even met de recente hoofddoekenhetze in onze westerse maatschappij! Ook de spoken van het verleden, men denke aan het lot dat de Armeense minderheid in het Osmaanse Rijk ten deel viel, de opdeling van Cyprus en het probleem met de Koerden komen aan de orde. Turkije beroept zich op de toezegging van lidmaatschap van de EU tijdens de top van Helsinki in dec. 1999, waarbij het een statuut van kandidaat-lidstaat werd toegekend. Ondertussen is het enthousiasme over de EU bij vele Turken getemperd en is de Turkse diplomatie zich gaan richten op het Midden-Oosten. Vaak vragen de Turken zich af: “Wil Europa ons wel?”.
De houding van Turkije tegenover zijn minderheden, de invloed van de religie op het beleid, de relatie met de buurlanden en de toenadering tot de Europese Unie maken dan ook het voorwerp uit van een harde maar objectieve analyse. Dit alles wordt glashelder uiteengezet door Dirk Rochtus. Wie geïnteresseerd is in dit probleem en zich de moeite getroost een aantal droge gegevens (verdragen, data, etc.) te doorworstelen, zal beloond worden voor zijn inspanning.

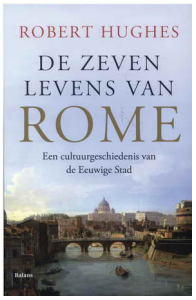
WELKOM WONDER
Wensen voor het leven
JAN WILLEMS
2011;79 blz.;180 x140 mm.; geen illustraties; hardcover.
Davidsfonds NV; Blijde Inkomstraat 79, 3000 Leuven www.davidsfonds.be
ISBN 978 90 5826-776-4
Prijs:14,95 €
Bespreker Frank Goes

De geboorte van een kind of kleinkind is een van de meest ingrijpende en positieve ervaringen in het leven. De auteur verzamelde een reeks mooie gedichten van bekende en onbekende origine over de opborrelende gevoelens en wensen bij die gelegenheid. Het gaat om een verzameling van tientallen citaten, gedachten, wijsheden en verzen uit verschillende landen met uiteenlopende culturen, levenshoudingen en religies. De gedichten zijn gerangschikt volgens thema’s: verwachting, geboorte, opvoeding, liefde en verdriet, grootouders, moeder, vader, het loslaten en alle gevoelens die ermede gepaard gaan. De verwondering omtrent het gebeuren van de geboorte en opgroei van een

kind primeert in deze potpourri, evenals de dankbaarheid en grote liefde van ouders en grootouders. Met het vers van Toon Hermans formuleert de schrijver het zeer correct in zijn voorwoord: ”Wie niet in het kind het wonder ziet, die begrijpt het hele liedje niet”. Het is een mooi koesterboekje vol inspiratie, prachtig om te schenken en zeker te ontvangen!

DE ZEVEN LEVENS VAN ROME
ROBERT HUGHES

2009; 511 blz.; 15 x23 cm.; kleurafbeeldingen; paperback
Uitgeverij Balans, Amsterdam;
voor Engelse uitg.: Weidenfeldt & Nicolson, Londen
ISBN: 9789460031847
Prijs: 29,95 €
Bespreker: Albert Baert

Robert Hughes is opgegroeid in Australië, en woont in New York. Hij is ongetwijfeld één van de meest gezaghebbende kunstcritici van onze tijd. Als fervent Romereiziger en -bewonderaar heeft hij het vermetele idee opgevat om aan de reeds zeer omvangrijke literatuur over dit onderwerp, nog een nieuw werk toe te voegen over de cultuurgeschiedenis van de eeuwige stad. Het resultaat is een boek met een zeer persoonlijke kijk op de meest beroemde metropool van de wereld, op de kunst, architectuur, politiek, religie, roem, rijkdom en macht. De auteur verweeft dit alles tot een verrassend origineel en evenwichtig relaas, zeer toegankelijk ook voor de gewone kunstliefhebber. ‘*De zeven levens’* uit de titel verwijzen naar het onverwoestbaar karakter van een zeventwintig eeuwen oude stad, gebouwd op de zeven heuvels. Al laat de auteur zich af en toe meeslepen door zijn vurige liefde en ongeremd enthousiasme voor het oude en moderne Rome, als lezer komt men onder de indruk van zoveel eruditie en van zijn originele visie op de welbekende gebouwen, kunstwerken, musea en stadsdelen. Alle lof voor de zeer verzorgde uitgave door uitgeverij Balans. In het bijzonder te vermelden is de fijne kwaliteit van de overvloedige maar zeer oordeelkundig gekozen kleurafbeeldingen. De lectuur van dit boek zal vele lezers nieuwe inzichten verschaffen over eigen ervaringen als bezoeker van Rome of zelfs hen verleiden om een nieuwe reis te ondernemen naar deze tijdloze cultuurstad.

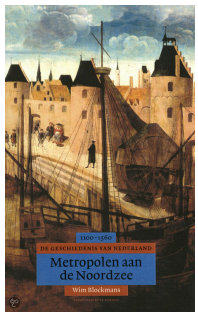
HET LAM GODS ‘WERELDS MEEST BEGEERDE MEESTERWERK
NOAH CHARNEY

2011; 366 blz.; 15 x 23 cm; 26 illustraties in zwart-wit en 4 in kleur;
Uitg.: Luitingh-Sijthoff, Amsterdam, www.uitgeverijluitingh.nl
ISBN 978 90 245 3111 O
Prijs: 19,95 €
Bespreker: Jan Dockx

Het Lam Gods is in de loop van vijf eeuwen dertien maal doelwit geweest van min of meer succesvolle ingrijpen. Dit eerste grote olieverfschilderij bestond uit twaalf beschilderde eiken panelen met een totale oppervlakte van 4,4 op 3,5 m. en een gewicht van twee ton. Het wordt beschouwd als het meest beroemde kunstwerk en hét omslagpunt tussen middeleeuwen en realisme. De aantrekkingskracht ervan was het tastbare naast het esoterische, vooral bij bewonderaars van verborgen filosofische en theologische waarheden waar het gaat om de menselijke aard van het Opperwezen. Zo was Hitler ervan overtuigd dat het schilderij een gecodeerde boodschap bevatte van verloren gegane katholieke schatten, de zogenaamde Arma Christi (de doornen kroon en de heilige lans) die de eigenaar bovennatuurlijke krachten zou verlenen. De Amerikaanse auteur is kunsthistoricus en oprichter van Arca, een internationale groep deskundigen, die kunstdiefstallen meehelpt oplossen.

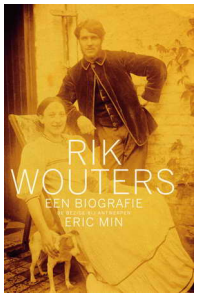
METROPOLEN AAN DE NOORDZEE 1100-1580
WIM BLOCKMANS

Uitgeverij Amsterdam Bert Bakker
www.uitgeverijbertbakker.nl
2010; 750 blz.; 16 x 23,5; geïllustreerd, hardcover
ISBN:9789035127753
Prijs: 35,00
Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Dit is het 3e boek uit een reeks van tien over *De Geschiedenis van Nederland* (naast 3 thematische delen over de koloniale en economische geschiedenis). Prof. Wim Blockmans, historicus uit Gent, emeritus hoogleraar in *Middeleeuwse geschiedenis* te Leiden en rector van het *Netherlands Institute of Advanced Study (NIAS)* in Wassenaar, was hiervoor de aangewezen auteur. Als Vlaming is hij als geen ander in staat om buiten de enge paden van de ‘klein-hollandistische’ en ‘klein-belgicistische’ geschiedenistradities à la Pirenne te treden. Hij laat zich namelijk niet beperken tot de huidige Nederlandse staatsgrenzen. Het embryo van de Nederlanden lag onbetwistbaar in het Graafschap Vlaanderen. Na bloedige confrontaties tussen patriciërs en ambachtslieden en tussen deze laatsten onderling in Brugge en Gent stonden democratische doorbraken aldaar model voor de naburige gewesten. Door de dynamiek van burgers en boeren groeiden de *metropolen,* gesitueerd nabij de kust of brede stromen. Aldus ontstond aan de Noordzee een economische verwevenheid in complementariteit en concurrentie. Vanaf het midden van de veertiende eeuw groeide het economische en politieke overwicht van Vlaanderen dermate dat de Vlaamse ‘*groot*’ grondslag werd van de muntstelsels in de Nederlanden. In vrijwel alle opzichten resulteerde de eeuwenlang aanhoudende groei van deze Nederlandse gewesten in een voorsprongpositie ten aanzien van het toenmalige Europa. Blockmans wijst voortdurend op een groeiend besef van gemeenschappelijke economische belangen en van de noodzaak van één gezag om de onderlinge vrede te bevorderen. Dit resulteerde in acceptatie van de Bourgondische Hertogen die een centralisatie doorvoerden. De auteur richt zich niet alleen op de vorstendommen met hun institutionele overheden, maar ook op stormvloeden, plagen (‘de zwarte dood’) en de gevolgen ervan voor de bevolking. Hij eindigt met Brabant, met Antwerpen aan de top van zijn bloei (1560) vóór de inname door de Spanjaarden (1585), gevolgd door de tragische Noord-Zuidscheiding (1648). Dit is een belangrijk boek, niet makkelijk door vele data, persoonsnamen en cijfermateriaal, maar hierdoor des te waardevoller!

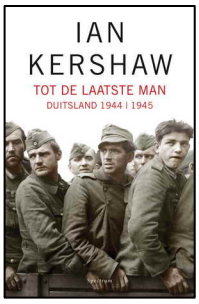
RIK WOUTERS EEN BIOGRAFIE
ERIC MIN

2011; 479 blz.; 24 x 16 cm; 56 illustraties zwart- wit;
Uitg.: De Bezige Bij Antwerpen, Mechelsesteenweg 203
info@debezigebijantwerpen.be
www.wpg.be
ISBN 978 90 8542 174 0
Prijs: 34,95 €
Bespreker: Jan Dockx

Eric Min beschrijft de drie grote episoden in het leven van Rik Wouters (°1882, Mechelen en + 1916 te Amsterdam), waarbij, in zijn korte bestaan, armoede de rode draad is. In Brussel leert hij Nel kennen, zijn muze, model en geliefde. Hij houdt vooral van boetseren in ruwe klei. Gedreven door armoede dient het jonge paar in te trekken bij vader Wouters te Mechelen. Daarna gaat het naar Bosvoorde waar hij dag en nacht als een bezetene boetseert, tekent, etst en schildert. Daar ontwikkelt hij zijn kenmerkende stijl, waarbij hij ongemengde verf razendsnel en heel dun aanbrengt en nogal wat doek onbeschilderd laat. Dit laat hem toe het licht in sterk vereenvoudigde vormen vast te leggen. In 1914 wordt hij opgeroepen, maar hij vlucht naar het neutrale Nederland. In deze periode wordt een agressieve kaakbeenkanker bij hem vastgesteld en mag hij zich samen met Nel in Amsterdam vestigen. Hij ondergaat gruwelijk verminkende operaties en sterft na een lange lijdensweg in 1916. Nel beheerde met strenge hand zijn nalatenschap en schreef zelf een biografie (1944), de basis van dit boek. De grote verdienste van Min is deze biografie te toetsen aan vele grotendeels onbekende bronnen. Deze biografie leest als een roman, zonder romantisering. Het tragische en schrijnende einde met de vreselijke operaties leidt alleen maar tot een diep doorvoeld medelijden. Kortom een diep menselijke hommage aan een groot kunstenaar.

TOT DE LAATSTE MAN
IAN KERSHAW

2009; 511 blz;.15 x 23 cm.; paperback
Uitgeverij WPG www.wpg.be
IBSN: 9789460031847
Prijs: 29,99 €
Bespreker: Albert Baert

Toen begin 1945 voor het nazisme een rampzalige nederlaag te wachten stond, kozen de Duitse leiders niet voor capitulatie, maar voor zelfvernietiging. Het einde van de tweede wereldoorlog bracht dan ook voor de Duitsers verwoesting en verlies van mensenlevens op immense schaal, ongekend in de geschiedenis. Ian Kershaw, Brits historicus en hoogleraar aan de Universiteit van Sheffield, wordt algemeen beschouwd als één van de beste kenners van de tweede wereldoorlog. Hij is wereldbekend door zijn uniek en briljant tweeluik '*Hoogmoed* en *Vergelding'*, dat opkomst, triomf en ondergang van het nazisme beschrijft. In dit nieuwe boek tracht hij te achterhalen waarom Hitlers zelfvernietigende orders tot het einde toe door iedereen werden opgevolgd en welke bestuursmechanismen hem in staat stelden Duitslands lot te blijven bepalen, toen het voor iedereen duidelijk was dat de oorlog verloren was en het land volstrekt verwoest. Waren er in de laatste fase van de oorlog voor de Duitse militairen en burgers alternatieven mogelijk? Op deze en andere vragen geeft de auteur antwoord in zijn onovertroffen stijl, op basis van analyse en onderzoek van een monumentale documentatie. De narratieve aanpak, de heldere taal en de verzorgde stijl maken de tekst zeer toegankelijk en vlot leesbaar. Dit schitterend werk schetst een uniek en dramatisch beeld van deze tragische periode uit onze recente Europese geschiedenis. Het boeit van het begin tot het einde en mag niet ontbreken in de boekenkast van eenieder, die geïnteresseerd is in WO II.

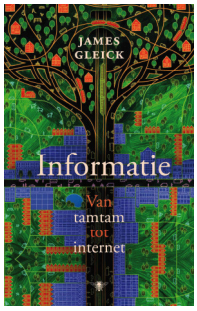
CARAVAGGIO. EEN LEVEN TUSSEN LICHT EN DUISTERNIS
ANDREW GRAHAM-DIXON

2011; 576 blz.; 16 x 236 cm; 6 kaarten,7 zwart-wit illustraties, 82 in kleur;
Uitgever: Nieuw Amsterdam
www.nieuwamsterdam.nl/graham-dixon
ISBN 978 90 468 0948 8
Prijs: 39,95 €
Bespreker: Jan Dockx

Caravaggio (1571-1610) wordt samengevat in drie woorden: genie, homo en moordenaar. In zijn sobere en strenge composities speelt de dramatiek van licht en donker een belangrijkere rol dan kleur. Zijn religieuze taferelen zijn menselijk, kwetsbaar en theatraal uitgewerkt. In een duel (1606), met een prostituee als inzet, verwondde hij zijn tegenstander met dodelijke afloop. Daarna vluchtte hij naar Napels en Malta. De Britse auteur heeft meer dan tien jaar aan deze studie gewerkt. Hij is kunsthistoricus en bekroond documentatiemaker voor de BBC.

INFORMATIE VAN TAMTAM TOT INTERNET
JAMES GLEICK

2011; 543 blz.; 15 x 23cm.; 30 illustraties in zwart-wit,
Uitg.: De Bezige Bij Antwerpen, Mechelsesteenweg 203
info@debezigebijantwerpen.be
ISBN 978 90 234 6617 8
Prijs: 29,90 €
Bespreker: Jan Dockx

Dit werk gaat over de geschiedenis van informatie en communicatie. De auteur maakt onderscheid tussen informatie en betekenis. Hij introduceert Shannon, een Amerikaans wiskundige die de informatietheorie in 1948 bedacht en uitvinder is van het woord *'bit'* als eenheid om informatie te meten. De overvloed aan informatie wordt gefocust en de moeilijkheid om hierin onderscheid te maken tussen wat waar en vals is. Omdat wij in een informatietijdperk leven ligt de oorsprong hiervan aan de informatie zelf. De evolutie van het denken over informatie wordt geschetst: in de loop der tijden hebben wij met elkaar op afstand leren communiceren via tamtam, boek, telex, telefoon en nu van fax naar de bits en bytes. We zijn verslaafd aan e-post, internet, Google, Facebook, blogs en tweets. Zelfs revoluties ontstaan en worden gewonnen via het "social network". Zo leiden Google en Wikipedia een bijna organisch leven, dat constant wordt gevoed. De controverse en het debat, waarbij de grootste gemene deler niet noodzakelijk de juiste is, wordt uit de weg gegaan. Er is niets mysterieus aan het leven want alleen informatie ligt aan de basis: codes en instructies, die met de genen worden doorgegeven en waarin soms een fout zit, zoals in alle informatie. Zo wordt dit boek zelf een rijkdom over en aan informatie.

WAT WE VAN MONNIKEN KUNNEN LEREN
NOTKER WOLF

2010 (oorspronkelijke uitg. 2009); 213 blz.; 14x21 cm.; 18 illustraties (zwart-wit)
Uitgever: Lannoo (www.lannoo.com)
ISBN: 978-90-209-87423
Prijs: 17,95 €
Bespreker: Karin Ponette

Wat kan een kloosterregel, 1500 jaar oud, ons bijbrengen als toegevoegde waarde in de 21ste eeuw? Wat hebben wij te leren van een abtprimaat met ruime ervaring en veel diplomas in filosofie, theologie en natuurwetenschappen? Het vinden van innerlijke rust en de weg naar innerlijke vrijheid zijn een door velen beschreven en uitgestippeld parcours. In realiteit is het complexer dan in de meeste handleidingen wordt beschreven. Enkele thema's van Notker Wolf zijn bijzonder actueel en bruikbaar in het dagdagelijks leven: zichzelf beheersen, de juiste maat vinden tussen ontspanning en werk als sleutel van innerlijke vrijheid, voorkomen van middelmatigheid en passiviteit door bescheidenheid, afstand doen van macht, zich bevrijden van zelfzucht en oog hebben voor de medemens. De auteur heeft veel mensenkennis door leeftijd, ervaring en positie en geeft nuttige tips, die bruikbaar zijn voor personen met een druk beroeps- en gezinsleven.

HET ONSTERFELIJKE LEVEN VAN HENRIETTA LACKS
REBECCA SKLOOT

2010; 416 blz.; 20 illustraties in kleur, 8 in zwart-wit
Uitgever: Nieuw Amsterdam
www.nieuwamsterdam.nl/rebeccaskloot
ISBN 978 90 468 0883 2
Prijs: 24,95 €
Bespreker: Jan Dockx

Een schitterend boek over ras, armoede en wetenschap door Rebecca Skloot, wetenschapsjournaliste. In 1951 stierf Henrietta Lacks door een ongemeen agressieve baarmoederhalskanker op 31-jarige leeftijd. Zij was nazaat van zwarte slaven. Van deze tumor werd in het John Hopkins ziekenhuis in Baltimore een cellijn gekweekt, die onsterfelijk bleek en waarbij de vermenigvuldiging ongezien snel verliep. Deze cellen werden beroemd als *'He-Lacellen'* en tot vandaag zouden er hiervan 20 ton zijn geproduceerd voor wetenschappelijk onderzoek. Zo werd in 1954 tegen polio een vaccin ontwikkeld, onderzoek verricht naar leukemie, naar de oorzaak van kanker en aids, chemotherapie uitgetest en genen in kaart gebracht. Deze HeLacellen liggen aan de basis van 60.000 wetenschappelijke publicaties en minstens 11.000 patenten. De kinderen van Henrietta Lacks zijn hierover onwetend. Zij zijn arm en verkeren allen in slechte gezondheid. Daarom stort de auteur een deel van de auteursrechten in een stichting die steun verleent aan haar afstammelingen.

Op een moment dat de Europese Unie een echt politiek gezag meer dan ooit nodig heeft, stellen we eens temeer vast dat de basis daarvoor niet bestaat. Want er is duidelijk geen Europees nationaal gevoel.(…) Instellingen werken maar als ze geschraagd worden door een bewustzijn van verbondenheid.

Mia DOORNAERT – DE STANDAARD – 13/02/12

Ruim tien jaar geleden hielden Guy Verhofstadt en Johan Vande Lanotte het Zilverfonds boven de doopvont. (…) In het fonds zouden eenmalige inkomsten en begrotingsoverschotten worden gestort om de vergrijzingskosten tussen 2010 en 2030 op te vangen. Het werd een lachertje. Vooreerst zijn er nooit overschotten geboekt. Ten tweede belegde de overheid met het fonds in schuldpapier van zichzelf.

Isabel ALBERS – DE TIJD – 25/02/12

Door een capaciteitsuitbreiding van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel kan Vlaanderen erop toezien dat de nieuwe Brusselaars meertalig zullen zijn. Als die dan gaan uitwijken naar de Rand, vormen ze geen bedreiging voor de Nederlandstalige eigenheid ervan.

Luckas VANDER TAELEN – DE STANDAARD – 09/03/12

Hoe heilzaam compromissen soms ook kunnen zijn, op andere vlakken (geweldpleging, territorialiteitsaanspraken) zijn ze contraproductief en dus te vermijden. Grenzen horen daarbij: ik kom enkel op jouw terrein als het je niet stoort. Het valt te vrezen dat deze regering het compromismiddel op het verkeerde terrein heeft ingezet.

Luc VAN DOORSLAER, tv-journalist, DE STANDAARD – 12/03/12

Als het Belgische concurrentievermogen nog enigszins op peil blijft, dan heeft dat uitsluitend te maken met de concurrentiekracht van de Vlaamse ondernemingen. (…) Waardoor Vlaanderen de solidariteit volledig op de schouders neemt. Er zijn geen tekenen van een naderende omslag.

Rik VAN CAUWELAERT – KNACK – 14/03/12

De wijze waarop premier Elio Di Rupo donderdag antwoordde op de kritiek van de Vlaamse oppositiepartijen op de politieke benoemingen die zijn regering voorbereidt, wekt weinig hoop. Hij antwoordde er namelijk niet op. (…) Hij vindt blijkbaar dat de Vlaamse partijen dat maar moeten slikken. Blijven die dat slikken? Hun kiezers niet.

Guy TEGENBOS – DE STANDAARD – 24/03/12

De belastingen en besparingen die de regering-Di Rupo ons heeft opgelegd, zijn maar een begin. Dat Vlaanderen een groter deel van de inspanningen moet leveren, zit eraan te komen. (…) Als Vlaanderen nóg meer moet instaan voor de factuur, ondermijnt dat op den duur het draagvlak voor dit land.

Isabel ALBERS – DE TIJD – 28/03/12

BRIEFWISSELING

Van: elza van den eynde [elza.vandeneynde@skynet.be]
Verzonden: woensdag 25 januari 2012 17:47
Aan: middagconcerten brussel
CC: eric ponette, Periodiek
Onderwerp: Middagconcerten te Brussel.
Aan Mevrouw G.Boliau, Voorzitster van de Middagconcerten te Brussel

Geachte Mevrouw,

Ik ben muziekrecensente voor 'Periodiek', Nederlandstalig cultureel tijdschrift voor medici. In die hoedanigheid tracht ik mijn lezers over een zo uitgebreid mogelijk aanbod van muziekconcerten en -publicaties in te lichten. Daarom is mijn interesse voor de Middagconcerten Brussel ook groot en stel ik er prijs op om regelmatig de nieuwsbrief te ontvangen, waarvoor ik me heb ingeschreven. Dat verloopt goed. Toch heb ik een belangrijke klacht.
Laat me toe u te zeggen dat ik ten zeerste geërgerd ben over ***de meer dan slordige wijze,*** waarop ***de Nederlandse taal wordt behandeld bij de berichtgeving over de middagconcerten te Brussel die ons maandelijks per e-post wordt toegezonden.***
U hoeft zelf maar even de nieuwsbrieven van de laatste maanden na te kijken: het wemelt er van fouten, onduidelijkheden en slecht geformuleerde meldingen in het Nederlands. De Nederlandse tekst is slecht vertaald Frans, met spellingsfouten en grammaticale onjuistheden. De programmering van de werken wordt gewoon met de Franstalige benaming overgenomen, zelfs als het over een Duitstalig componist gaat met een originele andersluidende titelbenaming voor het geprogrammeerde werk! Alles wordt door elkaar gehaspeld, qua taalgebruik. Is het echt zo moeilijk om een programma aan te kondigen in behoorlijk Nederlands?
Onnodig U te zeggen dat dergelijk materiaal ***beledigend overkomt*** bij de lezers en bij de concertbezoekers, die met een ***elementair gebrek aan respect voor hun taalgebruik door Uw organisatie op deze wijze worden uitgenodigd.***
Toch werd medegedeeld dat de toegangsprijs voor de concerten verhoogd werd! Ik ga ervan uit dat de degelijkheid van het Nederlands in de nieuwsbrieven nu ook prioritair wordt!
Ik zou dan ook graag van U vernemen wat uw efficiënt antwoord is op deze klacht. Uw antwoord zal aan de lezers worden bekend gemaakt.
Een dubbel van dit schrijven gaat naar de hoofdredacteur van het tijdschrift.

Hoogachtend, Els Baert-Van den Eynde

From: G. Boliau
To: elza.vandeneynde@skynet.be
Sent: Monday, January 30, 2012 5:58 PM
Subject: nieuwsbrief

Geachte mevrouw,

Ik dank u mij te hebben geattendeerd op de taalkundige slordigheden in de nieuwsbrief.
Taalfouten, schabouwelijke zinsconstructies en een oneigenlijk taalgebruik zijn inderdaad niet aanvaardbaar. Als Nederlandstalige deel ik uw ergernis.
Tot voor enkele maanden las ik alle teksten en vertalingen na en bracht correcties aan waar nodig. Gezien deze taak in combinatie met alle andere bestuurstaken nog moeilijk houdbaar was, werd zij uitbesteed aan een nieuw personeelslid die kennelijk nog moet groeien in zijn functie.
Dit werd met hem besproken en zal prioritair worden aangepakt.

Met dank voor uw begrip en vriendelijke groet,

Geneviève Boliau

Van: Dr. Frederik Mortier
Aan: Dr. Jan Van Meirhaeghe; redactieraad VGV

Mariakerke, 28/01/2012

Geachte Collega, Beste Jan,

Ik richt je dit schrijven omdat je deel uitmaakt van de redactieraad van Periodiek.
Zoals je weet ben ik sinds jaar en dag –weliswaar een stilzwijgend – lid van het VGV.
Nu kan ik het toch niet laten mijn ergernis te uiten ivm het artikel van Chris Geens op pagina 18 van de laatste editie.
Het betrokken artikel brengt mij niets bij op gebied van gezondheidszorg-economie noch op het gebied van farmacologie. Het generaliseren van volledige beroepsgroepen getuigt van een intellectuele oneerlijkheid en bij mijn weten is de kennis van het Oude Grieks geen verplichting in het opleidingspakket geneeskunde.

Met genegen orthopaedische groeten,

Frederik Mortier
Orthopedisch Chirurg

Onze samenleving staat niet open voor elk nieuw leven, zeker niet wanneer het onverwacht en op het eerste gezicht ongelegen komt. (…) Wij allemaal moeten leren elk nieuw leven te verwelkomen, te koesteren en bij te staan indien nodig, omdat elk leven waardevol en onvervangbaar is.

Annemie NEYTS – DE TIJD – 29/03/12

De regularisatiecampagnes van de voorbije jaren waren wellicht een vergissing. Als mensen weten dat ze papieren krijgen als ze maar lang genoeg volhouden, dan proberen ze op alle mogelijke manieren tijd te winnen. En dan zijn hongerstakingen de ultieme consequentie.

Jozef DE WITTE, directeur voor het Centrum voor Racismebestrijding, DE STANDAARD – 31/03/12

Ik zou ook nooit een positief advies hebben gegeven over het BHV-compromis dat nu is gesloten, voor het gerechtelijk arrondissement noch voor het kiesarrondissement. De volgende conflicten liggen al te sluimeren.

Hendrik VUYE, hoogleraar grondwettelijk recht te Namen, DE STANDAARD Weekblad – 31/03/12

Het is tijd in te zien dat de enige zinvolle optie erin gelegen is Brussel als "gemeenschappelijke hoofdstad" in te richten, in plaats van als "gewest". (…) Inzake de persoonsgebonden aangelegenheden blijven de Vlaamse en de Franse Gemeenschap ten volle bevoegd tot in de hoofdstad.

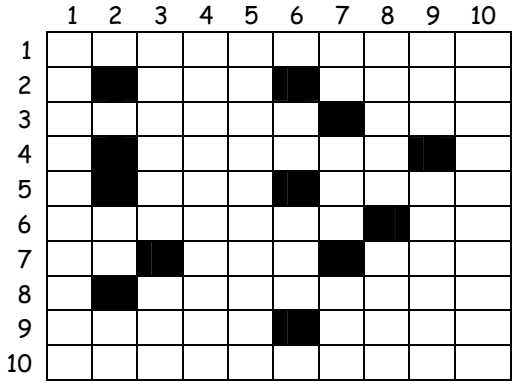
Vic ANCIAUX – DE KOERIER – april 2012

Nederigheid is de deugd die Vlaanderen hoort in het vaandel te dragen, volgens Demotte. De 'nederige Vlaamse leeuw', dat is een leeuw die getemd wordt door de PS.

Louis VERBEKE, voorzitter Vlerick Leuven Gent Management School, DE TIJD – 03/04/12

HOMO LUDENS

KRUISWOORDRAADSEL

Dit kruiswoordraadsel werd ingezonden door
Prof. Dr. Dirk Lahaye

Oplossing vorig nummer:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	A	S	B	E	S	T	L	O	N	G
2	M	E	■	P	U	U	R	S	■	A
3	I	N	E	■	P	R	A	T	E	N
4	N	T	■	L	E	K	■	I	T	G
5	O	I	R	■	R	IJ	D	U	U	R
6	Z	O	O	S	P	E	R	M	I	E
7	U	■	O	P	A	■	I	■	■	E
8	R	E	S	I	S	T	E	R	E	N
9	E	R	■	E	T	A	■	U	T	■
10	N	E	U	R	A	L	G	I	E	S

HORIZONTAAL

1. De beroepsziekte van de katoenkaarders
2. Engels telwoord - Als je het nat maakt glipt het uit je handen
3. Vlaams economisch weekblad - Internationaal arbeidsbureau
4. Jong dier dat huppelt in de weide
5. Internationale Studenten Club - Bureau van de academische raad
6. Verbinding (Lat.) - Radio Luxemburg
7. Muzieknoot - Godin van de dageraad - Boston University Academy
8. Kampeergarage
9. Bracht ten gehore - Ga hielelikken bij de koning
10. Miltpijn

VERTICAAL

1. Toxische rottingsbacterie
2. Knolgewas - Adres op Internet
3. Grootste Vlaamse Wetenschapper - Information Technology Laboratory
4. Ouder wordende
5. Stoffen die embryonale weefsels doen groeien en differentieren
6. Mercedes sportauto - Engelse Stand-up comediante
7. Tovenaarsland - Eigenwaan - Regionaal TV station
8. Deze rivier was ooit de zuidgrens van Belgica (Caesar) - Enkel de allochtoon wil deze nationaliteit
9. Schraal - Land in Azië
10. Vorming van Sporen

Wie maakt ook een ontwerp met woorden (gedeeltelijk medische thema's) en zwarte vakjes? Inzendingen zijn nog steeds welkom via brief of per e-post: Redactie Periodiek, VGV, Ergo de Waellaan, 3 – bus 14, 2100 Deurne-Antwerpen – info@vgv.be

HEKELLIED*

Vlaanderland
wijs: Les Trois Cloches (Edith Piaf)

- 1 -
In 't lage landje aan de zee,
ons vaderland,
ons Vlaanderland,
leeft de hoop al zoveel jaren,
eens komt voor ons de goede fee,
die tovert met geheim gebaren,
en dan zal de Vlaamse premier,
ons voorgoed verlost verklaren
van de Belgische puree.

Refrein
Laat de bronzen klokken luiden,
dat eenieder 't kan verstaan,
ook de lieden van het zuiden:
La Belgique heeft afgedaan.
Laat de bronzen klokken luiden,
Vlaanderen toont zijn waar gelaat,
't klinkt van op 't kruis van Diksmuide
van Oostende tot Sint Truiden
dat het uur van scheiden slaat.

- 2 -
't lage landje aan de zee,
ons vaderland,
ons Vlaanderland,
kan de klus alsnog niet klaren,
het zit de Vlamingen niet mee,
als de Waal raast zonder bedaren,
wordt de leeuw mak en gedwee,
moet hij de vrede toch bewaren
in het huisje weltevree.

Refrein
- 3 -
't lage landje aan de zee,
ons vaderland,
ons Vlaanderland,
wil een eigen koers gaan varen,
wil baas zijn in de eigen stee,
daarvoor vecht het nu al duizend jaren,
met weinig wel en heel veel wee,
wanneer zullen we 't ervaren
dat 't Belgiekje breekt in twee?

VV

*Hekellied ingezonden door een VGV-lid

BE0120571 2-2009

Bescherming op elke leeftijd

Het enige Europese bedrijf
dat zich uitsluitend toelegt op vaccins

sanofi pasteur MSD
vaccines for life

www.spmsd.com